

Bidrag om fund og status for de i Danmark rødlistede arter af guldsmede og vandnymfer

Af
Mogens Holmen - 4. marts 2002

Indhold:

English summary

Indledning

Undersøgelser af den danske guldsmedefauna

Oplysninger om fund og status for de enkelte arter

Forklaring om oplysninger

Tabel 1: Gennemgåde fund i faunistiske distrikter i fundperioder

Tabel 2: Gennemgåde fund i amter i fundperioder

Epitheca bimaculata

Leucorrhinia albifrons

Leucorrhinia caudalis

Onychogomphus forcipatus

Coenagrion armatum

Leucorrhinia pectoralis

Libellula fulva

Orthetrum coerulescens

Aeshna viridis

Anaciaeschna isoceles

Coenagrion lunulatum

Cordulegaster boltoni

Gomphus vulgatissimus

Lestes virens

Plathycnemis pennipes

Aeshna subarctica

Ischnura pumilio

Lestes barbarus

Nehalennia speciosa

Ophiogomphus cecilia

Somatochlora arctica

Kilder til oplysninger

Private og institutioner

Litteratur

English summary

A contribution on records and status for the Danish Red List dragonflies and damselflies (Odonata).

This publication presents Danish records and status reviews since 1764 for the 21 species of Odonata in the Danish 1997 Red List. Records earlier than 2000 and some additional from 2000-2001 have been included. It has been compiled from studies of some major collections, literature and archived notes and by several private contributions of records. However, some additional records no doubt also exist, as not all relevant collections have been studied and not all information on Danish Odonata records have been available for this publication. Since 1991, at least 4 species have been recorded for the first time from Denmark, but their status and localities are not presented, as they are not in the 1997 Red List and at least partly would appear less relevant for the list. A brief review on previous surveys of Danish Odonata is provided.

Indledning

I 1998 udgav Miljø- og Energiministeriet Rødliste 1997, der var den første danske rødliste, som inkluderede en opgørelse af rødlistede danske guldsmede - inkl. vandnymfer (Holmen & Pedersen, 1998). Arterne var placeret i rødlistekategorier nogenlunde svarende til de IUCN-kategorier (IUCN, 1988), der dengang benyttedes i mange rødlistes: Forsvundet (Ex), Akut truet (E), Sårbar (V) og Sjælden (R).

Siden igangsatte ministeriet en national statusundersøgelse om de akut truede arter og de yderligere arter, der var angivet på bilag til EF-Habitatdirektivet fra 1992 (92/43/EEC). Som grundlag for feltarbejdet i 1999 var der behov for en oversigt over de hidtidige fund af disse arter. Arbejdet med at udarbejde oversigten startede i vinteren 1998/1999. Under gennemgang af oplysninger og samlinger blev der fra starten samtidigt udarbejdet oversigter for de øvrige arter på rødlisten. Supplering med ganske mange yderligere oplysninger er forsat privat siden.

Sigtet har været at registrere flest mulige af de kendte funddata fra før 2000, men en del supplerende fund fra årene 2000-2001 er også kommet med. Jeg vil dog ikke kunne påtage mig også at foretage en videre opdatering fremover, da arbejdet kan være ganske stort.

Et resultat af arbejdet præsenteres her. Af praktiske grunde er statusoplysninger for de enkelte arter og funddata for deres enkelte lokaliteter forkortet til sammenfatninger. Foruden de centrale oversigter om fund, status og kilder til oplysninger findes et afsnit om undersøgelser af den danske guldsmedefauna gennem årene.

Det er ikke alt samlingsmateriale, der er blevet gennemgået, selvom betydelige dele af materialet i Zoologisk Museum i København og i Naturhistorisk Museum i Århus er blevet undersøgt af O.F. Nielsen og jeg. Desuden er meget litteratur blevet gennemgået, og mange private har suppleret med funddata. Men der findes

sikkert yderligere relevante data hos både institutioner og private. Heller ikke alle private guldsmedeinteresserede har ønsket deres personlige viden og fund benyttet eller publiceret i lokalitetsoversigterne. For nogle meddelte fund har jeg eller finderen i visse tilfælde vurderet, at de var for usikre til at komme med blandt de gennemgæede fund i lokalitetsoversigterne.

Resultatet kan forhåbenligt især danne grundlag for en videre udbygning af kendskabet til den danske guldsmedefauna. På kort sigt også for en revision af arternes status til den kommende danske rødliste, der vil skulle udarbejdes på baggrund af større dokumentation og med udgangspunkt i nye statuskategorier - svarende til de seneste kategorier fra IUCN (1996), der også benyttes i flere af vore nabolande.

Også de senere år er der opdaget forekomst af arter, der ikke tidligere er fundet i Danmark. Arter nyopdaget i Danmark siden 1990 omfatter udover den rødlistede *Nehalennia speciosa* følgende: *Anax imperator* (1994-2001), *Hemianax ephippiger* - (1995), *Sympetrum pedemontanum* (1998) og *Erythromma viridulum* (2001) samt måske (hvis fund kan bekræftes) *Sympetma fusca*. Et publiceret fund af *Sympetrum fonscolombei* beror derimod på en fejlbestemmelse, uanset at arten faktisk kan tænkes at strejfe til Danmark sydfra. Fundene af *H. ephippiger* og *S. pedemontanum* vurderes som resultat af langt strejfende individer, og selvom der blev fundet larver af førstnævnte, kan disse sydlige arter næppe normalt yngle i Danmark. Fundene af ynglebestande af *A. imperator* og *E. viridulum* i det sydlige Danmark, hvor førstnævnte har bredt sig kraftigt, synes derimod at afspejle en generel ekspansion mod nord af deres udbredelse gennem 1990'erne.

Undersøgelser af den danske guldsmedefauna

I kraft af huslæreren O.F. Müllers registreringer af Frederiksdalegnens insektfauna (Müller, 1764, 1767, 1776) opnåedes en for den tid helt usædvanlig viden om national forekomst af guldsmedearter (her og i det følgende inkl. vandnymfearter). Omkring 21 af de 54 arter, der til dato er dokumenteret fra Danmark, har kunnet genkendes blandt Müllers beskrivelser (Esben-Petersen, 1906d). Flere af dem beskrev og navngav han for første gang i verden, således at de i dag stadig har Frederiksdal som typelokalitet. Indsamlede dyr er imidlertid gået tabt, og ikke alle arternes identitet har kunnet fastslås alene ud fra beskrivelserne. Danskeren I.C. Fabricius nybeskrev sidst i 1700-tallet også et antal arter og slægter, hvoraf nogle findes i Danmark, selvom hans originalbeskrivelser af arter dengang var baseret på udenlandske fund. Han oprettede og navngav også i 1792 guldsmede og vandnymfer som en selvstændig insektorden - Odonata.

Trods dette udgangspunkt blev 1800-tallet en periode med yderst beskeden interesse for den danske guldsmedefauna og forbløffende fåkendte fund. For eksempel sammenlignet med biller og sommerfugle, hvor der fra litteratur og bevarede samlinger kan hentes mængder af oplysninger om fund fra det århundrede.

Vendepunktet kom omkring 1900, hvor især P. Esben-Petersen med udgangspunkt i Silkeborg begyndte at undersøge den danske guldsmedefauna. Han udgav artsfortegnelser og bestemmelsesnøgler til de fundne og forventelige arter i Danmark (Esben-Petersen, 1900b, 1910) og indtil sin død i 1942 et stort antal

publikationer om især fund af arter på lokaliteter og i særlige egne. Hans liv kunne i øvrigt give indhold til et kapitel for sig. Fra starten som husmandssøn og hyrdedreng til lærer og borgmester - sideløbende med internationalt anerkendt udforskning af flere insektgrupper. Desuden foretog ferskvandsbiologen C. Wesenberg-Lund omkring starten af 1900-tallet undersøgelser af biologien hos guldsmedearterne. I hans publikation herom (Wesenberg-Lund, 1913-14) indgår især opsummeret viden om arterne i Nordøstsjælland og deres fænologi, men ret få angivelser af de konkrete findesteder.

I perioden 1900-1945 bidrog også del andre til indsamling og registrering af danske guldsmede, og mængden af funddata voksede betydeligt. Ikke kun for de sjældnere eller nyopdagede arter, som det kunne være mest attraktivt at finde og omtale, men også for de almindelige. Hovedvægten var på Midtjylland og i starten også på Nordøstsjælland, men andre egne indgik desuden i stigende omfang. K.O. Leth udarbejdede indtil ca. 1938 detaljerede fortegnelser omfattende de fleste danske funddata, hentet fra gennemgang af litteratur og samlinger og via korrespondance. Resultatet af hans indsats havde fortjent at blive publiceret som en grundlæggende undersøgelse af den danske guldsmedefauna, men blev det aldrig bortset fra ret få af hans egne fund. Fortegnelserne findes imidlertid fortsat arkiveret på Zoologisk Museum i København. Også ganske mange af de indsamlede guldsmede fra perioden er bevaret i dag på Zoologisk Museum i København og på Naturhistorisk Museum i Århus, hvor de således er tilgængelige for undersøgelser og som dokumentation.

Frem til omkring 1970 fulgte endnu en periode med ret beskeden interesse for danske guldsmede. Den stigende interesse for smålyrsfaunaen generelt i f.eks. vandløb var dog medvirkende til indsamling af faunaprøver, der undertiden indeholdt guldsmedelarver. En kort, skematisk opgørelse over arternes status blev publiceret af C.F. Jensen (1972) fra Naturhistorisk Museum i Århus.

I 1970'erne og 1980'erne undersøgte især P. Nielsen guldsmedefaunaen på en del danske lokaliteter samtidigt med sine studier på Zoologisk Museum af specielt vandnymphernes slægtsskabsforhold og biogeografi. Han bidrog også nationalt til Europarådets rapport om guldsmedearternes status i Europa (van Tol & Verdonk, 1988) og til udarbejdelsen af en flot, ny svensksproget håndbog om europæiske guldsmede (Sandhall, 1987), som for de voksne guldsmede blev en tiltrængt afløser for Esben-Petersens gamle bestemmelsesnøgler og B.V. Petersens (1984) lille nyere artikel om de danske guldsmedearter. Også J. Plougmann registrerede i en periode målrettet guldsmede på en del danske lokaliteter, ligesom f. eks. B.V. Petersen gjorde det lokalt i Østjylland. Publikationer om konkrete fund i perioden fra 1970 til sidst i 1980'erne er dog få. En del indsamlede, mere eller mindre udsorterede dyr findes bevaret bl.a. i form af faunaprøver på Naturhistorisk Museum og af guldsmede indsamlet af P. Nielsen på Zoologisk Museum. Der er formentlig i perioden opnået en del yderligere viden om fund, men kun en mindre del synes tilgængelig i dag. Sidst i 1980'erne begyndte den landsdækkende overvågning af vandmiljøet i vandløb og større søer til gengæld som biprodukt i visse egne at bidrage betydeligt med fund af nogle guldsmedearter, hvis larver er knyttet til disse levestedstyper.

Både P. Nielsen og J. Plougmann havde haft planer om landsdækkende projekter om guldsmedefaunaen. Omkring 1990 startede H. Pedersen privat et atlasprojekt (Projekt GOMPHUS) om de danske guldsmede siden 1900. I sin database registrerede han dels sine egne fund fra mange danske lokaliteter. Dels fund hentet fra gennemgang af samlinger, litteratur og arkiver samt via korrespondance og småartikler om guldsmede og projektet i tidsskrifter. Projektets opståen blev givetvis en inspirationskilde for andre - herunder undertegnede - til at registrere og indberette fund af guldsmede. H. Pedersens viden blev et centralt grundlag for en publikation om de 3 fredede danske guldsmedearter (Pedersen & Holmen, 1994), en skematisk statusoversigt over de danske arter (Holmen & Pedersen, 1996) og et udkast til guldsmedeafsnittene i de danske rød- og gullister-97 (Holmen & Pedersen, 1998). Efter uoverensstemmelser med forskellige andre stilledes atlasprojektet i bero i nogle år. Siden har dets data kun været tilgængelige for H. Pedersens sine egne initiativer med særligt sigte på selv at udgive et fremtidigt samlet værk om de danske guldsmede. H. Pedersens oplysninger og publikationer om fund af særlige dyr og planter har nogen gange været så præcise, at en nærmere bekræftelse eller påvisningen af findestedet ikke var mulig for andre. Selv om det i en del tilfælde har drejet sig om særdeles opsigtsvækkende observationer af arter, der f.eks. er internationalt beskyttede, var antaget som forsvundet fra landet eller er helt nye for Danmark.

Midt i 1990'erne udkom et hæfte om de danske guldsmede udarbejdet af O.F. Nielsen (1995a) og siden en flot håndbog om dem (Nielsen, 1998b). Udover bestemmelsesnøgler til de voksne guldsmede rummede sidstnævnte også nøgler til de fuldvoksne larver, herunder de forladte, afskudte larvehuder - exuvierne. Både i Danmark og det øvrige Europa var muligheden for sikker artsbestemmelse og dermed artsregistrering af guldsmedelarver noget begrænset i mange år. Men i 1990'erne blev der i udlandet skabt fine bestemmelsesværker, som kan viderebearbejdes til sikre nøgler for næsten alle danske guldsmedelarver af en vis størrelse.

Efter udgivelse af rødlisten i 1998 blev der for Miljø- og Energiministeriet foretaget en undersøgelse i 1999 af danske forekomster og levesteder for de 4 akut truede arter og 2 yderligere arter på EF-habitatdirektivets bilag (Nielsen, 1999b). Som grundlag for undersøgelsen startedes i 1998 nærværende sammenfatning af fund, der nu omfatter de danske fund og statusoplysninger fra før 2000, som umiddelbart har kunnet tilvejebringes om alle de 21 rødlistede arter. Supplerende oplysninger, som jeg har modtaget for 2000-2001, er dog også taget med. Siden undersøgelsen i 1999 har Danmarks Miljøundersøgelser (Pihl, et al., 2000) udgivet en publikation med særlig statusomtale af natur omfattet af EF-habitatdirektivet, herunder 5 danske guldsmedearter, idet status hvert 6. år skal indberettes til EU for disse arter. Desuden er der besluttet et særligt projekt om overvågning af *Ophiogomphus cecilia* 2000-2004 i Skjern Å-systemet (Svendsen & Hansen, 2000).

Oplysninger om fund og status for de enkelte arter

Forklaring om oplysninger

I den følgende oversigt er der for de enkelte arter sammenfattet en række oplysninger om danske fund, statusangivelser og artsbeskyttelse gennem tiden. Oversigten er sidst søgt ajourført den 10. februar 2002.

Oplysninger nævnt i gennemgangen af arternes enkelte lokaliteter er desuden benyttet til oversigter over fundene i fundperioder fordelt på entomologisk faunistiske distrikter (Tabel 1) og fordelt på amter (Tabel 2). I de to tabeller er tilføjet 4 arter, som også er fundet relativt få steder i Danmark, men ikke anses for aktuelt relevante for rødlistning. Disse 4 arter, der alle er opdaget i Danmark siden 1990 (Nielsen, 1998b; J.F. Rasmussen, pers. medd.), omfatter 2 arter, der for tiden synes at ekspandere nordpå i Europa, herunder som ynglende til Danmark. Desuden 2 arter, der næppe normalt kan yngle hos os, hvor danske fund formodes at skyldes langt strejfende individer fra syd.

Hvor jeg har været i tvivl om nogle af oplysningernes tidsmæssige eller geografiske identitet, er de efterfulgt af A?@, og evt. er flere muligheder anført adskilt af en A/@. Foreløbigt har jeg vurderet den forrest angivne mulighed som det mest sandsynlige, når jeg har været i tvivl. Det udelukker i visse tilfælde ikke, at arten faktisk kan være fundet i flere af de anførte muligheder.

Arterne er omtalt i samme rækkefølge som i Rødliste97. Oplysninger under hver art omfatter i øvrigt:

Danmark generelt:

Status i rødlisten eller lignende:

Angivet med kategorierne som i den danske Rødliste97:

Ex: Forsvundet siden 1850

E: Akut truet

V: Sårbar

R: Sjælden

For international status desuden kategorierne:

NT: Near threatened

I: Indeterminate

Oplysninger om artsfredning og levestedsbeskyttelse for arten i Danmark med angivet år for ikrafttrædelse. Desuden om artens omfattelse af internationale beskyttelsesaftaler og deres bilag / annexer.

Sammendrag af oplysninger om artens forekomst og status gennem tiden generelt i Danmark. Herunder også omtale af eventuelle væsentligt supplerende oplysninger om mere eller mindre sikre fund, der ikke er inkluderet i den efterfølgende gennemgang af de enkelte lokaliteter for arten. Sammendraget bygger på en mere komplet og omfattende fortegnelse over oplysninger.

Periodevis fordeling i entomologisk faunistiske distrikter samt amter af (kun) de fund, som også er nævnt i den efterfølgende gennemgang af de enkelte lokaliteter.

Fundperioder	Entomologisk faunistiske distrikter	Amter (i 2002)
1: før 1920 2: 1920-1969 3: 1970-1999 3a: supplerende fund efter 1999. Fund fra denne periode er ikke opsøgt så grundigt til gennemgangen.	SJ: Sønderjylland EJ: Østjylland WJ: Vestjylland NEJ: Nordøstjylland NWJ: Nordvestjylland F: Fyn LFM: Lolland Falster Møn SZ: Sydsjælland NEZ: Nordøstsjælland NWZ: Nordvestsjælland B: Bornholm	SJA: Sønderjyllands Amt VLA: Vejle Amt RBA: Ribe Amt AAA: Aarhus Amt RKA: Ringkøbing Amt NJA: Nordjyllands Amt VIA: Viborg Amt FYA: Fyns Amt STA: Storstrøms Amt ROA: Roskilde Amt KBK: Københavns Kommune (status som separat amt) KBA: Københavns Amt FRA: Frederiksborg Amt VSA: Vestsjællands Amt BOA: Bornholms Amt

Omtale af danske fund af arten gennem årstider. Baseret på de oplysninger, som også indgår i den efterfølgende gennemgang af de enkelte lokaliteter, og desuden repræsenterer registreringer i naturen. For eksempel tidligste og seneste dato for fund af arten, seneste noterede fund af nyklækkede (nyførvandlede) voksne dyr samt fund af æg. De nævnte tidspunkter har udgangspunkt i en arts-karakteristisk fænologi, men registreringsmetodik samt lokale og klimatisk betingede variationer kan givetvis betyde, at datoerne ikke nødvendigvis altid kan overføres præcist til at gælde en konkret dansk population et konkret år.

Lokaliteter med fund af arten, hvor funddata har været tilgængelige for nærværende undersøgelse og publikation heraf, og hvor der desuden vurderes at være sikkerhed for rigtigheden af fund:

Fundperiode for arten på lokaliteten: Perioder angivet som nævnt ovenfor og evt. flere perioder adskilt af A+@.

Entomologisk faunistisk distrikt: Distrikter som nævnt ovenfor

Amt: Amter som nævnt ovenfor

10 km x 10 km UTM-kvadrat

Lokalitetsnavn: Eventuelt flere anvendte navne for samme lokalitet adskilt af A/@ og i kantet parentes kommentarer om lokalitetens beliggenhed.

Sammendrag af data mv. om fund af arten på lokaliteten. Sammendraget bygger på en mere præcis og omfattende fortegnelse over data, hvor også f.eks. selve findernes navne, dyrenes tidligere placering i andre samlinger, senere referencer til omtale af fundene samt flere detaljoplysninger om de enkelte fund taget med.

Årstal for tidligste og seneste fund

Årstal for alle fundene (i parentes): I nogle tilfælde er konkret årstal ikke kendt, men ud fra oplysninger om eksempelvis publikationstidspunkt eller finderens liv kan fundet angives til f. eks. en periode før og efter bestemte årstal (adskilt af"/").

Sammenfatning om fund og eventuel status for arten samt eventuelle yderligere oplysninger om lokaliteten. Fundene kan omfatte både voksne (imagines), larver, afskudte larvehuder (exuvier) og æg.

Kilder til oplysningerne (jf. oversigt og litteraturliste andetsteds i rapporten):

Dyr i samling A(coll.)@: Samlinger hvori dyr fra lokaliteten aktuelt findes, uanset at dyr derfra tidligere kan have været placeret i andre samlinger og eventuelt engang fandtes i yderligere samlinger. Samlingerne i Zoologisk Museum i København (coll. ZMUC) og Naturhistorisk Museum i Århus (coll. NMUA) omfatter bl.a. en del dyr, der fra forskellige ældre samlinger senere er overført dertil.

Referencer til litteratur mv. i A()@: Referencer mv. er søgt begrænset til de kilder, hvor de anvendte data tidligst er nævnt. De kan dels omfatte litteraturhenvisninger. Desuden skriftlige eller mundtlige meddelelser, der er angivet som Apers. medd.@ fra de personer, der har meddelt data til nærværende sammenfatning, hvilket dog ikke altid er de samme personer, som de oprindeligt stammer fra. Endelig indgår oplysninger fra Leths korrespondance og fortegnelser (Leth arkiv), der er arkiveret på Zoologisk Museum i København.

Table 1. De gennemgåede fund af arter af rødlistede guldsmede og vandnymfer samt fund af visse andre arter fundet få steder - fordelt på danske entomologisk faunistiske distrikter i nummererede fundperioder. Numrene for fundperioder og forkortelserne for distrikter er forklaret i teksten. Fund, som på grund af manglende kendskab til præcist fundested eller tidspunkt ikke kan placeres præcist, er angivet med A*?@ og gerne efterfulgt af en parentes med de alternative muligheder. For arterne er desuden angivet deres danske rødlistestatus og om de er medtaget i bilag til habitatdirektivet. Arter angivet med A*#@ kan næppe leve stabilt i Danmark.

Art	Rødliste97: DK-status	EF- habitatdirektiv: Annex	Entomologisk faunistiske distrikter											
			SJ	EJ	WJ	NEJ	NWJ	F	LFM	SZ	NEZ	NWZ	B	
<i>Epiteca bimaculata</i>	Ex	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,2	-	-
<i>Leucorrhinia albifrons</i>	Ex	IV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
<i>Leucorrhinia caudalis</i>	Ex	IV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
<i>Onychogomphus forcipatus</i>	Ex	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,2	-	-	-
<i>Coenagrion armatum</i>	E	-	1	1,2	2	1,2	2,3,3a	1	-	-	-	1,2	-	3,3a
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	E	II+IV	-	1,2	2	-	-	-	3a	-	-	1,2,3,3a	-	-
<i>Libellula fulva</i>	E	-	-	1,2,3,3a	-	-	-	2	-	-	1,2,3,3a	1	-	-
<i>Orthetrum coerulescens</i>	E	-	-	1	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Aeshna viridis</i>	V	IV	2,3	1,2,3	-	-	-	3	1	-	-	1,2,3,3a	3	-
<i>Anaciaeschna isoceles</i>	V	-	-	1,3	-	-	-	1,3,3a	1,2,3	1 2?(2/1)	-	1,2,3,3a	2	-
<i>Coenagrion lunulatum</i>	V	-	2,3	1,2,3	2,3	1,2	2,3	-	-	-	1	1,2,3	-	2,3
<i>Cordulegaster boltoni</i>	V	-	2	1,2,3	1,2,3,3a	1,2	1?(WJ/NWJ)	-	-	-	-	-	-	-
<i>Gomphus vulgatissimus</i>	V	-	2,3	1,2,3,3a	-	1	-	-	-	1?(1/2) 2?(1/2)	3,3a	1,2,3	1?(NWZ/NEZ)	-
<i>Lestes virens</i>	V	-	-	-	-	-	-	-	-	1?(1/2) 2?(1/2)	-	-	-	2,3
<i>Plathynemis pennipes</i>	-	-	2,3	1,2,3	-	1	-	-	-	-	1,2,3	-	-	-

Aeshna subarctica	R	-	2	1,2,3	2	2	-	-	-	-	1,2,3,3a	-	-
Ischnura pumilio	R	-	2	3	3	-	-	-	-	-	1	-	3
Lestes barbarus	R	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Nehalennia speciosa	R	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,3a	-	-
Ophiogomphus cecilia	R	II+IV	-	1,3	1,2,3,3a	-	2,3	-	-	-	-	-	-
Somatochlora arctica	R	-	-	1,2,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anax imperator	-	-	3	-	3,3a	-	-	3,3a	3a	3	-	-	-
Erythromma viridulum	-	-	-	-	-	-	-	-	3a	-	-	-	-
*Hemianax ephippiger	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
*Sympetrum pedemontanum	*	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-

Tabel 2. De gennemgåede fund af arter af rødlistede guldsmede og vandnymfer samt fund af visse andre arter fundet få steder- fordelt på danske amter i nummererede fundperioder. Numrene for fundperioder og forkortelserne for amter er forklaret i teksten. Fund, som på grund af manglende kendskab til præcist findested eller tidspunkt ikke kan placeres præcist, er angivet med A?@ og gerne efterfulgt af en parentes med de alternative muligheder. For arterne er desuden angivet deres danske rødlistestatus og om de er medtaget i bilag til habitatdirektivet. Arter angivet med A*@ kan næppe leve stabilt i Danmark.

Art	Rødliste97: DK-status	EF-habitatdirektiv: Annex	Amter															
			SJA	VLA	RBA	AAA	RKA	NJA	VIA	FYA	STA	ROA	KBK	KBA	FRA	VSA	BOA	
<i>Epiteca bimaculata</i>	Ex	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,2	-	-	-
<i>Leucorrhinia albifrons</i>	Ex	IV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
<i>Leucorrhinia caudalis</i>	Ex	IV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
<i>Onychogomphus forcipatus</i>	Ex	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	-
<i>Coenagrion armatum</i>	E	-	1	2	2	1,2	2	1,2,3,3a	2	1	-	-	1	1	1,2	-	3,3a	
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	E	II+IV	-	1	-	1,2	2	-	-	-	3a	-	2	1	1,2,3,3a	-	-	
<i>Libellula fulva</i>	E	-	-	3	-	1,2,3,3a	-	-	3	2	3,3a 2?(VSA/ST A)	1	-	1	-	1,2,3	-	
<i>Orthetrum coerulescens</i>	E	-	-	-	1,2	1?(VIA/AA A)	-	-	1?(VIA/AA A)	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>Aeshna viridis</i>	V	IV	2,3	1,2,3	-	2	-	-	-	3	1	2	1,2	1,2,3	1,2,3,3a	3	-	
<i>Anaciaeschna isoceles</i>	V	-	-	1	-	1,3	-	-	-	1,3,3a	1,2,3	1	1	1,2,3	1,2,3,3a	1,2	-	
<i>Coenagrion lunulatum</i>	V	-	2,3	2,3	2,3	1,2,3	2	1,2	3	-	-	3	1	2	1,2,3	1	2,3	
<i>Cordulegaster boltoni</i>	V	-	2	-	1,2,3	1,2,3	1,2,3,3A	1,2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>Gomphus vulgatissimus</i>	V	-	2,3	1	-	1,2,3,3A	-	1	2?(via/aaa) 3?(aaa/via)	-	3A 1?(1/2) 2?(1/2) 3?(VSA/ST A)	-	-	1,2	3 1?(KBA/FR A) 2?(KBA/FR A)	1 3?(VSA/ST A)	-	
<i>Lestes virens</i>	V	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1?(1/2) 2?(1/2)	-	-	-	-	-	2,3	
<i>Plathycnemis pennipes</i>	V	-	2,3	-	-	1,2,3	-	1	-	-	1 2?(2/1)(VS A/STA) 3?(VSA/ST A)	-	-	-	-	2,3	-	

Aeshna subarctica	R	-	2	1,3	2	1,2 3?(AAA/VI A)	2	2	3?(AAA/VI A)	-	-	-	1?(KBA/KB K)	2 1?(KBA/KB K)	2,3,3a	-	-
Ischnura pumilio	R	-	2	-	3	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3
Lestes barbarus	R	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nehalennia speciosa	R	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,3a	-	-
Ophiogomphus cecilia	R	II+IV	-	2?(RKA/RB A/VLA)	1,2	1,3	2,3,3a	-	2,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Somatochlora arctica	R	-	-	3	-	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anax imperator	-	-	3	-	3,3a	-	-	-	-	3,3a	3,3a	-	-	-	-	-	-
Erythromma viridulum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3a	-	-	-	-	-	-
*Hemianax ephippiger	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
*Sympetrum pedemontanum	*	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-

Epitheca bimaculata

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: Ex (i 1997)

Europæisk status: V (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

Fra 1861 vurderedes det som mere eller mindre sandsynligt, at arten forekom i Danmark (Hagen, 1861). Danske fund er registreret indenfor perioden 1894-1938 og omfatter ynglebestande. Fra 1910 til 1984 er den generelt angivet som sjælden og hidtil lokalt forekommende (f.eks: Esben-Petersen, 1910; Wesenberg-Lund, 1913-14; Jensen, 1972; Petersen, 1984). Siden 1987 som uddød eller muligvis uddød i Danmark (f.eks.: P.Nielsen, in litt., ca.1987; van Tol & Verdonk, 1988; Holmen & Pedersen, 1996; Holmen & Pedersen, 1998; Nielsen, 1998b). Der er dog publiceret en ikke nærmere bekræftet eller præciseret observation af arten i Århus Amt i 1998 (Pedersen, 1999a, 1999b, 1999c).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (før 1920): Distr: NEZ, - Amter: KBA

2 (1920-1969): Distr.: NEZ, - Amter: KBA

3 (1970-1999): -

Imagines fundet 22. maj - 9. juni (nyklækkede senest noteret 9. juni). Æg fundet 9. juli - 13. august (klækning i akvarium 18-20. august af æg fundet 13. august).

[Uden lokalitetsangivelse, men utvivlsomt fra en af nedennævnte lokaliteter]:

- [uden datering]: 2 exuvier (coll.ZMUC)

1, NEZ, [uden lokalitetsangivelse, men sandsynligvis Hulsø i Frederiksdal Skov]:

- 1910-1911 (uden årstal, 1910, 1911): En larve, flere nyklækkede imagines og mange exuvier fundet. Imagines er publiceret som første danske fund af imagines af arten. I en periode efter 27. maj 1911 er der søgt forgæves efter arten på lokaliteten (coll. ZMUC) (Wesenberg-Lund, 1913-14).

1+2, NEZ, KBA, UB38: Hulsø i Frederiksdal Skov [i samme skovkompleks som Hareskov]:

- 1894-1938 (1894, 1897, 1898?, 1909, 1935, 1938): et mindre antal ægsnore og larver blev fundet på lokaliteten og en del nyklækkede imagines og exuvier. Både det første og sidste fund omfattede larver. I starten af 1900-tallet blev bestanden i området omkring Frederiksdal anslået som lille, pånæppe over 100 imagines pr. år, ligesom der nogle år blev ledt forgæves efter ægsnore (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1908a; Wesenberg-Lund, 1913-14; Leth arkiv). Fra ca. 1960 og frem er lokaliteten besøgt mange gange, uden at arten har kunnet genfindes. Undervandvegetationen synes også mere beskeden sammenlignet med ældre oplysninger.

1, NEZ, KBA, UB38?/UB48: Hareskov [måske Hulsø i Frederiksdal Skov, der indgår i det samme skovkompleks, eller eventuelt Geel Skov]:

- 1906: 1 fuldvoksen larve (coll.ZMUC). Dato på etiketten er den samme som publiceret for fund af en larve på lokaliteten Geel Skov.

1, NEZ, KBA, UB38?/UB48?: Frederiksdal / ved Frederiksdal [lokaliteterne Hulsø, Lyngby Sø og Bagsværd Sø ligger alle i nærheden af Frederiksdal]:

- 1909-1912 (uden årstal, 1909, før 1911, 1912): fund af flere eksemplarer, inkl. larve og exuvium (coll. NMUA, ZMUC)(Esben-Petersen, 1910; Leth arkiv)

1, NEZ, KBA, UB48?/UB38?: Bagsværd Sø:

- efter 1897 -1910 (efter 1897/før 1910, 1910): exuvier og en larve fundet (coll. ZMUC) (Wesenberg-Lund, 1913-14). Siden 1960 er lokaliteten besøgt flere gange, uden at arten har kunnet genfindes. Søen blev siden fundene stærkt eutrofieret.

1, NEZ, KBA, UB48: Lyngby Sø:

- efter 1897/før 1910 (efter 1897/før 1910): exuvier fundet (coll.ZMUC)(Wesenberg-Lund, 1913-14). Siden 1960 er lokaliteten besøgt flere gange, uden at arten har kunnet genfindes. Søen blev siden fundene stærkt eutrofieret.

1, NEZ, KBA, UB48: Geel Skov / Nordsjælland:

- 1900-1906 (1900, 1906): 1 hun og 1 fuldvoksen larve (coll.NMUA)(Lund, 1907a; Esben-Petersen, 1908a). Den eneste larve i undersøgte samlinger, som er etiketteret med den publicerede funddato, er etiketteret med lokaliteten Hareskov. Et eventuelt ynglested ved Geel Skov forbliver uvist, men Søllerød Sø og Vejle Sø langs skoven blev siden fundene stærkt eutrofierede.

Leucorrhinia albifrons

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: Ex (i 1997)

Europæisk status: E (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

Dansk arts- og levestedsbeskyttelse generelt ved myndighedsbeslutninger (fra 1994)

International beskyttelse: EF-habitatdirektiv, Ann. 4 (fra 1992); Bern-konvention, Ann. 2 (fra 1988)

Fra 1861 vurderedes det som mere eller mindre sandsynligt, at arten forekom i Danmark (f.eks. Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1900b; Esben-Petersen, 1910; Esben-Petersen & Findal, 1936). Danske fund er registreret indenfor perioden 1959-1961 og omfatter givetvis en ynglebestand. Den blev siden angivet som sjælden i Danmark (Jensen, 1972). Desuden som kun fundet i sydøst-Danmark og i starten af 1900-tallet (Abrahamsen, 1976; Petersen, 1984), hvilket imidlertid ikke har kunnet bekræftes. Siden 1987 som uddød eller muligvis uddød i Danmark (f.eks.: P.Nielsen, in litt., ca.1987; van Tol & Verdonk, 1988; Pedersen & Holmen, 1994; Holmen & Pedersen, 1996; Holmen & Pedersen, 1998; Nielsen, 1998b; Pihl et al., 2000). Der er dog publiceret en ikke nærmere bekræftet eller præciseret observation af arten i Århus Amt i 1998 (Pedersen, 1999a, 1999b, 1999c).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (før 1920): -

2 (1920-1969): Distr.: NEZ, - Amter: FRA

3 (1970-1999): -

Imagines fundet 5. - 23. juni.

2, NEZ, FRA, UC30: Store Gribsø i Gribskov / nordenden af Store Gribsø / Grib Skov:

- 1959-1961 (1959, 1961): Flere imagines blev fundet begge år (coll.ZMUC)(Jensen, 1961). Lokaltiteten er undersøgt en del gange siden ca. 1975 uden genfund af arten. Søen blev mere brunvandet og sur efter 1967, og den for arten vigtige vegetation af mosser - her især *Fontinalis dalecarlica* - er nu stort set forsvundet.

Leucorrhinia caudalis

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: Ex (i 1997)

Europæisk status: E (van Tol & Verdonk, 1988); I (i 1991)

Dansk arts- og levestedsbeskyttelse generelt ved myndighedsbeslutninger (fra 1994)

International beskyttelse: EF-habitatdirektiv, Ann. 4 (fra 1992); Bern-konvention, Ann. 2 (fra 1988)

Müller (1764) beskrev fra Frederiksdal arten *Libellula triedra*, som regnes for identisk med *Leucorrhinia caudalis*. Senere danske fund er registreret fra perioden 1898-1912 (måske senere, men før 1917) og omfatter ynglebestande. Fra 1908 til 1984 omtales arten generelt som sjælden og hidtil lokalt forekommende i Danmark (f.eks.: Esben-Petersen, 1908b; Esben-Petersen, 1910; Jensen, 1972). Men af Wesenberg-Lund (1913-14) tillige som almindelig i hans undersøgelsesområde i Nordøstsjælland. Desuden har den været omtalt som kun fundet i sydøst-Danmark (Abrahamsen, 1976; Petersen, 1984), hvilket imidlertid ikke har kunnet bekræftes. Siden 1987 som uddød eller muligvis uddød i Danmark (f.eks.: P.Nielsen, in litt., ca.1987; van Tol & Verdonk, 1988; Pedersen & Holmen, 1994; Holmen & Pedersen, 1996; Holmen & Pedersen, 1998; Nielsen, 1998b; Pihl et al., 2000).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (før 1920): Distr.: NEZ, - Amter: KBA, FRA

2 (1920-1969): -

3 (1970-1999): -

Imagines fundet 5. juni - 6. august.

1, NEZ: Lokalteter i et undersøgelsesområde med bl.a. egnen omkring Hillerød og Furesø, herunder Hillerøds omegn og C.Wesenberg-Lunds forsøgdamme [inkl. nogle af de præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:

- 1909 - 1912 (1909, 1910, 1912, før 1913): Imagines almindelige i området; larver fundet i solvarme vige mellem Fontinalis i Wesenberg-Lunds forsøgdamme og imagines pååakander (Wesenberg-Lund, 1913-14)

1, NEZ, KBA, UB38?/UB48?: Frederiksdal / Frederiksdal-egnen [præcise lokaliteter er ikke kendt]:

- før 1765, før 1768: imago/imagines fundet (Müller, 1764, 1767). Fundet publiceret af Müller (1764) omfatter originalbeskrivelsen af arten *Libellula triedra*, der i dag regnes som synonym for *Leucorrhinia caudalis* (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1906d).

1, NEZ, KBA, UB38: Hareskov [måske samme lokalitet som Bagsværd og/eller S.Dam]:

- 1907: Flere imagines fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1908b). Dyrene etiketteret med Hareskov og Bagsværd har samme funddato, men alligevel forskellige lokalitetsnavne.

1, NEZ, KBA, UB38?/UB48?: Bagsværd [måske samme lokalitet som Hareskov og/eller S. Dam]:

- 1907: 2 hanner fundet (coll.ZMUC)(Leth arkiv). Dyrene etiketteret med Hareskov og Bagsværd har samme funddato, men alligevel forskellige lokalitetsnavne. I Smørmosen ved Bagsværd sånogle tørvegrave velegnede ud til arten i 1970erne og begyndelsen af 1980erne. Der var en særdeles fin vandkvalitet og en tilsvarende flora og billefauna. Arten blev dog ikke eftersøgt. Siden blev stedernes kvalitet ødelagt gennem udgravning og forbindelse til en forurenede grøft for at skabe større vandområder.

1, NEZ, KBA?, UB38?: S. Dam [utvivlsomt en dam i C.Wesenberg-Lunds undersøgelsesområde, og måske den sydligste af Kobberdammene syd for Bagsværd Sø, der ligger nær Frederiksdal og i samme skovkompleks som Hareskov]:

- 1908: 2 larver (coll.ZMUC). Arten blev ikke fundet ved mange besøg til Kobberdammene sidst i 1960erne.

1, NEZ, FRA, UB39: Kattehale Mose syd for Allerød / Lokaltet i Frederikdal distrikt hvor arten stadig findes (Esben-Petersen, 1906d):

- 1906: Mindst 10 imagines set (coll. ZMUC) (Esben-Petersen, 1906c; Esben-Petersen, 1906d). Ved mange besøg siden midt i 1960erne er arten ikke genfundet i mosen.

1, NEZ, FRA, UB39: Funkedam i Store Dyrehave ved Hillerød:

- 1909 - 1912, før 1917 (1909, 1910, 1912, før 1917): Larver fundet og en del imagines, hvoraf 6-7 kunne iagttages samtidigt fra en båd (coll. ZMUC)(Wesenberg-Lund, 1913-

14). En larve er etiketteret i 1916, men muligvis fundet tidligere. Ved flere besøg i 1990'erne har arten ikke kunnet genfindes.

1, NEZ, FRA, UC41?: Lille Esbønderup:

- 1898: 1 han fundet (coll.NMUA)(Leth arkiv)

1, NEZ, FRA, UC41: Teglstrup Hegn [præcis lokalitet ukendt]:

- 1903: 1 hun fundet (coll.NMUA)(Leth arkiv). Det er vurderes meget tænkligt, at arten tidligere har kunnet leve i f.eks. Sortesø i skoven.

Onychogomphus forcipatus

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: Ex (i 1997)

Europæisk status: V (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

Müller (1764, 1767, 1776) beskrev fund af arten ved Frederiksdal, men der er senere rejst tvivl om artsbestemmelsen (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1906d). Fra 1861 vurderedes det som mere eller mindre sandsynligt, at arten forekom i Danmark (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1900b). Danske fund blev siden registreret indenfor perioden 1908-1934 og omfatter givetvis en ynglebestand. Efter 1908 nævnes generelt, at arten kun er kendt fra en enkelt dansk lokalitet (f.eks.: Esben-Petersen, 1910; Jensen, 1972). Siden 1984 er den anført som uddød eller muligvis uddød (f.eks.: Petersen, 1984; van Tol & Verdonk, 1988; Holmen & Pedersen, 1996; Holmen & Pedersen, 1998; Nielsen, 1998b).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (før 1920): Distr: SZ, - Amter: STA

2 (1920-1969): Distr.: SZ, - Amter: STA

3 (1970-1999): -

Imagines fundet 24. - ultimo juli.

1+2, SZ, STA, PG72: Kilden ved Herlufsholm / Herlufsholm Skov / Sorø:

- 1908 - 1934 (1908, 1934): Få imagines er fundet ved Herlufsholm, dels ved vandløbet, dels i den nærliggende skov (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1908b; Leth arkiv). Kilden og dens afløb blev rørlagt omkring 1960 (Nielsen, pers. medd.). Lokalitetsangivelsen Sorø refererer til samme lokalitet.

Coenagrion armatum

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: E (i 1997)

Europæisk status: Truet i nogle dele af Europa (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

Fra 1861 vurderedes det som mere eller mindre sandsynligt, at arten forekom i Danmark (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1900b). Arten blev opdaget i Danmark i 1903 og omtalt som meget sjælden andre steder (Esben-Petersen, 1903). Siden blev der gennem årene fundet flere lokale forekomster, spredt over store dele af landet. Arten er lige siden det første fund blevet betragtet som sjælden (f.eks.: Esben-Petersen, 1910; Leth, 1942; Nielsen, 1995a; Nielsen, 2001a) eller meget sjælden (f.eks.: Esben-Petersen, 1906a; Nielsen, 1998b) i Danmark. Wesenberg-Lund (1913-14) angav den dog samtidigt som almindelig nok i et område med bl.a. egnen omkring Hillerød og Furesø Og Petersen (1984) nævner, at arten desuden i Nordjylland findes hist og her. Siden 1996 blev artens status vurderet som akut truet på grund af meget få nyere fund og antagelsen om kun et enkelt fund siden 1980 (Holmen & Pedersen, 1996, 1998). Denne status blev yderligere bestyrket ved, at arten slet ikke blev genfundet ved en undersøgelse i 1999 af bl.a. en række tidligere findesteder (Nielsen, 1999b). Således heller ikke på nogle lokaliteter i søerne omkring Maribo, hvor et eksemplar ifølge Pedersen (pers. medd.) og Holmen & Pedersen (1996) var angivet set et sted i 1991. I 2000 blev arten dog genfundet i Danmark, idet bestande blev påvist på et tidligere findested på Bornholm og tilfældigt nær et tidligere findested i Vejle (Nielsen, 2001a).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (før 1920): Distr.: SJ, EJ, NEJ, F, NEZ, - Amter: SJA, AAA, NJA, FYA, KBA, KBK, FRA.

2 (1920-1969): Distr.: EJ, WJ, NEJ, NWJ, NEZ, - Amter: VLA, RBA, AAA, RKA, NJA, VIA, FRA.

3 (1970-1999): Distr.: NWJ, B, - Amter: NJA, BOA.

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: NWJ, B, - Amter: NJA, BOA.

Imagines fundet 3. maj - 29. juni (nyklækkede senest 29. maj). Æglægning observeret 20. maj.

[uden lokalitetsangivelser]:

- [uden datering]: 1 han (coll.ZMUC).

- [uden datering]: 2 imagines (Leth arkiv)

1, SJ, SJA, NF38?/NF37?: Sønderhav:

- får 1907: fundet (le Roi, 1913)(Esben-Petersen & Findal, 1936)

1, SJ, SJA, NF38: Sandager:

- får 1907: fundet (le Roi, 1913; Esben-Petersen & Findal, 1936)

2, EJ, VLA, NG58: Tyrsted ved Horsens / et vandhul nær Tyrsted ved 5 km-stenen syd for Horsens:

- 1942: 1 han (coll.ZMUC)(Leth, 1942)

1, EJ, AAA, NH31: Løvenholt ved Them:

- 1906: 1 hun (Leth arkiv)

2, EJ, AAA, NH31: Rodelund ved Silkeborg / vandhul ca. 1 km øst for Rodelund:

- 1942: 1 hun (coll.ZMUC)(Leth, 1942)

1, EJ, AAA, NH32/NH31?: Silkeborg [lokalitetsangivelsen refererer sandsynligvis til lokaliteten Sinding eller evt. også til lokaliteten Løvenholt]:

- får 1911: fundet (Esben-Petersen, 1910). I 1999 søgtes forgæves efter arten på den del af lokaliteter omkring Silkeborg: bl.a. Jenskær, Almind Sø, Vejl Sø, Vejlbo Mose, Uglø, Hummel Sø, Slænsø samt vandhuller syd for Silkeborg og syd for Virklund (Nielsen, 1999b)

1, EJ, AAA, NH32: Sinding / en lille dam ved Sinding Østerskov ved Silkeborg:

- 1906-1910 (1906, 1909, 1910): Larver og imagines fundet og artens larve for første gang beskrevet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1909b; Leth arkiv).

2, WJ, RBA, MG48: Nymindegab / Nyminde Strøm syd for badhotellet:

- 1955: Mindst 8 imagines fundet (coll.ZMUC)

2, WJ, RKA, MH91: Skærbæk Dam ved Herning / Skærbæk Sø:

- 1939-1942 (1939, 1942): En del imagines fundet og arten i 1942 vurderet som almindelig på lokaliteten (coll.ZMUC)(Leth, 1942)

2, WJ, RKA, MH92?/MH91?: Knudmose ved Herning:

- 1942: imagines fundet i stort antal ved gamle lavvandede næsten helt tilvoksede tørvegrave, hvor der desuden blev fundet exuvier og larver (coll.ZMUC)(Leth, 1942). I 1999 søgtes forgæves efter arten (Nielsen, 1999b)

2, WJ, RKA, MH92: Herning, mose øst for Langvadbjerg Teglværk:

- 1948: Mindst 27 imagines fundet (coll.ZMUC)
- 2, WJ, RKA, MH92: Mose ved S.Bassumgaard vest for Herning:**
- 1950: Mindst 12 imagines fundet (coll.ZMUC)
- 1, NEJ?: [uden lokalitetsangivelse, men sandsynligvis fra Dannerhøj i Allerup Bakker]:**
- 1905: 2 larver fundet om efteråret og imagines klakket i april 1906 (Thomsen, 1911b). Lokaltiteten er sandsynligvis Allerup Bakker.
- 1, NEJ, NJA, NJ50?/NJ51?: Ellidshøj Mose:**
- 1903: 1 imago fundet og angivet som ny art for Danmark (Esben-Petersen, 1903)
- 2, NEJ, NJA, NJ63?/NJ53?: Hammer Bakker:**
- 1928: 1 han fundet (Leth arkiv). I 1999 søgtes forgæves efter arten (Nielsen, 1999b)
- 2, NEJ, NJA, NJ73: Allerup Bakker, Bastrupdal:**
- 1930: mindst 4 imagines fundet (coll.ZMUC)(Leth arkiv)
- 1+2, NEJ, NJA, NJ74: Allerup Bakker, dam ved Dannerhøj Skole / Dannerhøj / Vendsyssel i 1905:**
- 1905-1930 (1905, 1906, 1909-1911, 1918, 1928, 1930): Et antal imagines fundet, hvoraf 14 i 1918 er det højeste antal der er data om i et enkelt år (coll.ZMUC, NMUA) (Esben-Petersen, 1906a, 1909a, 1909b; Thomsen, 1911a; Leth arkiv). I 1999 søgtes forgæves efter arten (Nielsen, 1999b).
- 2, NEJ, NJA, NJ74?/NJ75?/NJ84?: Voer Å [præcist findested ikke nærmere kendt, men tænkeligt i nærheden af Allerup Bakker]:**
- 1920: 1 imago fundet (coll.ZMUC)(Leth arkiv). Lokaltiteten har næppe været ynglested for arten.
- 2, NWJ, RKA, MH76: Venø i Limfjorden / kanal nord for Venø By:**
- 1941: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Leth, 1942)
- 2, NWJ, VIA, MJ72: Hansted Reservatet, Præstekær ved Blegssø:**
- 1960: 1 han fundet (coll. ZMUC)(Nielsen, 1965)
- 3, NWJ, NJA, NJ02: Selbæk Vejle, Krapkanalen i Vejlerne:**
- 1970: 1 han fundet (coll.NMUA)
- 3a, NWJ, NJA, NJ02: Hanvejle i Vejlerne, nær fugletårn ved hestekoformet gangbro:**
- 2000: flere imagines set maj-juni i kanten af rørsumpen, og også parring og æglægning blev observeret (B. Borup & O.F. Nielsen, pers. medd.)(Nielsen, 2001a)
- 1, F, FYA, NG62: Sønderby ved Assens:**
- 1904: 1 han fundet (coll.ZMUC)
- 1, NEZ: Lokaltiteter i et undersøgelsesområde med bl.a. egnen omkring Hillerød og Furesø [uden præcise lokalitetsangivelser, men kan tænkes at omfatte f.eks. lokaliteterne Funkedam, Badedam og Mosen]:**
- 1910-1911: sjældent set fra maj til starten af juni 1910, men i 1911 regelmæssig set med hundredevis af imagines omkring midten af maj og derimod ikke set i slutningen af maj (Wesenberg-Lund, 1913-14).
- 1, NEZ, FRA, UB39: Funkedam i Store Dyrehave:**
- 1910: Mindst 2 imagines fundet (coll.ZMUC). Arten er ikke genfundet ved besøg i 1990erne, men søen er endnu forholdsvis klarvandet.
- 2, NEZ, FRA, UB39: Kattehale Mose syd for Allerød:**
- 1932: 1 hun fundet (coll.ZMUC)(Leth arkiv). Ikke genfundet ved besøg i 1980erne og 1990erne.
- 1, NEZ, KBK?/KBA?, UB46?/UB56?/UB47?/UB57?: Amager [uden yderligere lokalitetsangivelse]:**
- før 1906: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1905). Efter fundet, men også før 1906, blev der søgt forgæves efter arten (Lund, 1906)
- 1, NEZ, KBK, UB47: Søborg Mose, København / Søborg / Utterslev Mose:**
- 1906: 6 imagines fundet (coll.ZMUC, NMUA)(Esben-Petersen, 1909b; Leth arkiv)
- 1, NEZ, KBA, UB48: Holte:**
- før 1911: fundet (Esben-Petersen, 1910)
- 1, NEZ, FRA, UC30?/UB39?: Mosen [kan måske tænkes at referere til Salpetermosen syd for Hillerød, og er utvivlsomt en lokalitet i nærheden af Hillerød]**
- 1910: Mindst 2 imagines fundet i Mosen af C. Wesenberg-Lund (coll.ZMUC). Salpetermosen er siden eutrofieret og tilgroet betydeligt.
- 1, NEZ, FRA, UC30: Badedam nær Ødam i Hillerød:**
- 1911: Mindst 19 imagines fundet (coll.ZMUC). Arten er ikke genfundet ved besøg i 1990erne.

3+3a, BOA, B, VB90: Bastemose i Almindingen / Bastamose / Bornholm i 2001:

- 1987-2001 (1987, 2000, 2001): Mindst 1 han fundet i 1987, 1 han fundet nær søens sydlige vandkant i 2000 samt ca. 10 imagines set langs gangbroen over søen i 2001 (coll. ZMUC) (Pedersen, 1991a; P. Nielsen, pers. medd.; O. Karsholt, pers. medd.; L. Trolle, pers. medd.).

Leucorrhinia pectoralis

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: E (i 1997)

Europæisk status: V (van Tol & Verdonk, 1988); I (i 1991)

Dansk artsfredning (fra 1991)

Dansk levestedsbeskyttelse generelt ved myndighedsbeslutninger (fra 1994) og i visse naturtyper m.fl. (fra 2001)

Dansk udpegningsgrundlag for EF-habitatområder (fra 1998): 30. Lovns Bredning mv.[inkl.

Bjerregrav Mose], 119. Tisvilde Hegn mv. og 121. Kattehale Mose.

Internationale aftaler: EF-habitatdirektiv, Ann. 2 og 4 (fra 1992); Bern-konvention, Ann. 2 (fra 1988)

Müller (1764) beskrev fra Frederiksdalegnen en varietet af *Libellula rubicunda*. Denne varietet regnes for identisk med arten *Leucorrhinia pectoralis*. Siden kendes et dansk fund fra sandsynligvis 1800-tallet og desuden daterede fund fra 1900 og frem. Den er gennem tiden fundet på omkring 30 lokaliteter, især i Midtjylland og Nordøstsjælland. Fra starten af 1900-tallet blev arten angivet som sjælden (Esben-Petersen, 1908b, 1910; Leth, 1936, 1942; Findal, 1937), ikke almindelig (Jensen, 1972; Abrahamsen, 1976) eller fundet hist og her (Petersen, 1984) i Danmark. Wesenberg-Lund (1913-14) antog den for meget sjælden, men dog almindelig i hans undersøgelsesområde i Nordøstsjælland. Fra perioden 1940-1990 er der kun registreret en enkelt yngleforekomst, idet et oplyst fund fra Frederiksdal Skov (Pedersen & Holmen, 1994) har vist sig fejlbestemt. I 1989 vurderedes den i tilbagegang i Danmark (van Tol & Verdonk, 1988). Siden 1995 er dens status vurderet som akut truet (f.eks.: Pedersen & Holmen, 1994; Holmen & Pedersen, 1996, 1998). Nielsen (1998b) vurderede, at arten har været i tilbagegang gennem hele det 20. århundrede, men muligvis også er overset hist og her. Gennem 1990'erne blev arten fundet yderligere nogle steder i Nordøstsjælland og på et ikke præcist oplyst sted i Bjerregrav Mose. Den kunne imidlertid kun påvises i en begrænset periode på hver af disse lokaliteter, som også indgik i den samlede undersøgelse af artens danske lokaliteter i 1999, hvor den slet ikke blev genfundet (Nielsen 1999b). Nielsen (1999b) anså det dog som nok sandsynligt, at den stadig yngler med meget småbestande på flere af de tidligere fundsteder (Nielsen, 1999b). Herefter blev oplyst ikke nærmere præciserede observationer af arten i Ringkøbing Amt i 1997 og Viborg Amt i 1998 (Pedersen, 1999a)(Pedersen, 1999b)(Pedersen, 1999c). Dens bevaringsstatus i forhold til habitatdirektivet betragtes som ugunstet (Pihl et al., 2000). Efter 1999 blev den atter set meget fåtalligt i Kattehale Mose og opdaget på en ny lokalitet på Falster.

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr.: EJ, NEZ, - Amter: VLA, AAA, KBA, FRA.

2 (1920-1969): Distr.: EJ, WJ, NEZ, - Amter: AAA, RKA, KBK, FRA.

3 (1970-1999): Distr.: NEZ, - Amter: FRA.

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: LFM, NEZ, - Amter: STA, FRA.

Imagines fundet 29. maj - 13. juli (nyklækkede senest noteret 5. juni). Æglægning observeret 2. juni.

1, EJ, VLA, NG59?/NG58?: Horsens:

- ~~1906~~: 1 imago fundet (Esben-Petersen, 1905)

1, EJ, AAA, NH32: Ørnsø:

- 1900: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1900b).

2, EJ, AAA, NH32: Vejlbomosen ved Silkeborg:

- 1937: 2 imagines fundet i 1937 (coll.ZMUC)(Nielsen, 1939)

2, EJ, AAA, NH71: Moesgård / Tuemose ved Århus /@Hejremosen@ i Moesgård Skov:

- 1935-1937 (1935, 1937): 5 hanner fundet i 1935 og 1 i 1937, men ingen under - jævnligt besøg i 1936 eller i 1938 (coll.ZMUC)(Findal, 1937; Nielsen, 1939).

2, WJ, RKA, MH91: Høgildgård Plantage / en lille skovsø ved Høgildgård i udkanten af Høgildgård Platage og ca. 100 m fra Rind Å:

- 1934: 1 han fundet (Leth, 1936)

2, WJ, RKA, MH51: Rindumgaard, Amtmandens Lund / Rindumgaards Park ved Ringkøbing:

- 1937: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Leth, 1942)

3a, LFM, STA, PF88: Borremosen nord for Hannenøvs Skov, Listrup Lyng, den mindste af de to tørvegrave fjernest fra vejen:

- 2001: mindst 5 imagines set den 7. juli, men nok ikke væsentligt flere, heraf 2 i parring;

ved renvandet tørvegrav med klart, moderat dystroft vand og i ikke-røskovstilgroet del med undervandsvegetation domineret af kransnålgler med indslag af Blærerod og Kildemos (Rasmussen, pers. medd.).

1, NEZ: Lokalteter i et undersøgelsesområde med bl.a. egnen omkring Hillerød og Furesø, herunder Hillerøds omegn og C.Wesenberg-Lunds forsøgsdamme [inkl. nogle af de præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:

- 1909-1910: Imagines fundet i forbindelse med flere besøg de enkelte år, bl.a. talrige nyklækkede men derefter fåi 1910 (Wesenberg-Lund, 1913-14).

1, NEZ, FRA, UB29: Uggeløse Skov:

- 1919: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994). Et nu tilgroet sø og moseområde i skovens østlige sydkant kan meget vel tænkes at have været egnet engang til arten.

1, NEZ, KBA, UB38: Bagsværd [måske samme lokalitet som Bagsværd Sø]:

- 1907: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994; Leth arkiv)

1, NEZ, KBA, UB38: Bagsværd Sø:

- 1907: 1 hun fundet (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994). Selve søen er ikke egnet til arten i dag på grund af eutrofiering.

1, NEZ, KBA, UB38: Hareskov:

- 1908: 3 imagines (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1908b)

3, NEZ, FRA, UB38: Vaserne / tørvegraven ABrillerne@ nedenfor bebyggelsen ved Bistrup i Vasernes nordkant:

- 1999: 1 ung han med forkrøblet forvinge fundet mellem startuer i vandet ved nordenden af tørvegravens nordøstlige del (Nielsen, 1999b; M.Holmen, pers.medd.). Dyret stammede sikkert fra æg lagt i 1997 efter rydning af krat i området, hvor der sandsynligvis kortvarigt opstod egnede ynglebetingelser i form af åbne, mosrige arealer på lavt vand. Imidlertid groede stedet hurtigt til med kraftigere sump- og vandplanter, og lokaliteten virker for næringsrig til en stabil bestand.

1, NEZ, KBA?/FRA?, UB38?: M-Dam / [utvilsomt en dam i C.Wesenberg-Lunds undersøgelsesområde, og måske den mellemste af Kobberdammene syd for Bagsværd Sø, der desuden ligger nær Frederiksdal]:

- 1910: 1 han fundet (coll. ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994). Arten blev ikke fundet ved mange besøg til Kobberdammene sidst i 1960erne.

1, NEZ, KBA?/FRA?, UB38?: N-Dam / [utvilsomt en dam i C.Wesenberg-Lunds undersøgelsesområde, og måske den nordligste af Kobberdammene syd for Bagsværd Sø, der desuden ligger nær Frederiksdal]:

- 1908, 19??: 4 larver fundet af C.Wesenberg-Lund (coll. ZMUC). Dato for 3 af larverne er ikke kendt, men vurderes at være fra samme periode. Arten blev ikke fundet ved mange besøg til Kobberdammene sidst i 1960erne.

1, NEZ, KBA?/FRA?, UB38?: S. Dam / [utvilsomt en dam i C.Wesenberg-Lunds undersøgelsesområde, og måske den sydligste af Kobberdammene syd for Bagsværd Sø, der desuden ligger nær Frederiksdal]:

- 1909-1910: exuvier og larve fundet (coll.ZMUC). Arten blev ikke fundet ved mange besøg til Kobberdammene sidst i 1960erne.

1, NEZ, KBA, UB38?/UB48?: Ved Frederiksdal / Frederiksdal / Frederiksdalegen [præcise lokaliteter er ikke kendt]:

- få 1765 - sandsynligvis i 1800-tallet (få 1765, få 1768, sandsynligvis i 1800-tallet): imago/imagines fundet i 1700-tallet, hvor Müller benævnte arten varietet B af *Libellula rubicunda* (Müller, 1764, 1767; Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1906d). Siden er 1 han af Bergsøe fundet antageligt i 1800-tallet, men præcist årstal kendes ikke (coll.ZMUC) (Pedersen & Holmen, 1994; Leth arkiv.). Derimod har oplysning om senere fund ikke kunnet bekræftes.

1, NEZ, FRA, UB39: Funkedam i Store Dyrehave ved Hillerød:

- 1909-1910: 4 hanner og exuvium fundet (coll. ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994). Ved flere besøg i 1990erne har arten ikke kunnet genfindes.

1, NEZ, FRA, UB39: Donse:

- 1903: 1 han fundet (coll.NMUA)(Pedersen & Holmen, 1994; Leth arkiv)

2+3+3a, NEZ, FRA, UB39: Kattehale Mose syd for Allerød:

- Sidst i 1960erne - 2001 (sidst i 1960erne, 1977, 1981, 1988, 1992-1998, 2000, 2001): I 1960erne sås der mange larver og imagines, og i 1992 blev der set omkring 25 imagines ved et enkelt besøg, men siden er antallet faldet ret jævnt til blot en enkelt han

set under flere besøg i 2001 (coll.ZMUC) (Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen, 1999b, 2001a; M.Holmen, pers. medd.; J.Skeldahl, pers.medd.; O.F.Nielsen, pers. medd.; T. Simonsen, pers. medd.; J.F. Rasmussen, pers. medd.). Også antallet af ynglesteder er faldet fra 4 tørvegrave til kun én de seneste år, i takt med tilgroning, større næringsrigdom og udvikling af tatte småfiskebestande. Omgivelserne til det sidste, mest åbne ynglested blev ryddet i 1990'erne. Arten er ikke omtalt fra lokaliteten i 1905-06 og 1932, hvor der ellers blev registreret andre sjældne guldsmedearter.

3, NEZ, FRA, UB39: Sønderskov syd for Allerød, nær Kattehale Mose / Sønderskov [ikke ynglested]:

- 1977: 2 hanner fundet (coll.ZMUC)

1, NEZ, KBA, UB48: Bøllemosen ved Skodsborg / Bøllemose:

- 1900-1901: 1 imago fundet hvert af årene (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994; Leth arkiv). Arten er ikke bemærket ved mange besøg på lokaliteten siden ca. 1965.

2, NEZ, KBK, UB47: Amager Fælled:

- 1939: 1 hun (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994)

1, NEZ, FRA, UC11: Tisvilde Hegn / Tisvilde [nærmere findested ikke kendt]:

- 1919: 1 hun (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994; Leth arkiv)

3, NEZ, FRA, UC11: Vandhul i Tisvilde Hegn ca. 500 m N for Asserbo Ruin:

- 1995-1997 (1995, 1997): Imagines, larver og exuvier fundet de to år, men arten ikke påvist i 1990, 1996 eller 1998-1999 (Nielsen, 1999b; M.Holmen, pers.medd.). Arten, der mest har 2-årig livscyklus, er sandsynligvis indvandret til stedet efter uddybning og vandstandshævning i starten af 1990'erne. Umiddelbart efter opstod der i en periode meget fine betingelser for den, og trods ugunstige vejrforhold 1995-1996 taltes i 1997 mindst 12 exuvier langs et par korte bredstrækninger. Selvom der formentlig var klakket ret mange imagines, så der senere højst 1-4 på lokaliteten, hvilket tyder på at arten nu søgte andre steder hen for at yngle.

1, NEZ, FRA, UC30: Præstevangen / Præstevangen i Store Dyrehave:

- 1915: 2 hanner fundet (coll.NMUA)(Pedersen & Holmen, 1994; Leth arkiv). I 1990'erne har ikke kunnet konstateres mulige ynglesteder for arten.

3, NEZ, FRA, UC30?/UC31?: Gribskøvs østlige del, i et af nogle små vandhuller på venstre side af en sti inde i skoven i retning fra landevejen nord for Nødebo til Esrum Sø / [lokaliteten er formentlig et vandhul i nordlig forlængelse af Piberdam]:

- 1999: 2 unge imagines fundet (O.Bergersen, pers. medd.). At dømme efter den norske finders nærmere beskrivelser af stedet, drejer det sig om et lille vandhul udgravet i nordlig forlængelse af Piberdam. Larver og imagines af arten er i 2001 eftersøgt forgæves i dammene i området fra Nødebo til Ratjensdam (M. Holmen, pers. medd.). Hverken det sandsynlige findested eller de øvrige damme vurderedes som stabilt egnede ynglesteder i 2001.

1, NEZ, FRA, UC41: Teglstrup Hegn:

- 1903: fundet ifølge Leths fortegnelse over C.S. Larsens samling, men ingen yderligere reference til konkrete eksemplarer (Leth arkiv). At fundet ikke tidligere blev publiceret og, at det eller de pågældende eksemplarer muligvis er gået tabt, kunne i sig selv give anledning til usikkerhed om fundets identitet. Blandt bevaret materiale fra C.S.Larsens samlinger konstateredes imidlertid senere flere andre eksemplarer, som ville være tilsvarende meget berettiget til omtale i publikationer, men ikke blev det uanset, at arterne var bestemt korrekt og, at findesterne kan vurderes som dengang meget sandsynlige. Arten er ikke fundet ved besøg på lokaliteten omkring 1990.

3, NEZ, FRA, UC41: Tørvegrav kantet af ekstremfattigkær ved Tikøb Langesø:

- 1992: 1 han set (Pedersen & Holmen, 1994). Imagines blev ikke set påstedet de forudgående og efterfølgende år, og der kunne ikke påvises larver (Holmen, pers. medd.). Forholdene i selve tørvegraven gør den næppe aktuelt egnet som ynglested.

Libellula fulva

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: E (i 1997)

Europæisk status: Truet i nogle dele af Europa (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

O.F. Müller opdagede arten ved Frederiksdal og beskrev og navngav den (Müller, 1764) for første gang som *Libellula fulva* og sandsynligvis tillige som *Libellula fridrichsdalensis*. Hagen (1861) omtalte den som værende ikke sjælden i Danmark og hyppig nok på Sjælland. Senere kendes daterede fund siden 1900, der inkluderer yngleforekomster. Siden 1900 er den blevet omtalt som ikke almindelig (Esben-Petersen, 1910), sjælden (Esben-Petersen, 1906a; Pedersen, 1917; Leth, 1942; Jensen, 1972; Petersen, 1984; Nielsen, 1995a;) eller meget sjælden (Esben-Petersen, 1900b, 1905; Nielsen, 1998b). Wesenberg-Lund (1913-14) angiver, at han ikke har set den i sit nordsjællandske undersøgelsesområde med bl.a. Frederiksdal. Flere af forfatterne henviser gennem årene til de få og spredte findesteder for arten i Jylland og på øerne. Fra 1996 blev arten vurderet som akut truet i Danmark, idet der siden ca. 1970 kun var kendt oplysninger om fund på få lokaliteter i Midtjylland (Holmen & Pedersen, 1996, 1998). Siden 1999 er det imidlertid foreslået at overveje, om artens status bør ændres til sårbar (Nielsen, 1999b, 2001a). Ved en undersøgelse i 1999 viste den sig nemlig mere udbredt end hidtil antaget, idet pæne, stabile bestande, der ikke skønnes truede, blev konstateret i 4 søer nær Silkeborg og i Susånær Næstved. Den er siden desuden fundet ved Gudenå ovenfor Ry.

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr.: EJ, SZ, NEZ, - Amter: AAA, VSA, ROA, KBA.

2 (1920-1969): Distr.: EJ, F, SZ, - Amter: AAA, FYA, STA?(VSA?/STA?), VSA.

3 (1970-1999): Distr.: EJ, SZ, - Amter: VLA, AAA, VIA, STA, VSA.

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: EJ, SZ, - Amter: AAA, STA.

Imagines fundet 30. maj - 13. august (nyklækkede senest noteret 17. juni).

[uden lokalitetsangivelser]:

- 1932: 1 imago (coll.ZMUC)
- [uden datering]: 1 imago (coll.ZMUC)
- [uden datering]: 1 han (Leth arkiv)
- [uden datering]: fundet (Leth arkiv)

3, EJ, VIA, NH25: Hald Ege / Hald Sø / nord for Hald Sø:

- 1994: 1 hun fotograferet i Hald Ege (Nielsen, 2001a). Ved undersøgelse i 1999 af Hald Sø ved borgen sås arten ikke (Nielsen, 1999b).

1+2+3, EJ, AAA, NH32: Vejlsø ved Silkeborg:

- 1900-1999 (1900, 1901, 1904, 1905, 1942, 1999): Imagines samt i 1942 og 1999 også larver eller exuvier er fundet (coll. ZMUC, NMUA, O.F.Nielsen)(Esben-Petersen, 1900b, 1905; Leth, 1942; Nielsen, 1999b; Leth arkiv). Antallet af fundne, registrerede individer er dog på under 10 årligt 1900-1942. I 1902 og 1903 blev der søgt forgæves efter arten på lokaliteten. I 1999 sås der f.eks. ca. 20 hanner ved et enkelt besøg, og der skønnedes at være en stor, ikke-truet ynglebestand.

2+3, EJ, AAA, NH32: Vejlbomosen ved Silkeborg / Vejlbø Mose:

- 1932-1999 (1932, 1934-1938, 1950, 1999): Imagines samt i 1999 også exuvier er fundet (coll. ZMUC, NMUA, O.F.Nielsen)(Nielsen, 1999b; Leth arkiv). Antallet af fundne, registrerede individer er dog på under 10 årligt 1932-1950, men arten omtales som almindelig på stedet i 1936. I 1999 sås der f.eks. ca. 25 imagines ved et enkelt besøg, og der skønnedes at være en stor, ikke-truet ynglebestand.

1, EJ, AAA, NH32: Vesterskoven ved Silkeborg:

- før 1903: fundet hyppigt på en bestemt plads i skoven (Esben-Petersen, 1902)

1, EJ, AAA, NH32: Brassø ved Silkeborg:

- 1904: 1 han (coll.NMUA) (Leth arkiv)

1+2+3, EJ, AAA, NH32: Slåensø i Sønderskov syd for Borresø:

- 1919-1999 (1919, 1936, 1950, 1956, 1961, 1962, før 1975, 1977, 1990, 1992, 1994-1997, 1999): Imagines samt i 1996 og 1999 også larver eller exuvier er fundet (coll. ZMUC, NMUA, O.F.Nielsen)(Pedersen, 1991b; Nielsen, 1997b, 1999b, 2001a; Leonhard & Skriver, 1996; Leth arkiv; O.Vagtholm, pers. medd.; P.Nielsen, pers. medd.; H.Pedersen, pers. medd.; O.F. Nielsen, pers. medd.; J. Skeldahl, pers. medd.).

Antallet af fundne, registrerede individer var dog på under 10 årligt 1919-1990. Siden 1992 har bestanden været omtalt som normalt talrig. I 1999 sås der f.eks. ca. 12 imagines ved et enkelt besøg, og der skønnedes at være en stor, ikke-truet ynglebestand.

3, EJ, AAA, NH32: Almind Sø syd for Silkeborg:

- 1995-1999 (1995, 1999): 1 han og 1 hun blev registreret i 1995 (Leonhard & Skriver, 1996). I søens nordøstlige del sås der ved et enkelt besøg i 1999 29 nyforvandlede imagines foruden exuvier, og der skønnedes at være en stor, ikke-truet ynglebestand (coll. O.F. Nielsen) (Nielsen, 1999b).

2, EJ, AAA, NH32: Thorsø ved Silkeborg:

- 1942: 1 imago fundet ved vestenden af søen (coll. ZMUC)(Leth, 1942). Ved besøg i 1999 sås arten ikke (O.F.Nielsen, 1999b).

1+2, EJ, AAA, NH32?: Silkeborg / Ved Silkeborg [lokalitetsangivelsen kan tænkes i et vist omfang at omfatte andre, mere præcist angivne findsteder omkring Silkeborg]:

- 1906-1933 (1906, 1908, 1910, 1911, 1915-1918, 1932, 1933): Imagines fundet (coll. ZMUC, NMUA)(Leth arkiv). Antallet af fundne, registrerede individer med denne lokalitetsangivelse er på højest 6 årligt.

1, EJ?, AAA?, NH64?: Trustrup [sandsynligvis én af Trustrup=erne i EJ, mest sandsynligt nok den syd for Randers]:

- 1913: 1 hun (coll.NMUA)

3, EJ, VLA, NH41?/NH31?: Salten Langsø i nærheden af Ry / på hede lige syd for Salten Langsø:

- 1977: 1 imago set (Nielsen, 1997a; O.F.Nielsen, pers. medd.)

3, EJ, AAA, NH41: Ry, midt i byen [ikke på ynglested]:

- 1978: 1 imago set (Nielsen, 1997a; O.F.Nielsen, pers. medd.)

3a, EJ, AAA, NH41: Gudenå mellem Mossø og Gudensø:

- 2000: imagines set i antal (Nielsen, 2001a).

3a, EJ, AAA, NH41: Gudenå ved Emborg Bro syd for Gl. Ry:

- 2001: 1 nyforvandlet hun og 3 exuvier fundet (O.F. Nielsen, pers. medd.)

3a, EJ, AAA, NH41: Dalgård, ca. 300 m fra Gudenå lige før udløbet i Gudensø:

- 2001: 2 imagines fundet (O.F. Nielsen, pers. medd.)

3a, EJ, AAA, NH41: Hejnæs, ca. 500 m nord for Gudensø:

- 2001: 2 imagines fundet (O.F. Nielsen, pers. medd.)

1, EJ, AAA, NH65?: Ved Randers / Randers:

- 1904: 1 imago (Esben-Petersen, 1905)

1, EJ, AAA, NH72: Viby Høskov nær Brabrand Sø / Høskoven:

- 1914-1916 (1914, 1916): 1 imago fundet hvert af årene (coll.NMUA)(Leth arkiv)

2, F, FYA, NG81: Arreskov Sø:

- 1934: 1 imago fundet (coll. ZMUC)(Leth arkiv)

1, SZ, VSA, PG63?/PG64?: Ved Tystrup / Tystrup Sø:

- 1904: 1 hun fundet (Esben-Petersen, 1906a)

1, SZ, ROA, UB24: Purlund ved Vallø, nær Tryggevejle Å:

- 1915: flere imagines set (Pedersen, 1917).

2, SZ, VSA, PG64?/PG63?: Suserup:

- 1941-1943 (1941, 1943): begge år er set 1 imago (coll.ZMUC)

3, SZ, VSA, PG64?/PG63?: Suserup, ved golfbanen:

- 1995: 1 imago set (Simonsen, pers. medd.)

3, SZ, VSA, PG63?/PG64?: Suserup, ved Suserup Skov:

- 1995: 1 imago set (Simonsen, pers. medd.)

2, SZ, VSA?/STA?, PG63: Suså i Broby Vesterskov / ÅSkovstrømmen@:

- efter 1938/før 1945: 1 larve fundet (Berg, 1948).

3, SZ, STA, PG72: Suså i Rådmandshaven i Næstved [del af lokaliteten Suså fra Herlufsholm til broen i Lille Næstved]:

- 1999: Mange imagines og 21 exuvier fundet (coll. O.F. Nielsen)(Nielsen, 1999b)

3+3a, SZ, STA, PG72: Suså fra Herlufsholm til broen i Lille Næstved [inkl. Rådmandshaven ved Næstved] / Suså ved Næstved:

- 1999 - 2001, (1999, 2001): Imagines og exuvier fundet (Nielsen, 1999b; O.F. Nielsen, pers. medd.). I 1999 sås mindst 9 udfarvede, tildels parrede hanner, og ynglebestanden blev vurderet som stor på den lokalitet, der ikke skønnes truet. I 2001 blev både imagines og exuvier fundet.

1, NEZ, KBA, UB38?/UB48?: Ved Frederiksdal / Frederiksdal / Frederiksdalegen:

- før 1765, før 1776: imagines fundet (Müller, 1764, 1767, 1776; Lund, 1906). Denne lokalitet er typelokalitet for de dyr, som Müller (1764) originalbeskrev som to forskellige arter og navngav *Libellula fulva* og *L. fridrichsdalensis*. De to navne er sandsynligvis synonyme for én og samme art (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1906d). Wesenberg-Lund (1913-14) så ikke arten i sit nordsjællandske undersøgelsesområde, selvom lokaliteter i Frederiksdalet indgik med stor vægt i hans undersøgelser.

Orthetrum coerulescens

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: E (i 1997)

Fra 1861 vurderedes det som mere eller mindre sandsynligt, at arten forekom i Danmark (Hagen, 1861). Arten blev opdaget i Danmark i Mausing Skov, hvor to individer blev fundet i 1899, men hvor der i årene efter blev søgt forgæves efter den (Esben-Petersen, 1900b, 1905). I 1906 blev den også konstateret i Grimstrup Krat (Esben-Petersen, 1907), hvor den blev påvist så sent som i 1936. Med udgangspunkt i de få jyske lokaliteter og fund blev arten omtalt som ikke almindelig (Abrahamsen, 1976), sjælden (Jensen, 1972; Petersen, 1984), eller meget sjælden (Esben-Petersen, 1907) i Danmark. Fra 1988 vurderedes det, at den måske var helt forsvundet (Pedersen, 1991b; Nielsen, 1995a; P.Nielsen, pers. medd.). Siden 1996 blev dens status dog i stedet anført som akut truet (Holmen & Pedersen, 1996, 1998) på baggrund af oplysning om en ny observation i 1991 i området øst eller sydøst for Ribe (H.Pedersen, pers. medd.). Nielsen (1998) anså det samtidigt også for muligt, at arten stadig yngler hist og her i Danmark. Ved en undersøgelse i 1999 blev den imidlertid hverken påvist i området ved Ribe eller på et antal andre besøgte lokaliteter, og dens status blev i den forbindelse anført som akut truet, men med sandsynlighed for, at den er uddød (Nielsen, 1999b). Kort efter blev der publiceret en ikke nærmere bekræftet eller præciseret observation af arten et sted i Sønderjyllands Amt i 1998 (Pedersen, 1999a, 1999b, 1999c).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (*Før 1920*): Distr: EJ, WJ, - Amter: RBA, VIA?(VIA?/AAA?), AAA?(VIA?/AAA?)

2 (*1920-1969*): Distr.: WJ, - Amter: RBA

3 (*1970-1999*): -

Imagines fundet 18. juni - 12. juli.

1+2, WJ, RBA, MG75: Grimstrup Krat / Grimstrup / [uden lokalitetsangivelse 2 eksemplarer fra hhv. 1917 og 1936]:

- 1906-1936 (1906, 1908, 1911, 1917, 1936): Der er registreret en enkelt imago fra hvert af de to første år, men 2 fra 1911, 3 fra 1917 og 7 fra 1936 (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1907, 1908b, 1917)(Leth arkiv). Lokaliteten ligger på skellet mellem Varde- og Sneum Ås vandsystemer. Arten har sandsynligvis ynglet i et eller flere vandløb i nærheden af findestedet.

1, EJ, VIA?/AAA?, NH23: Mausing Skov nær Silkeborg / Mausing Krat:

- 1899: 1 han og 1 hun fundet (coll.ZMUC) (Esben-Petersen, 1900b). Finderen eftersøgte siden arten ihærdigt på lokaliteten, men forgæves (Esben-Petersen, 1905).

Aeshna viridis

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: V (i 1997)

Europæisk status: E (van Tol & Verdonk, 1988); I (i 1991)

Verden, rødlistestatus: NT (i 1996)

Dansk artsfredning (fra 1991)

Dansk levestedsbeskyttelse generelt ved myndighedsbeslutninger (fra 1994) og i visse naturtyper m.fl. (fra 2001)

Internationale aftaler: EF-habitatdirektiv, Ann. 4 (fra 1992); Bern-konvention, Ann. 2 (fra 1988)

Fra 1861 vurderedes det, at arten med en vis sandsynlighed ville vise sig at leve i Danmark (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1900a). I 1900 konstateredes det, at arten var fundet i Danmark ved Frederiksdal (Esben-Petersen, 1900a), uanset at den senere viste sig også at være blevet fundet et par andre steder sidst i 1800-tallet. Siden blev den først og fremmest fundet en del steder i Nordøstsjælland, men også nogle steder mere lokalt i andre egne. Efter 1900 vurderedes den som en sjældnere art (Lund, 1906; Leth, 1936) eller som sjælden (f.eks.: Esben-Petersen, 1906d; Leth, 1942; Jensen, 1972; Petersen, 1984) i Danmark. Wesenberg-Lund (1913-14) angav den dog som almindelig omkring Hillerød. Af van Tol & Verdonk (1988) omtaltes den som en både sjælden og lokal art, der er i tilbagegang på grund af tab af egnede steder med krebseklo. Såvel Holmen (1991b) som Pedersen & Holmen (1994) formodede på baggrund af de kendte registreringer med fund på ca. 30 lokaliteter i den sydlige halvdel af landet, at artens status var sårbar eller hensynskrævende, idet antallet af ynglelokaliteter vurderedes at være i tilbagegang, selvom yderligere lokaliteter sandsynligvis findes. Nielsen (1994, 1995a, 1998b) omtalte arten som sjælden med aktuelle yngleforekomster, der lokalt er individrige, dels i Nordsjælland og dels i marsken i Sydvestjylland, hvortil kommer strejfende individer i andre egne. Fra 1996 vurderedes den som sårbar (f.eks.: Holmen & Pedersen, 1996, 1998). I forbindelse med en undersøgelse af artens danske forekomster blev den i 1999 eftersøgt og fundet i Tøndermarsken og på 4 nordsjællandske lokaliteter, hvor bestandene forekom stabile (Nielsen, 1999b). Dens bevaringsstatus i forhold til habitatdirektivet vurderedes dog som usikker på grund af det begrænsede antal lokaliteter (Pihl et al., 2000). Foruden fundene på de nedenfor nævnte lokaliteter findes i coll. ZMUC vinger af en nyklækket hun, der ifølge etiketten er fra en larve fundet i Bastemose på Bornholm i 1976, men måske kan tænkes sammenblandet med finderens larver klækket i akvarium fra Kattehale Mose. Der fandtes gennem en årække en yderst sparsom bestand af krebseklo i Bastemose, og i 1990'erne har planten pludseligt bredt sig voldsomt her, men guldsmeden er trods eftersøgning i bl.a. 1990'erne aldrig påvist ellers på Bornholm. Desuden er for nyligt oplyst to ikke nærmere præciserede fund af arten på forskellige steder i Viborg Amt i hhv. 1997 og 1998 (Pedersen, 1999a, 1999b, 1999c).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr: EJ, LFM, NEZ, - Amter: VLA, STA, KBA, KBK, FRA.

2 (1920-1969): Distr.: SJ, EJ, NEZ, - Amter: SJA, VLA, AAA, ROA, KBA, KBK, FRA

3 (1970-1999): Distr.: SJ, EJ, F, NEZ, NWZ, - Amter: SJA, VLA, FYA, KBA, FRA, VSA

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: NEZ, - Amter: FRA

Imagines fundet 19. juni - 8. september (nyklækkede senest noteret 7. august). Æglægning set i juli og august. Æg fundet 28. august - 4. maj.

2, SJ, SJA, MG80: Brede Å ved Rønmø-dæmningen / Brede Å vest for Skærbæk:

- 1940: 1 hun fundet (coll.ZMUC)(Leth, 1942)

3, SJ, SJA, MF88: Gammel Frederikskog i Tøndermarsken vest for Rudbøl, ved grøfter:

- 1988: ca. 4 imagines set nær grøfter med krebseklo (Pedersen & Holmen, 1994).

3, SJ, SJA, MF88: Tøndermarsken [muligvis på eller inkl. lokaliteten Gl. Frederikskog]:

- 1997 - 1999 (1997, 1999): Imagines fundet begge år (Nielsen, 1998a, 1999b; O.F. Nielsen, pers. medd.; T. Simonsen, pers. medd.). I 1997 sås ca. 25 imagines, og op til mindst 11 ved flere besøg i 1999. Begge år sås også helt nyklækkede imagines, men krebseklo kunne dog ikke påvises. I 1999 vurderedes det, at bestanden synes at være stabil, ynglende og i pænt antal og, at levestedet ser forholdsvis tilfredsstillende og ikke umiddelbart truet ud.

2, EJ, VLA, NG28: Ildved / Ildved Mose:

1934: 1 imago fundet (coll. ZMUC)(Leth, 1936).

1, EJ, VLA, NG59: Gedved Mose / Gedved:

1901: Arten meget almindelig (coll. NMUA)(Esben-Petersen, 1910; Pedersen & Holmen, 1994; Leth arkiv)

3, EJ, VLA, NH41: Gammel Ry, i en skovomkranset mose [lokaliteten er ikke ynglested for arten] /

Lokalitet lidt nordvest for Mossø:

- 1995: 1 han set (Nielsen, 1997; O.F. Nielsen, pers. medd.). Dyret blev set i en skovomkranset mose, hvor der tillige sås bl.a. *Aeshna juncea* og *A. subarctica*.

2, EJ, AAA, NH50: Hylke / Hylke Mose:

- 1934 - 1934 (1934, 1938): Imagines fundet (coll. NMUA, ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994; Leth arkiv). Fra 1934 kendes 1 imago og fra 1938 4.

3, F, FYA, NG74: Rue Hed, i en have ca. 2,5 km øst for Morud [lokaliteten er ikke ynglested for arten] / Fyn [fund i 1992]:

- 1992: 2 imagines fundet (Pedersen & Holmen, 1994; P. Wiberg-Larsen, pers. medd.). Ifølge P. Wiberg-Larsen var en lille sø med krebseklo nær Havrehedskolen i Morud (samme UTM-felt mv.) et sandsynligt ynglested for arten i området. Denne søtørrede dog helt ud i sommeren 1992. Findestedet har senere været angivet som værende den nærliggende Kulemosen (Pihl et al., 2000; E. Winther, pers. medd.), men dette er forkert.

1, LFM, STA, UA18: Korselitze Skov / Korselitze Skove:

- 1912: 1 hun fundet (coll. NMUA)(Pedersen & Holmen, 1994)

1+3, NEZ: Nordsjælland [givetvis Nordøstsjælland, men uden yderligere lokalitetsangivelser og inkl. mere præcist kendte lokaliteter]:

- 1901 - 1997 (1901, 1903, 1997): Arten fundet (Lund, 1903, 1906; Nielsen, 1998a). Fra 1903 kendes 4 imagines og i 1997 er arten fundet i pønt tal.

1, NEZ: Et undersøgelsesområde med bl.a. egnen omkring Hillerød og Furesø [uden præcise lokalitetsangivelser, men sandsynligvis inkl. andre omtalte lokaliteter]:

- 1909 - 1910, før 1913: Imagines, æg og larver fundet (Wesenberg-Lund, 1913-14). I 1909 og 1910 er der registreret imagines, i 1909-1910 æg samt i 1910 og et år før 1913 mange larver. I 1910 sås mindst 10-15 æglæggende hunner på den lokalitet. Fra august 1909 til maj 1910 blev udviklingen af artens æg i krebseklo fulgt ca. hver 14. dag på lokaliteten.

2, NEZ, ROA, UB15: Kløvested Skov ved Borup Sjælland:

- 1941: 1 hun fundet (coll. ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994)

1, NEZ, FRA, UB29: Slangerup [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- 1912: 1 hun fundet (Leth arkiv)

1, NEZ, KBA, UB38: Kaningården ved Furesøen / Furesø:

- får 1905, 1905: Imagines fundet i flere år før 1906, og desuden kendes 1 imago fra 1905 (Lund, 1906; Leth arkiv)

1, NEZ, KBA, UB38: Hareskov [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- 1912: Arten fundet (Leth arkiv)

2, NEZ, FRA, UB38: Farum Sortemose vest for Farum Sø:

- 1967: 1 hun fundet i 1967, og desuden er der oplyst fund fra før 1990 med henvisning til, at larven lever i områdets tørvegrave med krebseklo (Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen & Rald, 1989). Ingen imagines er bemærket i området ved besøg i perioden 1990-2001. I starten af 1970'erne fandtes krebseklo talrigt i flere af mosens tørvegrave, men siden forsvandt den tilsyneladende herfra. Dog findes fortsat en bestand af planten et sted i den nærliggende Præstemose, selvom planterne her blev forsøgt fjernet i starten af 1990'erne. Det kan derfor ikke udelukkes, at guldsmeden fortsat findes i Præstemosen.

3, NEZ, KBA, UB38: Smørmosen og Fedtmosen vest for Bagsværd:

- ca. 1974: Imagines fundet i Fedtmosen (Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen & Rald, 1989; M. Holmen, pers. medd.). Fundet blev meddelt af en person på et møde ca. 1975 i Entomologisk Forening. Det har tidligere været angivet (Pedersen & Holmen, 1994), at T. Munk var finderens og, at findestedet var den nærliggende Smørmosen, men det har vist sig ikke at være korrekt. Planten krebseklo, som guldsmeden benytter til æglægningen, fandtes imidlertid i en lille tørvegrav midt i Smørmosen sidst i 1970'erne, men kunne ikke genfindes i moserne i starten af 1980'erne.

3, NEZ, KBA, UB38: Nyanlagt skovsø ved Bagsværd:

- 1994: 10-15 hanner, flere hunner og exuvier fundet (K. Flensted, pers. medd.).

2, NEZ, FRA, UB38?/UB39?: Farum Lillevang:

- 1938: 1 hun fundet (coll. NMUA)(Pedersen & Holmen, 1994)

1, NEZ, KBA, UB38?/UB48?: Ved Frederiksdal / Frederiksdal [lokaliteten ligger nær Furesøen]:

- får 1901 - 1916 (får 1901, 1916): 1 han fundet hvert af årene (coll. ZMUC, NMUA) (Esben-Petersen, 1900b; Pedersen & Holmen, 1994)

1+2+3, NEZ, FRA, UB39: Kattehale Mose syd for Allerød:

- 1904 - 1999 (1904, 1967, ca. 1970, 1981, 1988, 1991, 1992, 1997, 1999): Imagines, larver og exuvier fundet (coll. ZMUC; 1 exuvie coll. O.F. Nielsen)(Lund, 1906; Nielsen & Rald,

1989; Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen, 1999b; M. Holmen, pers. medd.; O.F.Nielsen, pers. medd.). Fra 1904 nævnes fund af arten, og i 1967 sås flere imagines. Ca. 1970 blev der fundet larver mellem krebskloplanter i en tørvegrav, hvor planten i 1980'erne forsvandt og hvori der udsattes græskarper, som kunne sprede sig til flere nærliggende tørvegrave. Fra 1981 er bevaret vinger fra 3 nyklækkede hunner. Ved et besøg i 1988 sås 8-10 imagines og i 1991 6-7 ved bl.a. flere tørvegrave med krebsklo. I 1992 konstateredes imagines, og i 1997 sås 10-15. I 1999 blev set mindst 4 imagines og desuden ca. 20 exuvier sandsynligvis af arten, og samtidigt vurderedes det, at bestanden synes stabil og levestedet med krebsklo var i forholdsvis tilfredsstillende stand. De seneste år er krebsklo fortsat konstateret i 3 af mosens tørvegrave, men planterne og guldsmedens ynglevilkår er ved at blive reduceret af tilgroning med især pil og dunhammer, ligesom næringsrigdommen virker tiltagende. Et tidligere omtalt fund af guldsmeden i 1976 (Pedersen & Holmen, 1994) har ikke kunnet bekræftes og drejer sig muligvis i stedet om et fund fra 1981.

2, NEZ, KBK, UB46?: Sundby, Amager [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- 1930: 1 hun fundet (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994)

1, NEZ, KBA?, UB47?: København [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- 1887: 1 han fundet (coll. ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994)

1, NEZ, KBK, UB47: Søborg Mose / Utterslev Mose:

- 1905 - 1907 (1905, 1907): Imagines fundet (coll. ZMUC, NMUA)(Lund, 1906; Leth arkiv). Fra 1905 kendes 3 imagines og fra 1907 mindst 7. Lokaliteten rummer næppe den for arten vigtige plante krebsklo i dag. Der er tidligere (Pedersen & Holmen, 1994) publiceret et fund fra lokaliteten i 1934, men dette beror sandsynligvis på et dyr, der i stedet er fra Lyngby Mose.

1+2, NEZ, KBA, UB48: Fortunen / Fortunens Indelukke i Jægersborg Dyrehave:

- få 1907 - 1930 (få 1907, 1930): Arten fundet, i 1930 i form af 1 imago (coll. ZMUC) (Lund, 1906; Pedersen & Holmen, 1994)

1, NEZ, KBA, UB48: Holte [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- 1912: Arten fundet (Leth arkiv)

2, NEZ, KBA, UB48: Vejlemosen V for Holte:

- ca. 1965: 1 han fundet i nærheden af en lille tørvegrav med Krebsklo (Pedersen & Holmen, 1994). Planten forsvandt nogle år efter fra mosen, og guldsmeden blev ikke genfundet siden.

2, NEZ, KBA, UB48: Lyngby Mose:

- få 1915 - ca. 1965 (1915, 1934, ca. 1962-1965): Imagines er fundet og æglægning i krebsklo iagttaget (coll.ZMUC)(Wesenberg-Lund, 1915; Pedersen & Holmen, 1994; M. Holmen, pers. medd.). Flere imagines - herunder æglæggende hunner - er set såvel få 1915 som i perioden ca. 1962-1965. Fra 1934 kendes fund af en enkelt han. I 1960'erne blev arten set talrigt ved en tørvegrav syd for Sorgenfri Kirke, hvor mosens på det tidspunkt eneste væsentlige bestand af krebsklo fandtes. Sidst i 1960'erne forsvandt planten imidlertid fra området.

2, NEZ, KBA, UB48: Spurveskjul ved Frederiksdal / Lysning ved Kobroen over Mølleåen

[lokaliteten var ikke ynglested for arten, men lå ikke langt fra et ynglested i Lyngby Mose]:

- ca. 1965-1967: flere imagines set under besøg gennem flere år, sandsynligvis fra ynglested i Lyngby Mose (M. Holmen, pers. medd.)

1, NEZ, FRA, UB49?/UB48?: Rudersdals Skov / Rude Skov / Rudersdal:

- 1901 - 1905 (1901, 1904, 1905): Imagines fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1902, 1905; Lund, 1906; Leth arkiv). I 1901 blev arten fundet i temmeligt stort antal, og desuden var arten ikke sjælden i tidligere år få 1906. Fra 1904 er bevaret 2 imagines og fra 1905 1.

1, NEZ, FRA, UC11: Tisvilde [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- 1892: 1 hun fundet (coll. ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994).

3, NEZ, FRA, UC21: Højbjerg Hegn:

- 1991: 1 hun set langs en sti i den sydlige del af skoven (Pedersen & Holmen, 1994; M. Holmen, pers. medd.).

3+3a, NEZ, FRA, UC22: Rågeleje, Åkandesøen:

- 1990 - 1999 (1990, 1991, ca. 1995, 1999, 2001): Imagines fundet ved småøer med krebsklo i området Åkandesøen (Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen, 1999b; M. Holmen, pers. medd.; J.F. Rasmussen, pers. medd.) I 1990 sås 7-8 imagines, i 1991 3-4, i 1995 flere, i 1999 mindst 6 og i 2001 mindst 5. I 1990 fandtes krebsklo i 3 af småøerne, men efter oprensning i 1991 af hensyn til fiskeudsætning og påfyldning af en mellemliggende sommerhusgrund forsvandt planten helt i en sø og næsten i en anden. En betydelig del af guldsmedebestandens æg gik sandsynligvis tabt ved indgrebet. Den

sidstnævnte forekomst af planten sikredes dog gennem lovliggørelsen og har siden bredt sig igen, såstedet fortsat tjener som guldsmedens vigtigste ynglested i området. I en tredje, større sø synes en lille bestand af planten også at brede sig efter oprensning og rydning i 1999.

3, NEZ, FRA, UC22: Rågeleje, den sydligste af de to store tørvegrave i et moseområde ca. 400m sydøst for Åkandesøen:

- 1990 - 1991: 1 imago set i 1990 og få i 1991 (Pedersen & Holmen, 1994; M. Holmen, pers. medd.). Tørvegraven havde både i 1980'erne og i starten af 1990'erne en meget udbredt bevoksning af krebseklo. Vandkvaliteten vurderedes i 1991 at være under forringelse.

3, NEZ, FRA, UC30: Sø på ca. 1 ha. nordøst for Asminderød, ca. 1500 m øst-sydøst for Fredensborg Station:

- 1991 - 1999 (1991, 1999): Imagines fundet (Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen, 1999b). I 1991 taltes 24 imagines ved den sydlige del af søen og bestanden vurderedes som stor. I 1999 sås mindst 10 imagines og det vurderedes, at bestanden synes stabil og levestedet i forholdsvis tilfredsstillende stand. Store dele af søen var ved besøgene bevokset med krebseklo.

3, NEZ, FRA, UC30: Hillerød, dammen i slotsparken ved Helsingørsgade / dam ved det tidligere Nordsjællands Folkemuseum / ASpytklatten@:

- 1991 - 1999 (1991-1994, 1999): Imagines, larver og exuvier fundet (5 exuvier coll. O.F. Nielsen)(Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen, 1999b; M. Holmen, pers. medd.; J.F.Rasmussen). Ved besøg i 1991 sås mindst 10 imagines og mindst 15 exuvier og i 1992 flere imagines. Fra 1993 kendes fund af først 7 larver og siden af 2 imagines og ca. 20 exuvier. Og fra 1994 fund af 1 imago og 10-20 exuvier. I 1999 blev registreret i alt 4 imagines og ca. 15 exuvier og det vurderedes samtidigt, at bestanden synes stabil og levestedet i forholdsvis tilfredsstillende stand. En enkelt imago sandsynligvis af *Aeshna viridis* blev desuden set ved et besøg i 2001. Fra 1990 til 2001 er den lille sø groet meget kraftigt til med høj, næringselskende sumpvegetation, og åbne arealer med krebseklo, egnede som ynglested for guldsmeden, er nu ganske små. Efter sigende tilledes der overfladevand til lokaliteten.

1, NEZ, FRA, UC30/UB39?: omkring Hillerød, bl.a. flere moser med krebseklo [uden præcise lokalitetsangivelser, men muligvis inkl. andre omtalte lokaliteter]:

- få 1913: almindelig omkring Hillerød, bl.a. i flere moser med krebseklo (Wesenberg-Lund, 1913-14)

1, NEZ, FRA, UC30?/UB39?: Hillerød / Ved Hillerød:

- få 1906: Arten fundet (Esben-Petersen, 1905). Fundet er gjort af C. Lund.

1, NEZ, FRA, UC30?/UB39?: Et moseområde syd for Wesenberg-Lunds vinduer [uden præcis lokalitetsangivelse, men måske Salpetermosen i Hillerød]:

- få 1913: vinger fundet af imagines (Wesenberg-Lund, 1913-14). Dele af området med Salpetermosen blev siden fundtidspunktet anvendt som losseplads og resten er i dag stærkt tilgroet og eutrofieret.

1, NEZ, FRA, UC30?/UB39?: Mosen syd for Hillerød / Lige syd for Hillerød [uden præcis lokalitetsangivelse, men måske Salpetermosen i Hillerød]:

- 1910 - 1927 (1910, 1927): 1 nyklækket hun og exuvium fundet i 1910 og 1 imago i 1927 (coll. ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994). I det mindste fundet i 1910 er gjort af C. Wesenberg-Lund.

1, NEZ, FRA, UC30?/UB39?: En lille skov nær Hillerød [uden præcis lokalitetsangivelse]:

- få 1913: imagines fundet (Wesenberg-Lund, 1913-14)

1, NEZ, FRA, UC30?/UB39?: Store Dyrehave ved Hillerød / Eng i Store Dyrehave:

- 1901 - 1927 (1901, få 1906, 1927): Imagines fundet (coll. ZMUC)(Lund, 1906). Fra 1901 angives temmeligt mange imagines, og desuden var arten ikke sjælden i tidligere år før 1906. Fra 1927 kendes 1 imago.

3, NWZ, VSA, PG47: Enghave sydøst for Eskebjerg Vesterlyng:

- 1988: få imagines fundet nær en lille tørvegrav med krebseklo (Pedersen & Holmen, 1994; M. Holmen, pers. medd.). Der fandtes også exuvier muligvis af arten på bladene af krebseklo.

Anachiaeschna isoceles

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: V (i 1997)

Europæisk status: Truet i nogle dele af Europa (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

Müller (1764) opdagede arten ved Frederiksdal og beskrev og navngav den (1767) for første gang som *Libellula isoceles* og muligvis tillige som *Libellula rufa*. Senere kendes daterede danske fund siden 1896, der inkluderer yngleforekomster. Lund (1906) angiver den som en af de sjældnere arter i Danmark. Esben-Petersen (1910) vurderer, at den er almindelig enkelte steder på Sjælland, men ellers kun kendt i et enkelt tilfælde fra Østjylland. Lund (1903) og Wesenberg-Lund (1913-14) omtalte den da også som almindelig eller talrig i Nordsjælland i 1903 og 1910. Arten blev herefter angivet som mere eller mindre sjælden i Danmark, men blev samtidigt konstateret yderligere steder fra Østjylland og østpå undtagen på Bornholm (f.eks.: Wesenberg-Lund, 1913-1914; Hansen, 1919; Jensen, 1972; Petersen, 1984). For perioden 1938-1959 har der ikke kunnet findes daterede oplysninger om fund, men dette var også en periode med beskeden interesse for danske guldsmede. Gennem 1960'erne blev der gjort flere fund i især nordøst-Sjælland, hvor den ihvertfald lokalt forekom ret stabilt og talrig. Men derpå kun få i 1980'erne på Lolland og Falster. Pedersen (1991a, 1991b) vurderede arten som muligvis forsvundet. Den blev dog fundet nogle steder igen i starten af 1990'erne, men ansås nu som sjælden, sårbar og samlet betragtet i kraftig tilbagegang i forhold til tidligere (Holmen & Pedersen, 1996, 1998; Nielsen, 1998b). Antallet af fund og findesteder steg imidlertid betydeligt i de følgende år. Såvel Wesenberg-Lund (1913-14) som Nielsen (1998b) peger på at arten kan svinge meget i antal fra år til år.

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr: EJ, F, LFM, SZ, NEZ, - Amter: VLA, AAA, FYA, STA, VSA, ROA, KBA, KBK, FRA.

2 (1920-1969): Distr.: LFM, SZ?(2?/1?), NEZ, NWZ, - Amter: STA, VSA, KBA, FRA

3 (1970-1999): Distr.: EJ, F, LFM, NEZ, - Amter: AAA, FYA, STA, KBA, FRA

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: F, NEZ, - Amter: FYA, FRA

Imagines fundet 20. maj - 11. juli (nyklækkede senest noteret 4. juni). Æglægning set 19. juni.

[uden lokalitetsangivelser]:

- [uden dateringer]: 1 hun og 1 han (Leth arkiv)

1, EJ, VLA, NH50: Elling Skov ved Gedved nær Horsens:

- 1901: 1 hun (coll.NMUA)(Esben-Petersen, 1910)

1, EJ, AAA, NH61: Koltskov, Jeksen:

- 1914: 1 hun (coll.NMUA)

1, EJ, AAA, NH61: Jeksen Dal:

- 1916: 1 hun (coll.NMUA)

3, EJ, AAA, PH10: Vejrø øst for Samsø:

- 1996: 1 ret stor, men ikke fuldvoksen larve (coll.O.F.Nielsen)

1, F, FYA, NG74: Langesøskov:

- 1919: 1 han (Hansen, 1919)

3, F, FYA, NG85: Bårdesø Rishave, ca. 5 km nord for Otterup:

- 1999: 1 hun (O.F.Nielsen, pers. medd.)

3+3a, F, FYA, PG11: Småsøer i gammel grusgrav ved Bøsøre syd for Klintholm / Østfyn:

- 1997 - 2000 (1997, 1998, 2000): få imagines set hvert år, ved flere småsøer (M.Holmen, O.F.Nielsen & P.Wiberg-Larsen, pers. medd.; Nielsen, 1998)

3a, F, FYA, PF06: Bunsbanke ved Bagenkop, Langeland:

- 20. maj 2000: 1 han set (O.F. Nielsen, pers. medd.)

1, LFM, STA, PF66: Keldskov:

- 1914: 3 imagines (coll.ZMUC)(Leth arkiv)

1, LFM, STA, PF67: Engestofte:

- 1914: 1 imago (coll.ZMUC)(Leth arkiv)

3, LFM, STA, PF77: Krenkerup:

- 1980: 1 imago (coll.ZMUC)

2, LFM, STA, PF88: Borremosen nord for Hannenov Skov / Listrup Lyng:

- 1969: flere larver, senere klækket (M.Holmen, pers. medd.)

- 3?/2?, LFM, STA, UA07: Horreby Lyng:**
 - få ca. 1988: fundet i nyere tid (P.Nielsen, pers. medd.)
- 1, Sjælland [uden yderligere lokalitetsangivelse]:**
 - 1905: 1 han (Esben-Petersen, 1906b)
- 1, SZ, STA, PG72: Rådmandshaven ved Næstved:**
 - 1901: 1 imago (Esben-Petersen, 1902)
- 1, SZ, STA?/VSA?, PG72?: Suså / engene langs Suså:**
 - 1903: imagines meget almindelige (Esben-Petersen, 1903)
- 1, SZ, STA, PG72?: Ved Næstved:**
 - få 1906: fundet (Lund, 1906)
- 2?/1?, SZ, STA, PG72: Skovene ved Herlufsholm:**
 - få 1937: imagines temmeligt almindelige (Leth arkiv)
- 1, NEZ: Nordsjælland [givetvis nordøst-Sjælland, men uden yderligere lokalitetsangivelse]:**
 - 1901 - 1910 (1901, 1903, 1910): fundet i antal og vistnok også få 1901, idet imagines angives som talrige i 1903 og som meget almindelige i hele Nordsjælland i 1910 (Esben-Petersen, 1900b, 1902; Lund, 1903; Wesenberg-Lund, 1913-14)
- 1, NEZ: Et undersøgelsesområde med bl.a. egnen omkring Hillerød og Furesø [uden præcise lokalitetsangivelser]:**
 - 1910: imagines fundet på flere lokaliteter/moser, hvor flere gange blev set over 20; derimod blev ingen fundet ved undersøgelse af flere af lokaliteterne i 1911-12 (Wesenberg-Lund, 1913-14). Der angives dog fund af larver på lokaliteterne i 1911-12, men den eneste bevarede heraf (coll.ZMUC) viste sig at være en fejlbestemt *Aeshna cyanea* (M.Holmen, pers.medd.).
- 1, NEZ, VSA, PG75: Allindelille Fredskov / Allindelille:**
 - 1915: 1 imago (coll.NMUA)(Leth arkiv)
- 1, NEZ, ROA, UB17: Boserup:**
 - 1904: 1 imago (coll.ZMUC)
- 2, NEZ, FRA, UB28: Bøllemose NØ for Ganløse:**
 - 1969: flere imagines (M.Holmen, pers.medd.)
- 3+3a, NEZ, FRA, UB28: Krogenlund Mose mellem Bastrup Sø og Bure Sø:**
 - 1996-2001 (1996, 1998, 1999, 2001): enkelte imagines set på eng (M.Holmen, pers. medd.)
- 3a, NEZ, FRA, UB28: Tørvegrav i dalen nord-nordvest for Slagslunde:**
 - 2000: 1 han (M.Holmen, pers. medd.)
- 1+2, NEZ, KBA, UB38?/UB48?: Frederiksdal / Ved Frederiksdal:**
 - få 1765 - 1927 (få 1765, få 1768, få 1777, 1906, 1927): imagines fundet (coll. ZMUC) (O.F.Müller, 1764, 1767, 1776; Esben-Petersen, 1900b; Lund, 1906). Denne lokalitet er typelokalitet for de dyr, som Müller (1767) originalbeskrev som to forskellige arter under slægten Libellula som *L. isocoles* og *L. rufa*. De to navne antages sikkert at være synonyme for en og samme art (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1906d).
- 1, NEZ, KBA, UB38: Furesø, sydkysten ved Fiskebæk:**
 - 1905: fåimagines (Lund, 1906)
- 1, NEZ, KBA?/FRA?, UB38?: Én af Wesenberg-Lunds forsøgsdamme [måske en af Kobberdammene bag det nuværende Bagsværd Rostadion]:**
 - 1909: 1 imago (Wesenberg-Lund, 1913-14)
- 2, NEZ, KBA, UB38: Sønderløse:**
 - 1936: 2 larver, senere klækket (coll.ZMUC)(Leth arkiv)
- 2, NEZ, KBA, UB38: Bøndernes Hegn ved Kobberdammene syd for Bagsværd Sø:**
 - 1969: talrige imagines (M.Holmen, pers.medd.)
- 3+3a, NEZ, KBA, UB38: Sø i Harreskoven øst for Jonstrup / Gedderygsmosen:**
 - ca. 1995 - 2000 (ca. 1995, 2000): flere imagines (M.Holmen, pers. medd.)
- 3a, NEZ, FRA, UB38: Farum Sortemose:**
 - 2001: enkelte imagines (M.Holmen, pers. medd.)
- 1, NEZ, FRA, UB39: Kattehale Mose ved Allerød:**
 - 1905: fåimagines (Lund, 1906)
- 1, NEZ, FRA, UB39: Donse:**
 - 1906: 1 imago (coll.NMUA)(Leth arkiv)
- 1, NEZ, FRA, UB39: Børstingerød Overdrev, mosen nær Mosens Hus:**
 - 1910: 1 imago (coll.ZMUC)

- 3a, NEZ, FRA, UB39: Store Dyrehave, Funkedam:**
 - 2000: 1 imago (M.Holmen, pers. medd.)
- 1, NEZ, KBK, UB46?/UB47?: Ved Frederiksholms Teglværk ved København:**
 - 1905: 1 imago (Lund, 1906)
- 1?, NEZ, KBA, UB48: Gentofte:**
 - [uden datering]: 1 imago (coll.ZMUC)
- 1, NEZ, KBA, UB48: Ved Lyngby Sø:**
 - 1905: et par imagines (Lund, 1906)
- 1, NEZ, KBA, UB48: Fortunen / Fortunens Indelukke i Jægersborg Dyrehave:**
 - få 1905 - 1916 (få 1905, 1916): fund (coll.ZMUC)(Lund, 1906)
- 1, NEZ, KBA, UB48?/UB38?: Bagsværd Sø:**
 - 1906-1907: flere imagines (coll.ZMUC; coll.NMUA)(Leth arkiv)
- 2, NEZ, KBA, UB48?/UB49?: Jægersborg Hegn:**
 - 1927: 1 imago (coll.ZMUC)
- 2, NEZ, KBA, UB48: Spurveskjul ved Frederiksdal:**
 - Første halvdel af 1960erne: en del imagines set forskellige år i skoven (M.Holmen, pers. medd.)
- 3, NEZ, FRA, UB48: Vaserne ved Bistrup:**
 - 1999: 1 hun (O.F.Nielsen, pers. medd.)
- 1, NEZ, FRA?/KBA?, UB49?/UB48?: Rude / Rude Skov / Rudersdal:**
 - 1903-1905 (1903-1905, få 1905, få 1906): fund, meget almindelig i år få 1905, men få i 1905 (coll.ZMUC)(Lund, 1903, 1906; Esben-Petersen, 1905)
- 1, NEZ, FRA, UC11: Tisvilde:**
 - 1918: 1 imago (coll.ZMUC)
- 3, NEZ, FRA, UC11: Melby Overdrev:**
 - 1998: 1 imago (M.Holmen, pers. medd.)
- 1, NEZ, FRA, UC20?/UB29?: Freerslev Hegn:**
 - 1916: 1 imago (coll.NMUA)(Leth arkiv)
- 3, NEZ, FRA, UC20: Vandhul i gammel grusgrav ca. 500 m syd for Alsønderup:**
 - 1991: 2 hanner (M.Holmen, pers.medd.)
- 3, NEZ, FRA, UC20: Vandhul ved Bøgebakke ca. 500 m sydøst for Alsønderup:**
 - 1992: 1 æglæggende hun (M.Holmen, pers. medd.)
- 3, NEZ, FRA, UC20: Viemosen sydøst for Tulstrup:**
 - 1992: 1-2 imagines (M.Holmen, pers. medd.)
- 3a, NEZ, FRA, UC20: Gribskov, Nydam i Strøgårdsvang:**
 - 2000: flere imagines påeng (M.Holmen, pers. medd.)
- 3a, NEZ, FRA, UC20: Gribskov, St. Sellebæk Mose i Strøgårdsvang:**
 - 2000: flere imagines i lysning efter nyligt afdrift (M.Holmen, pers. medd.)
- 3a, NEZ, FRA, UC20: Gribskov, ved skovfogedbolig i Strøgårdsvang:**
 - 2000: 1 imago langs skovvej (M.Holmen, pers. medd.)
- 3, NEZ, FRA, UC21: Højbjerg Hegn:**
 - 1990-1993 (1990, 1993): enkelte imagines set i skoven (M.Holmen, pers.medd.)
- 1, NEZ, FRA, UC30: Præstevangen [del af Store Dyrehave]:**
 - 1905-1915 (1905, 1915): imagines (coll.NMUA) (Leth arkiv)
- 2?/1?, NEZ, FRA, UC30?: Dammene ved Hillerød [uden præcise lokalitetsangivelser]:**
 - få 1959: fund (Scherfig, 1958)
- 3, NEZ, FRA, UC30: Gribskov ved Gadevang:**
 - 1998: 1 hun (M.Holmen, pers. medd.)
- 3, NEZ, FRA, UC30: Hovmosen ved Gadevang:**
 - 1999: 1 hun ved tørvegrav i mosens østlige del (M.Holmen, pers. medd.)
- 3a, NEZ, FRA, UC30: Eng ved Stenholts Mølle, syd for Esrum Sø:**
 - 2001: 1 imago (M.Holmen, pers. medd.)
- 1, NEZ, FRA, UC41: Teglstrup Hegn:**
 - 1896: fundet (Leth arkiv)
- 2, NWZ, VSA, PG47: Eskebjerg Vesterlyng:**
 - 1969: få imagines (M.Holmen, pers. medd.)

Coenagrion lunulatum

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: V (fra 1997)

Europæisk status: V (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

I 1861 blev det vurderet, at arten med en vis sandsynlighed ville vise sig at tilhøre den danske fauna (Hagen, 1861). I 1905 blev den opdaget i Kattehale Mose (Lund, 1906), uanset at der siden konstateredes eksemplarer fundet i Allerup Bakker allerede i 1901. Siden fulgte efterhånden fund på en del lokaliteter, således at arten er blevet fundet spredt og lokalt over det meste af Danmark. Efter 1905 blev den anset som en sjældnere art (Esben-Petersen, 1906a, 1906b; Hoffmeyer, 1915), som sjælden (Esben-Petersen, 1910; Wesenberg-Lund, 1917; Leth, 1942) eller som meget sjælden (Wesenberg-Lund, 1913-14) i Danmark. Wesenberg-Lund (1913-14) vurderede den dog samtidigt som almindelig i sit undersøgelsesområde i Nordøstsjælland. Af konkrete lokaliteter omtalte han dog kun Furesøen, hvor arten angiveligt fandtes meget talrigt sammen *Coenagrion hastulatum*. Bevarede dyr fundet af Wesenberg-Lund tyder imidlertid på at det han antog for *C. lunulatum*, faktisk i stedet var visse dyr af *C. hastulatum* med en lidt lignende farvetegning. Efter 1970 angives den først som ret sjælden (f.eks.: Jensen, 1972; Petersen, 1984) og siden som meget sjælden og lokal (van Tol & Verdonk, 1988), idet der kun kendtes få nyere fund. Nielsen (1995a) nævner, at arten har spredt forekomst og er ret sjælden. Fra 1996 vurderes den status som sårbar (Holmen & Pedersen, 1996, 1998). Nielsen (1998b) omtaler den som temmelig sjælden og i nyere tid kun kendt fra få lokaliteter, men muligvis også noget overset. Der er for nyligt publiceret et fund på yderligere en lokalitet i Nordtjylland (Pedersen, 2001).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr.: EJ, NEJ, SZ, NEZ, - Amter: AAA, NJA, VSA, FRA, KBK.

2 (1920-1969): Distr.: SJ, EJ, WJ, NEJ, NWJ, NEZ, B, - Amter: SJA, RBA, VLA, AAA, RKA, NJA, FRA, KBA, BOA.

3 (1970-1999): Distr.: SJ, EJ, WJ, NWJ, NEZ, B, - Amter: SJA, RBA, VLA, AAA, VIA, ROA, FRA, BOA.

Imagines fundet 17. maj - 20. juli (nyklækkede senest noteret 29. maj).

1: Kirkeskoven [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- 1905: 1 imago fundet (coll. ZMUC)(Leth arkiv). Dyret stammer fra Esben-Petersens samling, så lokaliteten er sandsynligvis under et andet navn inkluderet blandt findstederne for arten nævnt af Esben-Petersen (1910).

3, SJ, SJA, MF89: Sølsted Mose, tørvegrav i mosens nordlige del, ca. 1 km øst for landevejen:

- 1990: flere imagines fundet (M. Holmen, pers. medd.)

2, SJ, SJA, MF99: Draved:

- 1934: 1 han fundet (coll. ZMUC)(Esben-Petersen & Findal, 1936)

2, SJ, SJA, NF09?/NF08?: Lund Mose:

- 1937: 3 imagines fundet (Esben-Petersen, 1937)

2, EJ, RKA?/AAA?, NH22: Klosterlund ved Engesvang:

- 1950: 1 imago fundet (coll. ZMUC)

2, EJ, AAA, NH31: Rodelund ved Silkeborg / vandhul ca. 1 km øst for Rodelund:

- 1942: 2 imagines og 4 larver fundet (coll. ZMUC)(Leth, 1942)

1, EJ, AAA, NH32: Ørnsø ved Silkeborg

- 1906: 1 imago fundet (coll. ZMUC)(Leth arkiv)

1, EJ, AAA, NH32?: Ved Silkeborg [uden nærmere lokalitetsangivelse, men sandsynligvis inkl. i det mindste lokaliteten Ørnsø]:

- før 1911: arten fundet (Esben-Petersen, 1910)

2, EJ, VLA, NH41: Ved Vissingkloster:

- 1930: imagines fundet, ret almindelig (coll. ZMUC)(Esben-Petersen, 1930)

3, EJ, VLA, NH41: Gl. Ry / tørvesø i den sydvestlige del af Ry-egnen / tørvesø vest for Røde Sø:

- 1995: ca. 5 imagines fundet (Nielsen, 1997a; O.F. Nielsen, pers. medd.). I 1999 blev arten eftersøgt forgæves ved 2 besøg (O.F. Nielsen, pers. medd.).

3, EJ, AAA, NH52: Gammel lergrav ved Nørre Vissing:

- 1999: Ca. 20 hanner fundet (coll. O.F. Nielsen)(O.F. Nielsen, pers. medd.)

- 1, EJ, AAA, NH53: Ved Frijsenborg:**
 - 1913: 1 han fundet (coll.NMUA)(Hoffmeyer, 1915; Leth arkiv)
- 3, WJ, RBA: Ved Vejers, Bordrup Klitplantage eller Varde Å [Lokalitetsangivelsen omfatter sandsynligvis de mere præcist kendte lokaliteter ved Vejers]:**
 - efter 1991/før 2000: en af de arter, der efter 1991 er fundet ynglende eller sandsynligvis ynglende i området - i det mindste i 1999 (Nielsen & Jørum, 1999)
- 3, WJ, RBA, MG46: Årild Sø ved Vejrs:**
 - 22. maj 1999: Op til ca. 15 imagines set ved 3 besøg (coll. O.F.Nielsen)(O.F. Nielsen, pers. medd.)
- 3, WJ, RBA, MG46: Klitsø nord for Vejrs:**
 - 1999: ca. 20 imagines set (coll. O.F. Nielsen)(O.F.Nielsen, pers. medd.)
- 2, WJ, RBA, MG77: Nørholm Skov:**
 - 1932: 1 han fundet (coll. NMUA)
- 2, WJ, RBA, MG77: Thorstrup Krat:**
 - 1967: 1 han fundet (coll. NMUA)
- 2, WJ, RKA, MH52: Stadil:**
 - 1969: 4 imagines fundet (coll. NMUA)
- 2, WJ, RKA, MH91: Skærbæk Dam syd for Herning:**
 - 1943 - 1949 (1943, 1944, 1949): 4 imagines fundet i 1943 og 1 i hvert af de øvrige år. (coll. ZMUC).
- 2, WJ, RKA, MH92?: Brændgård ved Herning:**
 - 1942: 1 larve fundet - klakket senere samme år (coll. ZMUC)
- 3, WJ, VLA?/RBA?, NG16?/NG06?: Randbøl Hede:**
 - før 1988: fundet i nyere tid (P. Nielsen, pers. medd.). Peter Nielsen omtalte omkring 1988, at arten var fundet på lokaliteten i nyere tid. Det antages her, at fundet er senere end 1969.
- 2, WJ, RKA, NH03: Sunds Nørreå ca. 100 m vest for Sunds Sø:**
 - 1942: 1 han fundet (Leth, 1942)
- 1, NEJ, NJA, NJ74: Allerup Bakker / Ved Dannerhøj / Vendsyssel / dam ved Dannerhøj Skole:**
 - 1901-1918 (1901, 1905, 1906, før 1912, 1918): Imagines fundet (coll. NMUA, ZMUC) (Esben-Petersen, 1906a; Thomsen, 1911a; Leth arkiv). Fra 1901 kendes 3 imagines, fra 1905 1, fra 1906 15 og fra 1918 1. I 1999 blev arten ikke påvist på lokaliteten (O.F. Nielsen, pers. medd.)
- 2, NEJ, NJA, NH59: Mossø i Rold Skov:**
 - 1959: 1 imago fundet (coll. ZMUC)
- 1, NEJ, NJA, NJ43: Birkelse:**
 - 1912 - 1913: 1 imago fundet hvert af årene (coll. NMUA)(Leth arkiv)
- 2, NEJ, NJA, NJ73: Sømosen ved Dronninglund:**
 - 1967: 3 hanner fundet (coll. NMUA)
- 2, NEJ, NJA, NJ77: Sindal [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
 - 1961: 2 imagines fundet (coll.ZMUC)
- 2, NEJ, NJA, PJ15?: Læsø [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
 - 1969: 1 hun fundet (coll. NMUA)
- 2, NWJ, RKA, MH76: Venø / kanal nord for Venø By:**
 - 1941: 1 han fundet (coll. ZMUC)(Leth, 1942)
- 3, NWJ, VIA, MH87: Kåsskov ved Lihme:**
 - 1981: 1 han fundet (coll.ZMUC)
- 3, NWJ, VIA, NH09: En lille sø syd for Rødsten / Lokalitet på Fur:**
 - 1995 - 1999 (1995, 1996, 1998, 1999): Imagines og larver er fundet (coll. O.F.Nielsen)(O.F. Nielsen, pers. medd.). I 1998 angives arten som talrig. Ellers kendes ca. 25 imagines fra 1995 og ca. 10 fra 1996 og 1999. I 1999 blev desuden fundet 10 larver.
- 1, SZ, VSA, PG52?/PG42?: Tjæreby ved Skælskør:**
 - 1905: 1 han fundet (Esben-Petersen, 1906a)
- 1, SZ, VSA, PG63?/PG64?: Ved Tystrup:**
 - før 1911: arten fundet (Esben-Petersen, 1910)
- 3, NEZ, ROA, PG86: Lejre, vandhul på jernaldercentrets område:**
 - midt i 1980erne: imagines fundet (C. Rørdam, pers. medd.)
- 2, NEZ, FRA, UB39: Brødeskov:**

- 1930: 1 imago fundet (coll. ZMUC). Det er tænkeligt, at fundet er gjort i Børstingerød Mose, der ligger langs sydøstkanten af skoven og, som efter fund af andre arter at dømme givetvis har rummet egnede ynglesteder. Der er ikke registreret fund i Børstingerød Mose ved flere besøg fra ca. 1980 til starten af 1990erne (M. Holmen, pers. medd.).
- 1+3, NEZ, FRA, UB39: Kattehale Mose syd for Allerød:**
- 1905-1994 (1905, 1988, 1994): Imagines fundet (Lund, 1906; Esben-Petersen, 1906a; M. Holmen, pers. medd.). I 1905 blev arten fundet i et ikke ringe antal i et hjørne af en bestemt tørvegrav. I 1988 blev fundet få og i 1994 en enkelt ved to tørvegrave bevokset med krebseklo midt i mosen. Siden er arten jævnlige eftersøgt forgæves, og de seneste findesteder er som de fleste andre af mosens tørvegrave groet kraftigt til og virker mere næringsrigt end tidligere.
- 3, NEZ, FRA, UB39: Vandhul i en gammel mose mellem Farum og Stavnsholt / Nordøst for Hesselbækpark:**
- 1985: imagines fundet (Rørdam, 1985). Ved et besøg en vinter sidst i 1990erne konstateredes endnu rester af næringsfattige områder i mosen, omend området var noget eutrofieret.
- 1, NEZ, KBK, UB47: Søborg Mose / Utterslev Mose:**
- 1906: 1 imago fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1910; Leth arkiv)
- 2, NEZ, KBA, UB48: Bøllemosen ved Skodsborg / Bøllepose:**
- 1934-1936 (1934-1936): Larver og imagines fundet (coll. ZMUC)(Leth arkiv). Fra 1934 er kendt 14 imagines og 3 larver, fra 1935 44 imagines og 1 larve og fra 1936 5 imagines. Ved besøg i 1990erne har arten ikke kunnet genfindes (M. Holmen, pers. medd.). Vegetationen i kanten under vandoverfladen er reduceret siden 1960erne, og vandet synes også at være blevet mere uklart og næringsrigt i den periode.
- 3, NEZ, FRA, UC11: Horsekær i Tisvilde Hegn ved Tibirke / Tisvilde:**
- 1980-1982 (1980, 1981, 1982): flere imagines fundet hvert af årene (coll. ZMUC)(P. Nielsen, pers. medd.; M. Holmen, pers. medd.). Det lavvandede sted med store vandstandssvingninger havde i mange år været kendt for en lang række andre ualmindelige planter, insekter og padder. Efter fundene spredtes småfisk, der ligesom vandpest var blevet udsat for at Askabe liv@ i en nygravet sø i området, sig dertil, og i starten af 1990erne hævdes vandstanden i området for at opnå mere stabile og pæne søflader. Ved en del besøg fra 1988 til midt i 1990erne har de fleste ualmindelige arter ikke kunnet påvises længere, og vegetation og vandkvalitet har oftest virket meget stærkt reduceret.
- 3, NEZ, FRA, UC20: Vandhul ved Bøgebakke ca. 500 m sydøst for Alsønderup:**
- 1992: 1 han set (M.Holmen, pers. medd.). Vandhullet blev nygravet i 1989, men groede kraftigt til med pil og andemad sidst i 1990erne. Arten blev ikke bemærket i årene lige før og efter fundet, men stedet forekom velegnet for den i en kort årække.
- 3, NEZ, FRA, UC20: Vandhul 1300 m NV for Bendstrup:**
- 1988: mindst 3 hanner set (M. Holmen, pers. medd.). I 1989-1991 eftersøgte arten forgæves, og findestedet var under kraftig tilgroning i takt med lavere vandstand og næringsberigelse efter, at den omgivende grusgrav var blevet inddraget til landbrugsdrift.
- 1+2, NEZ, FRA, UC30: Fønstrup Dam i Gribskov:**
- 1911 - 1934 (1911, 1934): Arten blev fundet i 1911, og fra 1934 kendes fund af en larve (coll.ZMUC)(Leth arkiv). I 1999 er der forgæves søgt efter arten.
- 3, B, BOA, VB90: Almindingen, UTM:VB90 [uden nærmere lokalitetsangivelse, men muligvis Bastamose]:**
- 1977: mindst 7 hanner fundet (coll. ZMUC). Fundet er gjort af P. Nielsen, der sidst i 1980erne nævnte, at arten i nyere tid er fundet på bl.a. en bornholmsk lokalitet (P. Nielsen, pers. medd.). Påkendte bornholmske lokaliteter er arten i nyere tid netop konstateret i Bastamose, hvor fundet i 1987 dog er gjort af O. Karsholt.
- 2+3, B, BOA, VB90: Bastamose i Almindingen / Bastamose:**
- 1933-1987 (1933, 1934, 1987): Imagines fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1934, 1936a; Ander, 1935). I 1933 er fundet flere imagines og arten formodes ret almindelig, og fra hhv. 1934 og 1987 er kendt en enkelt imago.
- 2, B, BOA, VB90: Pykkekullekær i Almindingen:**
- 1933: fundet (Ander, 1935)
- 2, B, BOA, VB90: Christianshøj i Almindingen:**

- 1933: fundet (Ander, 1935)

Cordulegaster boltoni

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: V (i 1997)

Europæisk status: Truet i nogle dele af Europa (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

I 1861 blev det vurderet, at arten med en vis sandsynlighed ville vise sig at tilhøre den danske fauna (Hagen, 1861). I 1900 konstateredes det, at den findes her i landet, og allerede i 1905, at den synes at forekomme spredt over hele Jylland (Esben-Petersen, 1900a, 1905). Et nævnt fund fra Nordsjælland viste sig siden ikke at være korrekt. Men arten blev desuden sandsynligvis set i nærheden af Hillerød i 1910 (Wesenberg-Lund, 1913-14). Den blev omtalt som en sjældnere art (Esben-Petersen, 1907; Leth, 1936), som sjælden (Wesenberg-Lund, 1913-14) og som ikke såsjælden endda i Jylland (Esben-Petersen, 1908b), ofte med henvisning til fund varierende fra få til ikke så få steder og til, at sikre fund kun er kendt fra Jylland - hovedsageligt fra Midt- og Vestjylland. Senere vurderedes arten som sjælden, kun fundet i Jylland og stærkt aftagende i Midt- og Vestjylland (Jensen, 1972; Petersen, 1984). Pedersen (1991b) nævner, at der kun kendes få meget spredte fund fra Jylland og sparsom forekomst på Midt- og Vestjyske lokaliteter, og Nielsen (1995a) omtaler arten som sjælden. Holmen & Pedersen (1996, 1998) vurderer den som sårbar med fund kendt spredt og lokalt fra Midt- og Vestjylland, og desuden nævnes 3 angivelser af enkeltindivider set på Sjælland muligvis efter tilflyvning fra Sverige. Nielsen (1998b) omtaler den som sjælden, idet den kun findes spredt og lokalt i Midt- og Vestjylland og er gået meget tilbage efter tidligere at have været mere almindelig i sit jyske udbredelsesområde. De senere år er især larver imidlertid blevet fundet på ganske mange lokaliteter i Vestjylland. Pedersen (1999a, 1999b, 1999c) vurderer, at arten er sårbar, men klarer sig godt. Han nævner desuden ikke nærmere præciserede fund dels på Fyn dels fra 2 yderligere steder i 1998 i Midt- og Vestjylland. Også i 1999 er der gjort en observation på Fyn af måske denne art, ligesom den måske er iagttaget et par steder på Midsjælland hhv. før 1980 og i 1997 samt ét i Nordøstsjælland i 1992 (P. Nielsen, pers. medd.; M. Holmen, pers. medd.; T. Simonsen, pers. medd.). Fund fra Sjælland og Fyn er ikke nærmere omtalt nedenfor, idet alle angivelser med kendte lokalitetsdata skyldes iagttagelser af enkeltindivider, hvor der er en vis usikkerhed om artsbestemmelsen.

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr.: EJ, WJ, NEJ, NWJ?(WJ?/NWJ?), - Amter: RBA, AAA, RKA, VIA, NJA

2 (1920-1969): Distr.: SJ, EJ, WJ, NEJ, - Amter: SJA, RBA, AAA, RKA, NJA

3 (1970-1999): Distr.: EJ, WJ, - Amter: RBA, AAA, RKA

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: WJ, - Amter: RKA

Imagines fundet 6. juni - 10. august (nyklækkede senest noteret 23. juni).

1, [uden lokalitetsangivelse, men muligvis fra lokaliteten Alderslyste]:

- juli 1915: 1 han fundet (coll. NMUA)(Leth arkiv). Dette dyr er fundet af Kryger og C.R. Larsen i juli 1915. Med samme datering findes i coll. ZMUC endnu en han, der stammer fra C.R. Larsens samling og er angivet fundet af Kryger på lokaliteten Alderslyste.

2, SJ, RBA, MG82?/MG83?: Ribe / på landevejen lidt syd for Ribe:

- 1924: 1 imago fundet (Pedersen, 1925)

2, SJ, SJA, NG03: Rødding:

- får 1938: 1 hun fundet (Esben-Petersen, 1937)

2, EJ?: Balle Skov [lokalitetens nærmere beliggenhed ikke kendt, men muligvis i Østjylland]:

- 1937: 1 imago fundet (coll. ZMUC)(Leth arkiv)

3, EJ, AAA, NH21?/NH31?: Tilløb til Kalkens Bæk og Funder Å:

- får 1999: arten fundet i nyere tid (J. Skriver, pers. medd.)

1, EJ, AAA, NH32?: Silkeborg / Ved Silkeborg [uden præcist angivet lokalitet, men måske inkl. nogle af de øvrige lokaliteter i eller nær Silkeborg]:

- 1902-1906, får 1911 (1902, efter 1902/får 1906, 1906, får 1911): Der angives fund inklusive af larven får 1911, mens der er kendt fundt af 1-2 imagines hvert af de øvrige nævnte år (Esben-Petersen, 1902, 1905, 1910; Leth arkiv)

1, EJ, AAA, NH32: Alderslyste ved Silkeborg / Alderslyste:

- 1906-1915 (1906, 1915): 1 imago fundet hvert af årene (coll. ZMUC)(Leth arkiv). Dyret fra 1915 er fundet af Kryger i juli 1915 og stammer fra C.R. Larsens samling. Med samme datering, men uden lokalitetsangivelse findes i coll. NMUA endnu en han, der er angivet fundet af Kryger og C.R. Larsen.

- 1+2+3, EJ, AAA, NH32: Jenskær NØ for Gjessø, kildevæld / Jenskær:**
- 1906-1979 (1906, 1937, 1975, 1979): I 1979 blev en lille larve - der blev imago ca. 2 år senere - fundet i et åbent, mosrigt kildevæld, mens der de øvrige år var fundet 1-2 imagines på lokaliteten (coll. ZMUC)(Leth arkiv; M.Holmen, pers. medd.). Desuden omtaler Esben-Petersen (1900b) en ikke helt sikker oplysning om, at arten allerede da var blevet set et ikke nærmere præciseret sted ved Gjessø. Det er nok ikke usandsynligt, at dette fund faktisk var korrekt artsbestemt og måske skyldtes dyr fra Jenskær.
- 2, EJ, AAA, NH32: Vejlsø ved Silkeborg:**
- 1932: 1 imago fundet (coll. ZMUC)(Leth arkiv)
- 2, EJ, AAA, NH32: Virklund:**
- 1950: 1 imago fundet (coll. ZMUC)
- 1, EJ, AAA, NH41: Svejlbæk / Æblegården:**
- 1906 - før 1937: 3 larver fundet i 1906 og larver desuden angivet fundet før 1937 (coll. ZMUC). Det kan ikke helt udelukkes at begge oplysninger omhandler larver fundet i 1906. De 3 larver fra 1906 er kommet til coll. ZMUC fra C. Wesenberg-Lunds samling. Larverne fra før 1937 blev ifølge Leths arkiv fundet af Esben-Petersen og indgik i hans samling.
- 1, EJ, VIA, NH44: Borre Å i skoven:**
- 1914: 1 larve fundet (coll. ZMUC)
- 2, EJ, AAA, NH65: Gudenådalene ved Randers:**
- før 1937: arten fundet (Leth arkiv). Fundet er meddelt Leth af H.Ussing i 1936.
- 1, WJ, RBA: Varde Å [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
- 1915: 1 larve fundet (coll. ZMUC)
- 2, WJ, RKA: Vorgod Å, st.6 [uden konkretiseret lokalitet]:**
- 1940: 1 larve fundet (coll. ZMUC)
- 3, WJ, RBA, MG55: Ho Bugt ved Skallingen:**
- ca. 1979: 1 imago set på en landmålerstok i Ho Bugt - givetvis et forvildet eksemplar (Nielsen, 1987)
- 1, WJ, RBA, MG64?: Esbjerg [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
- 1899: 1 hun fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1900b)
- 3, WJ, RKA, MG69: Styg Bæk / afløbsbækken fra Tamkær [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
- 1991: 1 larve - klækket samme år (V. Mahler, pers. medd.; M. Holmen, pers. medd.).
- 3, WJ, RKA, MG69: Styg Bæk ca. 4 km SSV for Lønborg:**
- 1991: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MG69: Styg Bæk ca. 5 km S for Lønborg:**
- 1991: 6 larver fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MG69: Drækær Grøft ca. 3 km SV for Lønborg:**
- 1991: 2 larver fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MG69: Drækær Grøft ca. 3 km SSØ for Lønborg:**
- 1991: 2 larver fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MG69: Lønborg Hede:**
- 1995 - 1997 (1995, 1997): 4 imagines fundet i 1995 og ca. 5 i 1997 (O.F. Nielsen, pers. medd.)
- 1, WJ, RBA, MG74?/MG64?: Novrup Enge:**
- 1905: fundet (Esben-Petersen, 1906a)
- 1, WJ, RBA, MG75: Grimstrup Krat:**
- 1904 - 1908 (1904, 1908): arten fundet i 1904 og fra 1908 er registreret 1 hun (Esben-Petersen, 1906a, 1908b)
- 1+2, WJ, RBA, MG77: Nørholm / Nørholm Skov / Nørholm Hede:**
- 1901- 1931 (1901, 1904, 1905, 1918, 1919, 1931): Imagines fundet (coll. ZMUC, NMUA)(Esben-Petersen, 1902, 1906a, 1918; Jensen-Haarup, 1902; Leth arkiv). I 1901 blev imagines fundet i stort antal nær gården Nørholm, i 1905 vides arten fundet i området, og i 1918 blev imagines fundet i antal i skoven langs Linding Å. Fra hvert af de øvrige år er kendt en enkelt imago.
- 1, WJ, RBA, MG77: Letbæk / Letbæk Mølle ved Varde:**
- 1918: Imagines fundet ret almindeligt i skoven ved Møledammen (coll. ZMUC, NMUA)(Esben-Petersen, 1918; Leth arkiv). Mindst syv dyr blev indsamlet.
- 3, WJ, RKA, MG79: Tilløb til Omme Å ved Præstebro ca. 3 km NØ for Ådum:**
- 1989: 2 larver fundet (V. Mahler, pers. medd.)

- 2, WJ, RBA, MG84?: Bramminge [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
 - efter 1919/før 1927: 1 imago fundet (Leth arkiv).
- 1, WJ, RBA, MG84: Kærgård Skov ved Esbjerg:**
 - 1901: 2 imagines fundet (coll. ZMUC)
- 3, WJ, RKA, MG89: Tilløb til Skjern Å ca. 4 km SØ for Sdr. Felding:**
 - 1989: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RBA, MG96: Baldersbæk vest for Hovborg, opstemmet sø:**
 - 1970: 1 lille larve fundet (Holmen, 1997; M. Holmen, pers. medd.). I Holmen (1997) er fundet fejlagtigt omtalt som værende gjort i 1960'erne. Ynglested i en sø er usædvanligt for arten, men der er tale om en klarvandet, mindre sødannet ved opstemning af en bæk og kildevæld.
- 2, WJ, RBA?/RKA?, MG98?/MG99?: Å nord for Sdr. Omme:**
 - før 1937: 2 imagines set (Leth arkiv). Fundet er meddelt Leth i 1937 af K. Eriksen.
- 3, WJ, RKA, MG99: Karstoft Å ved Sønder Karstoft:**
 - 1989: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 1, WJ, RKA, MH51?: Ringkøbingegnen [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
 - før 1911: fundet (Esben-Petersen, 1910)
- 2, WJ, RKA, MH52?/MH62?: Hover Å ved Bratbjerg:**
 - 1942: 3 imagines fundet (coll. ZMUC)
- 3, WJ, RKA, MH55: Grønsmølle Bæk / Grønkær Bæk ca. 3 km SV for Bækmarksbro i Flynder Å-systemet:**
 - 1990: I alt 1 larve fundet ved 2 besøg (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH62: Bæk nord for Muldbjerg, ca. 2,5 km NV for Spjald:**
 - 1991: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH62: Bæk nord for Muldbjerg, ca. 2,5 km NNV for Spjald:**
 - 1991: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH64: Storåen ca. 1 km SØ for Bur:**
 - 1988: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH73: Præstbjerg Bæk, ca. 11 km S for Nørre Felding:**
 - 1992: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH73: Præstbjerg Bæk, ca. 10 km S for Nørre Felding:**
 - 1992: 16 larver fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH74: Tilløb til Storåen ca. 2 km V for Harrestrup:**
 - 1988: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 2, WJ, RKA, MH80: Troldhede:**
 - 1948: 1 imago fundet (coll. ZMUC)
- 3, WJ, RKA, MH80: Tilløb til Skjern Å ca. 3 km NØ for Sdr. Felding:**
 - 1989: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH82: Grimstrup syd for Vildbjerg, mudret bæk:**
 - 1981: 1 larve fundet (coll. ZMUC)
- 1, WJ, RKA, MH83: Kilde Skole ved Aulum:**
 - 1907 - 1909 (1907-1909): 1-3 imagines fundet hvert af årene (coll. NMUA) (Esben-Petersen, 1908b; Leth arkiv)
- 3, WJ, RKA, MH83: Sønderbæk ved Spegebjergvej syd for Kilde, sydvest for Aulum:**
 - 1996 eller 1997: 1 imago fundet i sivbevoksning på bredden (P. Aagaard, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH90: Rind Å ved Arnborg:**
 - 1989: 1 larve fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH90: Ronnum Bæk ca. 5 km SØ for Skarrild:**
 - 1995: arten fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3a, WJ, RKA, MH90: Karstoft Å ca. 100 m før udløbet i Skjern Å:**
 - 2001: 1 larve fundet (Cykel-Rune, 2001; O.F.Nielsen, pers. medd.)
- 2, WJ, RKA, MH90+MH91: Rind Å fra ca. 1 km nord for Kideris til udløbet i Skjern Å [inkl. lokaliteten Rind Å ved Kideris med begge åløb ved Kideris]:**
 - før 1943: arten fundet på hele strækningen (Overgaard, 1942). Fundene er ikke dateret, men antages at være fra kort før publikationen.
- 2, WJ, RKA, MH91?/MH90?: Rind Å ved Bærslund:**
 - 1935: 1 exuvie fundet (coll. ZMUC)

- 2, WJ, RKA, MH91: Rind Kirke:**
 - 1936: 2 imagines fundet (coll. ZMUC)(Leth arkiv)
- 2, WJ, RKA, MH91: Rind Å ved Høgildgaard / Å ved Høgildgaard Plantage:**
 - 1934-1942 (1934, før 1937, 1937, 1942): 1 larve er fundet hvert af årene 1934 og 1942, 1 imago i 1937 og før 1937 yderligere 1 imago (coll. ZMUC)(Leth, 1936; Leth arkiv). Fundet fra før 1937 er meddelt Leth i 1937 af K. Eriksen, mens de øvrige fund stammer fra Leth selv.
- 2, WJ, RKA, MH91: Rind Å ved Kideris [inkl. begge åløb ved Kideris]/ Kideris ved Herning:**
 - 1935 - 1940, før 1943 (1935, 1936, 1938-1940, før 1943): larver, exuvier og imagines fundet (coll. ZMUC)(Leth, 1936; Overgaard, 1942)(Leth arkiv). Fundene repræsenterer fra 1 til 3 dyr hvert år, bortset fra Overgaards ikke præcist daterede fund fra før 1943, der blot angives som larver og exuvier i begge åløb ved Kideris.
- 2, WJ, RKA, MH91: Fjederholt Å, den nederste km:**
 - før 1943: arten fundet på mindst den nederste km af åen (Overgaard, 1942). Fundene er ikke dateret, men antages at være fra kort før publikationen.
- 1, WJ, RKA, MH92?: Herning [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
 - 1910-1913 (1910, 1913): 1 han fundet i 1910 og 2 eller 3 i 1913 (coll. ZMUC) (Leth arkiv). Der findes fra 1913 2 imagines i coll. ZMUC, men det kan ikke ud fra kendte funddata udelukkes, at den ene imago, der nævnes af Leth fra 1913, repræsenterer et 3. dyr.
- 1, WJ, RKA, MH92: Gullestrup:**
 - 1910: 1 han fundet (Leth arkiv)
- 2, WJ, RKA, MH93: Mosedamme ved Ørre, nær Storåen:**
 - før 1940: imago/imagines fundet (Poulsen, 1939). Fundet er ikke dateret, men antages at være fra kort før publikationen. Dyrene stammer formentlig fra en ynglelokalitet i nærliggende vandløb.
- 2, WJ, RKA, MH93: Ørre [måske inkl. lokaliteten Mosedamme ved Ørre]:**
 - 1940: 6 imagines (coll. ZMUC)(Leth arkiv). Finderen er den samme, som i 1939 publicerede fund fra mosedammene ved Ørre.
- 2, WJ, RKA, MH93: Storå ved Nybro Mølle / Nybro Mølle:**
 - 1939 - 1940: 1 imago fundet hvert af årene (coll. ZMUC)(Leth arkiv)
- 3, WJ, RKA, MH93: Tilløb til Storåen ved Røjen ca. 3 km SV for Over Simmelkær:**
 - 1988: 3 larver fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH93: Sunds Nørreå opstrøms Nørregård Dambrug:**
 - 1998: arten fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 2, WJ, RKA, NH01: Søby Sø ved Rind:**
 - 1941: 2 imagines fundet (coll. ZMUC). Dyrene stammer formentlig fra en ynglelokalitet i nærliggende vandløb.
- 1+2, WJ, RKA, NH02?: Sunds ved Herning:**
 - 1904 - før 1937 (1904, før 1937): Imagines fundet (Esben-Petersen, 1905)(Leth arkiv). Arten blev i 1904 fundet af Esben-Petersen, mens det utvivlsomt senere fund af 2 imagines er meddelt Leth i 1937 af K. Eriksen.
- 3, WJ, RKA, NH02?/NH03?: Møllebæk ca. 2 km NØ for Sunds:**
 - 1989: 2 larver fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 2, WJ, RKA, NH04: Grove Hedeplantage [ved Haderup Å]:**
 - 1936: 2 hanner fundet (Leth arkiv)
- 2, WJ, RKA, NH04: Barslund [ved Haderup Å]:**
 - 1936: 1 han fundet (coll. NMUA)(Leth arkiv)
- 2, WJ, RKA, NH04: Gindeskov ved Skive [lokaliteten ligger faktisk temmelig langt fra Skive]:**
 - 1942: arten fundet (coll. ZMUC)
- 3, WJ, RKA, NH12: Elbæk med tilløb 4 km NNØ for Bording Stationsby:**
 - 1990: 2 larver fundet (V. Mahler, pers. medd.)
- 1, WJ?/NWJ?, RKA, MH74?: Holstebroegnen / Holstebro [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
 - 1882 (uden årstal, 1882): I alt er fundet 2 imagines (coll. ZMUC)(Esben-Petersen, 1910)
- 2, NEJ, NJA, NH49: Stubberupvad ved Rold Skov:**
 - 1944: 1 lille larve fundet (coll. ZMUC)
- 1, NEJ, NJA, NJ85?/NJ95?: Sæbygårds Skov ved Sæby:**
 - 1903: arten fundet (Esben-Petersen, 1905)

Gomphus vulgatissimus

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: V (i 1997)

Europæisk status: V (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

Allerde fra 1764 omtales arten fra Frederiksdal ved Furesøen (Müller, 1764, 1767, 1776), og efter beskrivelsen at dømme var arten med stor sandsynlighed korrekt artsbestemt (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1906d). Før 1910 omtales den som almindelig i Danmark (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1900b; 1905). Esben-Petersen (1910) vurderer, at den vistnok forekommer over hele landet, omend ikke lige hyppigt i alle egne, og Wesenberg-Lund (1913-14) nævner, at den i hans nordøstsjællandske undersøgelsesområde nok kun findes ved Furesøen. Mandahl-Bart (1957) omtaler arten som ret almindelig ved større søer. Fra 1972 vurderes den som værende i stærkt tilbagegang og som ikke almindelig eller forekommende hist og her (f.eks.: Jensen, 1972; Petersen, 1984; van Tol & Verdonk, 1988; Nielsen, 1998b) på baggrund af få kendte nyere forekomster i især Midtjylland. Og fra 1989 omtales den tillige som ret sjælden (Nielsen, 1995a) eller sjælden (f.eks.: Nielsen & Rald, 1989; Nielsen, 1997b). Siden 1996 har dens status været angivet som sårbar (Holmen & Pedersen, 1996, 1998). Gennem 1990'erne er der dog påvist flere, i Midtjylland stedvist ret store forekomster, mens arten til gengæld synes forsvundet nogle andre steder. Udover de nedenfor nævnte fund kendes oplysning om fund et sted på Fyn i 1990'erne (Holmen & Pedersen, 1996), ligesom arten er angivet fundet et ikke nærmere præciseret sted i Nordjyllands Amt i 1998 (Pedersen, 1999a, 1999b, 1999c). Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr.: EJ, NEJ, LFM?(1?/2?), NEZ, NWZ?(NWZ?/NEZ?), - Amter: VLA, AAA, NJA, STA?(1?/2?), KBA, FRA?(KBA?/FRA?), VSA

2 (1920-1969): Distr.: SJ, EJ, LFM?(1?/2?), NEZ, - Amter: SJA, AAA, VIA?(VIA?/AAA?), STA?(1?/2?), KBA, FRA?(KBA?/FRA?)

3 (1970-1999): Distr.: SJ, EJ, SZ, NEZ, - Amter: SJA, AAA, VIA?(AAA?/VIA?), STA?(VSA?/STA?), VSA?(VSA?/STA?), FRA

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: EJ, SZ, - Amter: AAA, STA

Imagines fundet 16. maj - 21. juli (nyklækkede senest noteret 19. juni).

1?/2?: [uden lokalitetsangivelse, men sandsynligvis fra Furesø]:

- [uden datering]: 3 imagines fundet (coll. ZMUC). Dyrene stammer fra C.Wesenberg-Lund, og er derfor antageligt fra Furesø før 1920.

2?/1?: 14/59 [uden konkretiseret lokalitetsangivelse]:

- [uden konkretiseret datering]: 1 larve (coll. ZMUC). Fundet er næppe fra nyere tid.

1: Jylland / Jutland [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- [uden datering]: 1 imago fundet (coll. ZMUC). Dyret stammer fra Westermanns samling og må derfor være af ret gammel dato.

2+3, SJ, SJA, NG13: Søerne ved Jels / Jelssøerne / Jelssø / Jelsø / Jels:

- 1936-1991 (1936, 1991): 3 imagines fundet ved søerne nær restaurationen i 1936 og 2 nyklækkede ved nordøstbredden af Jels Midtsø i 1991 (coll. ZMUC) (Esben-Petersen, 1937; M. Holmen, pers. medd.). I 1999 blev der søgt forgæves efter arten (O.F. Nielsen, pers. medd.).

1, EJ, VLA, NG59?: Horsens:

- 1870: 1 imago fundet (coll. ZMUC)

1+2, EJ, AAA, NH32: Silkeborg [uden præcist angivet lokalitet, men måske inkl. nogle af de øvrige lokaliteter i eller nær Silkeborg]:

- 1910-1936 (1910, 1911, 1915, 1917, 1936): fra 1 til 5 imagines fundet hvert af årene og desuden 1 exuvie i 1911 og 1936 (coll. ZMUC, NMUA) (Leth arkiv). Exuvie og nyklækket imago fra 1936 stammer ifølge Leths arkiv fra samme funddato og samling som tilsvarende dyr, der i dag findes i coll. ZMUC, og som er etiketteret med Haven, Gudenå

2, EJ, AAA?, NH32?: Haven / Haven, Gudenå [sandsynligvis Esben-Petersens have i Silkeborg]:

- 1936 - 1937: Exuvie og nyklækket imago fundet i 1936 og 2 imagines i 1937 (coll. ZMUC) (Leth arkiv). Materialet stammer fra Esben-Petersens samling, såfundene er tænkeligt fra hans have, selvom det ikke fremgår af funddata, hvem der har fundet dem. Imago og exuvie fra 1936 stammer fra samme funddato og samling som tilsvarende dyr,

der ifølge Leths arkiv er fundet af Esben Petersen i Silkeborg.

- 1, EJ, AAA, NH32: Svejlbæk:**
- 1905: 1 han fundet (coll.NMUA)
- 1+2, EJ, AAA, NH32: Thorsø ved Silkeborg:**
- 1914 - 1944 (1914, 1944): 1 han fundet i 1914 og 1 exuvie i 1944 (coll. NMUA, ZMUC) (Leth arkiv)
- 2, EJ, AAA, NH32: Virklund:**
- 1950-1961 (1950, 1952, 1961): 4 imagines fundet i 1950, 1 i 1952 og 2 i 1961 (coll. ZMUC).
- 3, EJ, AAA, NH32: Afløb fra Thorsø i Virklund:**
- 1998: fund (V. Mahler, pers. medd.)
- 2, EJ, AAA, NH32: Silkeborg Langsø ved Odden / Silkeborg ved Odden:**
- 1934: 1 imago fundet (coll.ZMUC)(Leth arkiv)
- 2+3, EJ, AAA, NH32: Slåensø i Sønderskov syd for Borresø:**
- 1962-1999 (1962, 1975, før 1988, 1992-1997, 1998): imagines, larver og/eller exuvier fundet, heraf op til ca. 10 imagines og 14 exuvier set ved enkeltbesøg i 1999 (coll. ZMUC, coll O.F.Nielsen)(Nielsen, 1997b; P. Nielsen, pers. medd.; M.Holmen, pers. medd.; O.F. Nielsen, pers. medd.).
- 2+3, EJ, AAA, NH32: Almind Sø syd for Silkeborg:**
- 1951-1999 (1951, 1975, 1994, 1995, 1999): Én eller få af larver, exuvier eller imagines fundet hvert af årene (coll. ZMUC)(Leonhard & Skriver, 1996; M. Holmen, pers. medd.; O.F. Nielsen, pers. medd.). Fund af larver eller exuvier i 1990erne er fra søens østlige og nordøstlige del.
- 3, EJ, AAA, NH32: Vejlbø Mose ved Silkeborg:**
- 1999: 1 hun fundet (O.F. Nielsen, pers. medd.)
- 3, EJ, AAA, NH41: Salten Langsø, østenden lige nord for Salten Å:**
- 1995: 1 imago set (O.F.Nielsen, pers. medd.)
- 1, EJ, AAA, NH41: Himmelbjerget:**
- 1910: 1 han fundet (Leth arkiv)
- 3, EJ, AAA, NH41: Gudensø ved Ry:**
- 1992: flere fundet (O.F. Nielsen, pers. medd.)
- 2+3, EJ, AAA, NH41: Knudsø ved Ry:**
- 1944 - 1999 (1944, 1992-1999): 1 imago fundet i 1944, men ofte talrig i årene 1992-1999, hvor både larver, exuvier og imagines er fundet (coll.ZMUC; coll. O.F.Nielsen)(Leonhard & Skriver, 1996; Nielsen, 1998b; O.F. Nielsen, pers. medd.). I alt taltes på en 40 m registre-ringsstrækning 46 exuvier i 1995, 114 i 1996 og 8 i 1997 samt på en strækning ved søens nordøstlige del 63 i 1999. Bestanden svinger meget fra år til år, og klækningen af næsten alle individer årligt foregår indenfor meget få dage, idet der dog i 1999 fandtes nye exuvier gennem en periode på 20 dage (Nielsen, 1998b; O.F. Nielsen, pers. medd.)
- 3a, EJ, AAA, NH41: Gudenå ved Emborg Bro syd for Gl. Ry:**
- 6. juni 2001: 1 nyforvandlet hun og 2 exuvier set (O.F.Nielsen, pers. medd)
- 2, EJ, VIA?/AAA?, NH43: Gudenå ved Kongens Bro:**
- 1926: imago eller imagines set (Ussing, 1926)
- 3, EJ, AAA, NH51: Ravnsø ved Ry:**
- 1999: 1 nyforvandlet imago og 12 exuvier fundet ved søens nordvestlige del (exuvier coll. O.F.Nielsen)(O.F.Nielsen, pers. medd.)
- 2, EJ, AAA, NH55: Gudenå ved Frisenvold:**
- før 1937: fundet (Leth arkiv). Fundet er meddelt Leth af H.Ussing i 1936.
- 3, EJ, AAA?/VIA?, NH54: Gudenå ved Åbro syd for Langå:**
- 1995: flere imagines set så sent på året som den 21. juli (Nielsen, 1998b)
- 1, EJ, AAA, NH64: Hadsten:**
- 1918: 1 hun fundet (coll. NMUA)
- 2, EJ, AAA, NH65: Gudenå, deltaet ved Randers:**
- før 1937: fund af mindst 1 larve (Leth arkiv). Fundet er meddelt Leth af H.Ussing i 1936.
- 3, EJ: Gudenå [muligvis inkl. præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:**
- før 1999: fund af larver (J.Skriver, pers. medd.)
- 1, NEJ?/EJ?, NJA, NH47?: Hobro:**
- 1919: 1 hun fundet (coll. NMUA)(Leth arkiv)

1, NEJ, NJA, NJ10: Bjørnsholm:

- 1914: 1 hun fundet (coll. NMUA)

1?/??, LFM, STA: Falster [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- [uden datering]: 1 hun fundet (coll. ZMUC). Dyret er ikke etiketteret med andre oplysninger end lokalitetsnavnet Falster. Det er ikke sandsynligt, at det er tilgået museets samling i nyere tid. I dag findes næppe søer eller vandløb af egnet størrelse eller kvalitet til arten på Falster.

3, SZ, VSA?/STA?, PG63: Ved Susåens udløb i Tystrup Sø:

- 1996: 1 imago set (Simonsen, pers. medd.).

3a, SZ, STA, PG72: Suså ved Næstved:

- 2001: flere imagines og 3 exuvier set (O.F. Nielsen, pers. medd.)

1, NEZ, VSA, PG75: Allindelille:

- 1917: 1 hun fundet (coll. NMUA)

3, NEZ, FRA, UB28: Buresø nord for Slagslunde, østbred:

- 1981-1991 (1981, 1982, 1985, 1990, 1991): Larver er fundet gennem hele perioden og desuden er der i 1981 og 1982 registreret imagines og exuvier (coll.ZMUC)(Nielsen & Rald, 1989; Hansen, 1995; M. Holmen, pers. medd.). På baggrund af søens tilstand er det sandsynligt, at arten også gennem mange år før 1981 har levet på lokaliteten. I årene 1981 og 1982 blev der fundet mange larver ved de enkelte besøg, og ved et besøg i 1982 sås et stort antal exuvier og nyklækkede imagines. Siden 1985 blev der fundet en enkelt larve i hhv. 1990 og 1991 efter en periode sidst i 1980'erne, hvor også andre ualmindelige insekter tilsyneladende forsvandt og brednære dele af undervandsvegetationen reduceredes. I årene 1992-1999 har arten jævnligt været eftersøgt forgæves (M. Holmen, pers. medd.).

1, NEZ, KBA, UB38: Hareskov / Søndersø:

- 1906: 2 imagines fundet (coll. ZMUC, NMUA)(Leth arkiv).

1+2, NEZ, KBA/FRA?, UB38/UB48?: Furesø [dyr fundet på lokaliteterne Frederiksdal og Frederikslund stammer sandsynligvis også fra Furesø]:

- 1897-1936 (1897, 1905, 1909, 1910, 1916, 1936): Fund af larver bortset fra i 1905 og desuden for visse år oplysninger om imagines og exuvier (coll. ZMUC)(Wesenberg-Lund, 1913-14; Lund, 1906). Som konkrete findesteder er nævnt søens brændingskyster og dens sydkyst bl.a. ved Fiskebak. I 1897 blev fundet larver fra forskellige år. Fra 1909 nævnes talløse nyklækkede imagines og exuvier samt op til 20-30 larver pr 3 kvadratmeter af søens sandflader nær brændingszonen, men meget færre på steder med læ. Fra 1916 kendes fund af 3 larver og fra 1936 af 4. Fra ca. 1960 til 1999 er arten jævnligt eftersøgt forgæves i og ved søen (M. Holmen, pers. medd.).

1, NEZ, KBA, UB38?/UB48?: Frederiksdal [nær Furesø]:

- før 1764 - ukendt dato: fundet (coll.ZMUC)(Müller, 1764, 1967). Ifølge Müllers beskrivelser af arten fundet af ham må den anses som sandsynligvis korrekt eller korrekt bestemt (Hagen, 1861; Esben-Petersen, 1906d). Uden datering desuden en imago i coll. ZMUC fundet formentlig i 1800-tallet af Bergsøe.

1, NEZ, KBA, UB48: Frederikslund [ved Furesøen mellem Vaserne og Holte]:

- 1899: 2 imagines fundet (coll.ZMUC). Ifølge funddata for andre dyr fundet af C. Larsens må der være tale om Frederikslund nær Rude Skov og dermed lokaliteten ved Furesøen.

1, NWZ?/NEZ?, VSA, PG65?/PG75?: Gyrstinge Sø:

- før 1913: larver ret hyppige (Wesenberg-Lund, 1913-14)

Lestes virens

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: V (i 1997)

Hagen (1861) vurderede, at de dyr fra Frederiksdalegnen, som Müller (1764) havde beskrevet som *Libellula puella* varietet a, sandsynligvis var *Lestes virens*. Esben-Petersen (1906d) mente dog ikke, at identiteten af Müllers dyr kunne fastslås. Reelt forekommer det heller ikke særligt sandsynligt, at der skulle være tale om *L. virens*, idet Müllers beskrivelse også passer den i Danmark langt almindeligere *L. sponsa*. Esben-Petersen (1910) skrev da også at arten endnu ikke er fundet i Danmark, men at der er megen sandsynlighed for, at den kan findes her. I 1936 blev den da også opdaget på en Bornholmsk lokalitet (Esben-Petersen, 1936b). Uanset at en samling i 1980'erne viste sig at indeholde et hidtil upågtet dyr fra Lolland-Falster, der måske er af endnu ældre dato (P. Nielsen, pers. medd.). Efter 1936 er arten blevet fundet flere steder på Bornholm, og både Jensen (1972), Petersen (1984) og Pedersen (1991a) omtaler den som kun fundet her. Fra 1996 angives den som sårbar i Danmark, hvor den foruden på Bornholm og Lolland-Falster også oplyses fundet på en lokalitet i hhv. Sønderjylland og Nordøstjylland (Holmen & Pedersen, 1996, 1998). De jyske fund stammer fra 1990'erne (Pedersen, 2001; H. Pedersen, pers. medd.). Nielsen (1998b) anser arten som sjælden og kun registreret få steder, selvom den uden tvivl yngler fast her i landet.

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr.: LFM?(1?/2?), - Amter: STA?(1?/2?)

2 (1920-1969): Distr.: LFM?(1?/2?), B, - Amter: STA?(1?/2?), BOA

3 (1970-1999): Distr.: B, - Amter: BOA

Imagines fundet 20. juli - 12. september (nyklækkede senest noteret 27. juli).

1?/2?, LFM, STA: Lolland-Falster [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- før 1988: 1 imago fundet (Holmen & Pedersen, 1996; P. Nielsen, pers. medd.). Peter Nielsen oplyste i 1980'erne om et eksemplar fra Lolland-Falster, som han havde opdaget i forbindelse med gennemgang af ældre samlinger. Det har dog ikke kunnet påvises i de samlinger, der har været gennemgået til nærværende sammenfatning af funddata.

2, B, BOA, VB80: det lille vandhul Stubbetuerne ca. 3 km øst for Rønne:

- 1937: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1939; Leth, 1939)

2, B, BOA, VB90: Bastemose i Almindingen / Bastamose:

- 1938 - 1945 (1938, 1945): 6 imagines fundet i 1938 og 3 i 1945 (coll. ZMUC)(Esben-Petersen, 1939; Leth, 1939)

2, B, BOA, VB90: Stakkelemose i Almindingen:

- 1945: 2 imagines fundet (coll. ZMUC)

2, B, BOA, WB00: Potterne i Paradisbakkerne / den østligste af de 3 småsøer APotterne@:

- 1936 - 1938 (1936, 1938): En enkelt han blev fundet i 1936 og fra 1938 kendes 11 imagines og 2 exuvier (coll. ZMUC)(Esben-Petersen, 1936b, 1939; Leth, 1939). Esben-Petersen (1936b) angiver fejlagtigt lokaliteten fundet af Leth som ALille Gryde@.

2, B, BOA, WB00: en sø i Paradisbakkerne / Avirens-søen@ ca. 200 m vest for AStore Gryde@ / en lille vandsamling i nærheden af APotterne@ / Paradisbakkerne [fund 1938-1945]:

- 1938 - 1945 (1938, 1945): Imagines, larver og exuvier fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1939; Leth, 1939). Fra 1938 omtales sværme af nyklækkede imagines hvortil kommer fund af ca. 200 exuvier og en enkelt larve. Fra 1945 kendes 5 imagines og 10 larver.

3, B, BOA, WB00: langs vejen ved Gamledam i Paradisbakkerne:

- 1986: 7 imagines fundet (coll. ZMUC).

3, B, BOA, WB00: En lokalitet i den nordøstlige del af Paradisbakkerne [uden nærmere lokalitetsangivelse]:

- 1987 Arten fundet (L. Trolle, pers. medd.). Fundet blev gjort af P. Nielsen, og L. Trolle eftersøgte den senere forgæves på lokaliteten før 1995. O.F. Nielsen besøgte i 1999 en eller flere lokaliteter i Paradisbakkerne uden at finde arten (O.F. Nielsen, pers. medd.).

3, B, BOA, WB00: Ølene i Åker Plantage:

- 1971-1999 (1971, 1995, 1999): Imagines fundet (coll. NMUA)(M. Holmen, pers. medd.; O.F. Nielsen, pers. medd.). I 1971 blev fundet over 10, i 1995 flere på en udtørret eng ved søens nordvesthjørne og i 1999 ca. 15 ved det nordlige fugletårn.

Platycnemis pennipes

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: V (i 1997)

I 1900 vurderedes det, at arten antageligt findes i Danmark (Esben-Petersen, 1900a). I 1902 blev den opdaget langs Susåen ved Næstved (Esben-Petersen, 1902) og siden blev den fundet på yderligere et ret beskedent antal danske lokaliteter. I 1929 blev den betragtet som sjælden og var kun kendt fra den sjællandske og 3 jyske lokaliteter (Esben-Petersen, 1929). Oplysning om et eksemplar i en bornholmsk samling, der var fundet ved Rønne i starten af 1900-tallet, blev i første omgang antaget som et bornholmsk fund af arten (Esben-Petersen, 1934, 1936a). Efter korrespondance vurderede Esben-Petersen dog i 1937, at der bør sættes spørgsmålstegn ved bestemmelsen af det i 1928 delvist ødelagte dyr (Leth arkiv). Desuden pegede Ander (1935) på at arten sandsynligvis ville være blevet genfundet ved undersøgelserne i starten af 1930'erne, hvis den fandtes på Bornholm. Det bornholmske fund er dog blevet genciteret i flere senere publikationer. Senere omtalte Jensen (1972) arten som spredt forekommende i Danmark og Abrahamsen (1976) tillige som stærkt aftagende. Foruden de kendte, få findsteder oplyste Petersen (1984) om et nyere, muligvis tvivlsomt fund af arten ved Århus. Pedersen (1991a) vurderede, at arten sandsynligvis er blevet overset i Danmark. Den omtales derpå som sjælden af Nielsen (1995a, 1998b), og dens status er angivet som sårbar af Holmen & Pedersen (1996, 1998). For nyligt er publiceret uden nærmere præcisering, at arten er fundet 2 nye steder i Sønderjyllands Amt i 1997 og 1 nyt sted i hhv. Vejle og Århus Amter i 1998 (Pedersen, 1999a, 1999b, 1999c).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr.: EJ, NEJ, SZ, - Amter: AAA, NJA, STA

2 (1920-1969): Distr.: SJ, EJ, SZ, - Amter: SJA, AAA, STA?(2?/1?)(VSA?/STA?), VSA

3 (1970-1999): Distr.: SJ, EJ, SZ, - Amter: SJA, AAA, STA?(VSA?/STA?), VSA

Imagines fundet 4. juni - 18. august (nyklækkede senest noteret 7. juni). Æglægning observeret 27. juni.

2+3, SJ, SJA, NG13: Jels-søerne / Jelsø / Jelsø / skoven ved Jels Voldsted:

- får 1930 - 1999 (får 1930, 1936, 1937, 1940, 1995, 1999): Imagines fundet og i 1999 desuden exuvier (coll. ZMUC, NMUA; exuvier coll. O.F.Nielsen)(Esben-Petersen, 1929; Esben-Petersen & Findal, 1936; Nielsen, 1998; Leth arkiv; O.F. Nielsen, pers. medd.). Arten blev omtalt som almindelig får 1930 og som meget almindelig i 1936. I 1940 blev der fundet en del imagines, i 1995 5-6 og i 1999 ca. 35 ved den sydøstlige del af Jels Midtsø

2, SJ, SJA, NF08: Burkal:

- får 1938: 1 larve fundet - imago siden klækket (Esben-Petersen, 1937). Fundet er muligvis fra Grønå der løber genne Burkal.

1, EJ, AAA, NH32: Eng ved Silkeborg Vesterskov / Silkeborg Vesterskov:

- 1911: Arten fundet (Esben-Petersen, 1913b)

2+3, EJ, AAA, NH32: Slåensø i Sønderskov syd for Borresø:

- 1928-1999 (udateret fund, 1928, 1931, 1955, 1961, 1962, 1977, får 1985, får 1988, 1992, 1994-1997, 1999): Imagines fundet og i 1996 og 1999 desuden exuvier (coll. NMUA, ZMUC; exuvier coll. O.F.Nielsen)(Esben-Petersen, 1929; Petersen, 1984; Nielsen, 1997, 1997b, 1998; Leth arkiv; P. Nielsen, pers. medd.; O.F. Nielsen, pers. medd.). Får 1988 er mindst fra 1 til 9 imagines påvist de enkelte år. Siden er arten angivet som almindelig, ret talrig eller forekommende i stort antal. Alene i 1999 blev ved et par besøg noteret i alt ca. 99 imagines og 81 exuvier.

2, EJ?, AAA?, NH32?: Slaunsø [muligvis er lokalitetsnavnet en anden stavemåde for lokaliteten Slåensø]

- 1931: 3 imagines fundet (coll. ZMUC). Dyrene stammer fra coll. P. Esben-Petersen.

2, EJ?, AAA?, NH32?: Savværket [muligvis drejer det sig om et savværk ved Silkeborg]:

- 1929: 1 han fundet (Leth arkiv). Fundet blev gjort af Esben-Petersen, der boede i Silkeborg.

2, EJ, AAA, NH32: Svejlbæk Færgård:

- 1937: 1 imago fundet (coll.ZMUC)(Leth arkiv)

- 1, NEJ, NJA, NJ74?/NJ84?/NJ75?: Ved Voer Å / Voer Å ved Allerup Bakker:**
 - efter 1903/før 1911: fund af arten (Esben-Petersen, 1910; Thomsen, 1911a).
- 1, SZ, STA, PG72: Engene langs Suså mellem Næstved og Herlufsholm / Suså ved Næstved / Suså ved Herlufsholm:**
 - 1902 - 1908 (1902, 1908): Imagines fundet (coll.ZMUC, NMUA) (Esben-Petersen, 1902, 1908b; Leth arkiv). Arten omtales som almindelig og talrig.
- 2?/1?, SZ, STA, PG72: Ved Suså, hele strækningen fra papirfabrikken i Næstved til Ladby, inkl. Rådmandshaven i Næstved [inkl. lokaliteten Susåen mellem Næstved og Herlufsholm]:**
 - før 1937: Fundet talrigt (Leth arkiv). Det er noget usikkert, i hvilken periode fundene er gjort. Således skrev F.J.A. Larsen til Leth i 1937, at den var fundet talrigt på hele strækningen i juli, men også fundene fra 1902 og 1908 på engene langs Susåen mellem Næstved og Herlufsholm var gjort af Larsen, bl.a. i juli 1908.
- 2, SZ, VSA, PG64?/PG63?: Suserup ved Sorø:**
 - 1943: 2 imagines fundet (coll.ZMUC)
- 2, SZ, VSA?/STA?, PG63: Suså, meandre i Tamose lige før Tystrup Sø:**
 - efter 1938/før 1945: 1 larve fundet (Berg, 1948)
- 2+3, SZ, VSA?/STA?, PG63: Suså NV for Næsbyholm / Skovstrømmen i Broby Vesterskov:**
 - 1939 - 1975 (1939, efter 1938/før 1945, 1975): larver er fundet og ved Susåundersøgelsen mellem 1938 og 1945 også imagines (coll. ZMUC)(Berg, 1948; M. Holmen, pers. medd.). Ved nogle besøg under Susåundersøgelsen blev der fundet adskillige imagines, og der blev i 1939 iagttaget æglægning.
- 2, SZ, VSA?/STA?, PG64: Suså ved Næsbybro:**
 - efter 1938/før 1945: 1 hun fundet (Berg, 1948).
- 3, SZ, VSA, PG74: Tuel Å ved Frederikshåb:**
 - 1975: larver fundet (M. Holmen, pers. medd.)

Aeshna subarctica

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: R (i 1997)

Europæisk status: V (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

Arten blev første gang beskrevet som selvstændig art fra Canada i 1908. Såsent som i 1927 blev det fastslået, at den var identisk med en art beskrevet første gang fra Rusland i 1922 og i øvrigt var videre udbredt i Europa, idet bevarede indsamlede dyr viste, at den hidtil havde være inkluderet i den meget lignende *Aeshna juncea* (Nielsen, 1998b). Dette var også tilfældet i Danmark, hvor dens forekomst først blev påvist i 1931 på baggrund af samlinger (Esben-Petersen, 1931), men før den tid altså ikke var søgt målrettet registreret. I samlinger er der af *Aeshna subarctica* konstateret 9 dyr fra mindst 5 danske lokaliteter før 1931, mens *Aeshna juncea* dengang generelt var ret almindelig og udbredt. De ældste fund er angivet fra København i 1856 og Horsens i 1869. Siden 1931 blev arten fundet på yderligere lokaliteter især i Jylland og desuden i Nordøstsjælland. Dens status i Danmark blev vurderet som tilsyneladende sjælden (Esben-Petersen, 1937) eller sjælden (Leth, 1942; Jensen, 1972; Petersen, 1984). I 1988 blev den angivet som både sjælden og i tilbagegang (van Tol & Verdonk, 1988) og i 1989 som meget sjælden (Nielsen & Rald, 1989). Herefter er den omtalt som sjælden (f.eks.: Nielsen, 1995a, 1997b, 1998b; Holmen & Pedersen, 1996, 1998) og ofte med angivelse af, at den ikke er fundet særligt mange steder. Det er imidlertid muligt, at arten er noget overset og måske kan findes flere steder (Nielsen, 1998b).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr.: EJ, NEZ, - Amter: VLA, AAA, KBA?(KBA?/KBK?), KBK? (KBA?/KBK?)

2 (1920-1969): Distr.: SJ, EJ, WJ, NEJ, NEZ, - Amter: SJA, RBA, AAA, RKA, NJA, KBA, FRA

3 (1970-1999): Distr.: EJ, NEZ, - Amter: VLA, AAA?(AAA?/VIA?), VIA?(AAA?/VIA?), FRA

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: NEZ, - Amter: FRA

Imagines fundet 5. juli - 20. oktober (nyklækkede senest noteret 29. juli).

1?/2?, [uden lokalitetsangivelse]:

- [uden datering]: 1 han (Esben-Petersen, 1931). Esben-Petersen omtaler dette dyr uden funddata, som han i 1931 har set i coll. ZMUC. Dyret har dog ikke i 1999 kunnet genfindes i museets samlinger.

2, SJ, RBA, MG93: Fæsted Mose ved Ribe:

- 1961: 1 imago fundet (coll. ZMUC)

2, SJ, SJA, NF08: Nolde:

- 1937: 3 imagines fundet (coll. ZMUC) (Esben-Petersen, 1937)

2, SJ, SJA, NF09?/NF08?: Lund:

- 1937: 1 han fundet (Esben-Petersen, 1937)

2, SJ, SJA, NF09: Sottrup:

- 1937: 1 hun fundet (Esben-Petersen, 1937)

2, SJ, SJA, NF29?/NG20?: Åbenrå [fundet er muligvis identisk med fundet angivet fra Bag Hjelm ved Åbenrå]:

- 1936: 1 hun fundet (Esben-Petersen, 1937). Funddatoen den 12. september er den samme som for fundet fra Bag Hjelm, og da dyret er fundet af Findal er det sandsynligt, at det senere er kommet til coll. NMUA. Hvis fundene er identiske, må årstallet være forkert i enten publikationen eller i fortegnelsen over dyr i coll. NMUA.

2, SJ, SJA, NF29: Bag Hjelm ved Åbenrå:

- 1934: 1 hun fundet (coll. NMUA). Funddatoen den 12. september er den samme som for fundet fra Åbenrå og da sidstnævnte dyr er fundet af Findal er det sandsynligt, at det senere er kommet til coll. NMUA. Hvis fundene er identiske, må årstallet være forkert i enten publikationen (Esben-Petersen, 1937) eller i fortegnelsen over dyr i coll. NMUA.

2, SJ, SJA, NG11: Hjartbro:

- 1934: 1 han fundet (coll. NMUA) (Esben-Petersen & Findal, 1936)

2, SJ, SJA, NG21: Abkær Mose:

- 1968: 1 han fundet ved en mindre tørvegrav (M. Holmen, pers. medd.).

- 1, EJ, VLA, NG59?: Horsens:**
 - 1869: 1 hun fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1931)
- 2, EJ, AAA, NH22?: Funder SV for Bordinglund:**
 - 1950: 1 imago fundet (coll.ZMUC)
- 1, EJ, AAA, NH31?: Knaps Skov ved Gjessø:**
 - 1905: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1931)
- 2, EJ, AAA, NH32: Silkeborg Nordskov [præcist findested ikke kendt, men lokaliteten Lillesø ligger også i skoven]:**
 - 1931-1932: 2 imagines fundet i 1931 og 1 i 1932 (coll. ZMUC, NMUA)(Leth arkiv.)
- 2, EJ, AAA, NH32: Lillesø i Silkeborg:**
 - 1932: 2 imagines fundet (coll. ZMUC, NMUA)(Leth arkiv)
- 2, EJ, AAA, NH32: Jenskær ved Silkeborg:**
 - 1936: 1 imago fundet (coll.ZMUC)(Leth arkiv)
- 2, EJ, AAA, NH32?: Silkeborg / [uden lokalitetsangivelse 1 fund, jf. Esben-Petersen (1931)] / [omfatter et eller flere ikke nærmere præciserede findesteder i eller nær Silkeborg]:**
 - 1929-1933 (1929, 1931, før 1932, 1933): 2-3 imagines fundet hvert af årene (coll. ZMUC, NMUA)(Esben-Petersen, 1931; Leth arkiv). Et eksemplar uden etikette med funddata i Esben-Petersens samling er ifølge Esben-Petersen (1931) utvivlsomt fra Silkeborg.
- 3, EJ, VLA, NH41: Røde Sø med omgivende tørvemoser:**
 - 1996: fålarver fundet (Nielsen, 1997b)
- 3, EJ, VLA, NH41: Gl. Ry, en skovomkranset mose / Lokalitet lidt nordvest for Mossø:**
 - 1995-1997 (1995, 1997): Op til ca. 10 imagines er set ved besøg hvert af årene (Nielsen, 1998b; O.F. Nielsen, pers. medd.)
- 3, EJ, VLA, NH41: To gamle tørvemoser i den vestlige del af Ry-egnen [lokaliteterne ved Gl. Ry og Rødesø]:**
 - før 1998: fundet i pant antal (Nielsen, 1997a). Fundene ved Gl. Ry og Rødesøer også gjort af O.F. Nielsen, der i 1997 netop nævner, at han har fundet arten i to gamle tørvemoser i den vestlige del af Ry-egnen.
- 3, EJ, AAA?/VIA?, NH54?: Lokalitet i omegnen af Langå [uden nærmere lokalitetsangivelse]:**
 - før 1991: imago fundet (Hansen, 1980; G.Hansen, pers. medd.). I Hansen (1980) er vist 2 fotos af en han, der er oplyst taget i nyere tid på den lokalitet i omegnen af Langå
- 2, EJ, AAA, NH72?: Århus [uden nærmere præciseret lokalitet]:**
 - 1929: 1 nyklækket han fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1931)
- 2, EJ, AAA, NH85?/NH84?: Pindstrup:**
 - 1933: 1 hun fundet (coll.NMUA)
- 2, EJ, AAA, PH06: AAlbertinelund@ ved Bønnerup på Djursland:**
 - 1941: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Leth, 1942)
- 2, WJ, RBA, MG75: Rovsthøje ved Varde:**
 - 1961: 1 imago fundet (coll.ZMUC)
- 2, WJ, RKA, MH92?/MH91?: Knudmose ved Herning:**
 - 1939: 1 han fundet ved et af to besøg (coll.ZMUC)(Leth, 1942)
- 2, WJ, RKA, MH92: Herning, i en have:**
 - 1946: 1 imago fundet (coll.ZMUC)
- 2, NEJ, NJA, NH59: Arden:**
 - 1938: 1 han fundet (Leth, 1942)
- 2, NEJ, NJA, NJ70?/NH79?/NJ71?: Lille Vildmose:**
 - 1931- 1932: 1 imago fundet hvert af årene (coll.ZMUC)(Leth arkiv)
- 1, NEZ, KBA?/KKB?, UB47?: København [uden nærmere præciseret lokalitet] / Copenhagen:**
 - 1856: 1 imago fundet (coll.ZMUC).
- 2, NEZ, KBA, UB48: Bøllemosen ved Skodsborg:**
 - 1925: 1 han fundet (coll.ZMUC). Det er tænkeligt, at arten også langt senere kan have levet på lokaliteten, idet der så sent som i 1960'erne fandtes et område mod sydvest, der kunne vurderes som velegnet.
- 2, NEZ, FRA, UC30: Bøndernes Tørvemose i Gribskov:**
 - 1967: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Nielsen & Rald, 1989; M. Holmen, pers. medd.). Årtiet for fund er forkert angivet som 1970'erne af Nielsen & Rald (1989). Ved besøg siden ca. 1990 har området med de småtørvegrave, hvor arten blev fundet, været groet meget til med træer og den vurderes nu for forsvundet.

3, NEZ, FRA, UC30: Lille Gribsø i Gribskov:

- 1995-1997 (1995, 1997): 2 imagines set begge år og i 1997 også exuvier (M. Holmen, pers. medd.). Dele af hængesækken omkring søen blev ryddet for træer midt i 1990'erne. I 1999-2001 oversvømmedes en stor del af hængesækken, hvorefter dens bevoksning af græsser og storer tiltog ovenpå tørvemosvegetationen.

3, NEZ, FRA, UC30: Hovmosen i Gribskov ved Gadevang:

- 1997: 1 imago set ved en lille tørvegrav i tørvemoshængesæk (M. Holmen, pers. medd.). Der er ikke påvist flere imagines eller larver i årene omkring fundtidspunktet.

2, NEZ, FRA, UC31: Buresø Mose ved Storkevad i Gribskov:

- Sidst i 1960'erne: imago og vistnok også larver fundet (Nielsen & Rald, 1989; M. Holmen, pers. medd.). Årtiet for fund er forkert angivet som 1970'erne af Nielsen & Rald (1989). Ved besøg siden 1985 har det lille åbne vandområde, hvor arten blev fundet, været helt lukket af hængesækken og den vurderes nu for forsvundet

2, NEZ, FRA, UC41: Hellebæk / skoven ved Hellebæk:

- 1931: 1 han fundet langs et skovbryn og 1 hun i en ganske lille sump uden ynglemuligheder i skoven (Ander, 1936). Dyret indsamledes og fandtes i 1935 i coll. ZMUC, men blev ikke genfundet i samlingerne i 1999.

3+3a, NEZ, FRA, UC41: Fandens Hul i Teglstrup Hegn, ca 500 m sydøst for Hellebæk

Avlsgård:

- 1990-2001 (1990, 1991, 1994, 1995, 1999, 2001): Ofte er en del larver set og desuden imagines afhængigt af årstid for besøg (1 exuvium: coll. J.F. Rasmussen) (Holmen, 1991a; M. Holmen, pers. medd.; J. Skeldahl, pers. medd.; J.F. Rasmussen, pers. medd.). I 1999 konstateredes det, at væksten af tørvemoshængesækken ud i den lille sø er tiltaget de senere år.

Ischnura pumilio

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: R (i 1997)

Fra 1900 blev det vurderet, at arten med en vis sandsynlighed kunne forventes fundet i Danmark (Esbén-Petersen, 1900b, 1910). Den blev i 1935 opdaget på en sønderjysk lokalitet og publiceret som fundet for første gang i Danmark (Esbén-Petersen & Findal, 1936) og derefter i 1938 yderligere et sted i Sønderjylland (Leth, 1945). Reelt findes dog i Leth=s arkivmateriale en oplysning om et fund i København allerede i 1912. Fra 1977 og frem er arten blevet fundet på yderligere et lille antal danske lokaliteter, herunder også som ynglende (Nielsen, 2001c), omend den hos os lever nær sin nordgrænse (Pedersen, 1991a). Blandt oplysninger om fund findes også ikke nærmere præciserede angivelser fra grusgravslokaliteter hhv. i Århus Amt i 1998, Nordjylland Amt i 1998 og nord for Randers i 1990 samt fra rock-pools og stenbrud på Bornholm (Holmen & Pedersen, 1996; Pedersen, 1991a, 1991b, 1999a, 1999b, 1999c). Fra 1972 og frem har arten været angivet med status som sjælden i Danmark (f.eks.: Jensen, 1972; Nielsen, 1995a; Holmen & Pedersen, 1996; 1998; Nielsen 1999a), men vurderedes i 1998 tillige at være under spredning mod nord og muligvis ved at tiltage i hyppighed (Nielsen, 1998b).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr.: NEZ, - Amter: KBK

2 (1920-1969): Distr.: SJ, - Amter: SJA

3 (1970-1999): Distr.: EJ, WJ, B, - Amter: AAA, RBA, BOA

Imagines fundet 22. maj - 8. august.

2, SJ, SJA, NG02: Gram:

- 1938: 1 hun fundet (coll.ZMUC)(Leth, 1945)

2, SJ, SJA, NG20?/NG30?: Kalvø i Genner Bugt:

- 8. August 1935: 1 han fundet, angivet som det første fund af arten i Danmark (coll. NMUA)(Esbén-Petersen & Findal, 1936)

3, EJ, AAA, NH52: Nørre Vissing, dels et vandhul i en gammel lergrav (pH ca. 4,5) og dels et i 1997 nyanlagt vandhul i nærheden / To småsøer ved Ry:

- 1998-1999: talrige imagines, exuvier og larver fundet (coll. O.F.Nielsen, U.Norling) (Nielsen, 1999a, 2001c; O.F.Nielsen, pers.medd.)

3, WJ, RBA, MG45: Skallingen / en kunstig dam i Ho Plantage:

- 1977: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Nielsen, 1987)

3, WJ, RBA, MG46: Årild Sø ved Vejrs / ved Vejrs:

- 1999: Op til ca. 10 imagines fundet ved et enkelt besøg (coll.O.F.Nielsen)(Nielsen & Jørum, 1999; O.F.Nielsen, pers. medd.)

1, NEZ, KBK, UB46?/UB47?: Frederiksholm lergrav:

- 1912: fund ifølge Leths fortegnelse over C.S. Larsens samling, men ingen yderligere reference til konkrete eksemplarer (Leth arkiv). Dette fund synes at være det hidtil eneste angivne fund af arten på Sjælland og det første i Danmark. At det ikke tidligere blev publiceret og, at det eller de pågældende eksemplarer muligvis er gået tabt, kunne i sig selv give anledning til usikkerhed om fundets identitet. Blandt bevaret materiale fra C.S.Larsens samlinger konstateredes imidlertid senere flere andre eksemplarer, som ville være tilsvarende meget berettiget til omtale i publikationer, men ikke blev det uanset, at arterne var bestemt korrekt og, at findesterne kan vurderes som dengang meget sandsynlige. Desuden var *Ischnura pumilio* allerede fra starten af århundredet medtaget i den danske bestemmelseslitteratur som sandsynligt forekommende her i landet. Endelig synes findestedet i en lergrav netop sandsynlig for denne art.

3, B, BOA, VB81: Smaragdsøen syd for Hasle:

- før ca. 1988: nyere fund (Pedersen, 1991a; P.Nielsen, pers. medd.; L.Trolle, pers. medd.)

3, B, BOA, VB81: Lergrav ved Sorthat syd for Hasle:

- 1980 (pers. medd., J.F.Rasmussen)

- 1981: Mindst 8 imagines fundet (coll.ZMUC)

Lestes barbarus

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: R (i 1997)

I 1861 blev det vurderet, at arten med en vis sandsynlighed kunne forventes fundet i Danmark (Hagen 1861). Siden blev den ikke omtalt som en art, der kunne forventes her i landet, før 3 eksemplarer fundet i 1933 på Skallingen viste sig at være den (Nielsen, 1979). Det blev dog vurderet som usikkert, om arten har ynglet i Danmark, omend den er kendt f.eks. fra tyske lokaliteter langs Vadehavet og fra et enkelt fund i Skåne. Nogle larver fundet i det østlige Sønderjylland omkring 1989 blev antaget for også at tilhøre arten (Pedersen, 1991b; Holmen & Pedersen, 1996; Holmen, 1997). Derpå blev artens status vurderet som sjælden i Danmark (Holmen & Pedersen, 1998). Senere kontrolbestemmelse i udlandet og forbedret bestemmelseslitteratur sandsynliggjorde imidlertid, at de nævnte larver i stedet tilhører en almindeligere art. *Lestes barbarus* regnes nu som en sjælden art, der kun er blevet fundet på Skallingen i 1933, men muligvis kunne findes i den sydlige del af landet, især i Sønderjylland (Nielsen, 1998b).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): -

2 (1920-1969): Distr.: WJ, - Amter: RBA

3 (1970-1999): -

Imagines fundet 20.-25. juli.

2, WJ, RBA, MG55?/MG54?/MG45?: Skallingen / i eller nær Varde Å-systemet / Varde Ådal:

- 1933: 1 han og 2 hunner fundet på Skallingen, men præcise findesteder her er ikke kendt (coll.ZMUC)(Nielsen, 1979). Blandt andet i sensommerne i 1977 og 1979 blev arten ikke genfundet i området, selvom egnede levesteder umiddelbart synes at være tilstede (Nielsen, 1979).

Nehalennia speciosa

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: R (i 1997)

Europæisk status: V (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

Siden 1861 har flere forfattere vurderet, at arten med en vis sandsynlighed kunne forventes fundet i Danmark (Hagen 1861; Esben-Petersen, 1900b, 1910; P.Nielsen, pers. medd., 1987). Den blev imidlertid først konstateret i 1990 på lokalitet i Teglstrup Hegn, hvor den fortsat yngler og sandsynligvis havde levet upågtet gennem mange år (Holmen, 1991a; M.Holmen, pers. medd.). Fundet var lidt overraskende, idet den ellers synes forsvundet fra de kendte lokaliteter i store dele af sit vesteuropæiske udbredelsesområde, inkl. i Nordtyskland og det øvrige Skandinavien. Siden blev den vurderet som sjælden i Danmark (f.eks.: Holmen & Pedersen, 1996, 1998), idet der ikke fandtes dokumentation om bestandsudviklingen her i landet. Senest er publiceret en ikke nærmere bekræftet eller præciseret observation af en lille bestand også et sted i Viborg Amt i 1998, hvor lokaliteten angives at være under ødelæggelse (Pedersen, 1999a, 1999b, 1999c).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): -

2 (1920-1969): -

3 (1970-1999): Distr.: NEZ, - Amter: FRA

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: NEZ, - Amter: FRA

Imagines fundet 12. juni - 8. juli (nyklækkede noteret senest 5. juli). Larver fundet 23. december (små) - 5. juli (store).

3+3a, NEZ, FRA, UC41, Fandens Hul i Teglstrup Hegn, ca. 500 m sydøst for Hellebæk

Avlsgård:

- 1990-2001 (1990-1992, 1994-1997, 1999-2001): En stor bestand opdagedes i 1990. Det vurderedes, at arten meget vel kan tænkes at have levet på lokaliteten igennem mange år. Der er registreret mange voksne individer og også konstateret larver i et få tusinde kvadratmeter stort område (coll. ZMUC)(Holmen, 1991a; Holmen & Pedersen, 1996; Nielsen, 1998a, 1998b ; J.Damgaard, pers. medd.; M.Holmen, pers.medd.; O. Martin, pers.medd.; J.F.Rasmussen, pers. medd.; T.Simonsen, pers. medd.; J.Skeldahl, pers. medd.) Bestandsstørrelsen ved enkeltbesøg i 1991-1994 blev anslået til 1000-2000 voksne individer. De efterfølgende år blev bestanden stadig anslået som stor, og den sås også i 2001 mange individer. I 1995 og 1999 vurderedes den dog som mindre end før 1995. Ved optælling langs 6 transekter i 1994, 1996 og 1999 er antallet af voksne individer da også gået fra 24 til 16 og 11. I 1999 konstateredes det, at hangesækken omkring den lille sø havde bredt sig en del ud i søen de seneste år, og der synes også at være sket visse vegetationsændringer af hangesækken .

Ophiogomphus cecilia

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: R (i 1997)

Europæisk status: E (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

Dansk artsfredning (fra 1991)

Dansk levestedsbeskyttelse generelt ved myndighedsbeslutninger (fra 1994) og i visse naturtyper m.fl. (fra 2001)

Dansk udpegningsgrundlag for EF-habitatområder (fra 1998): 40. Karup Å, 45. Gudenå og Gjern Bakker og 61. Skjern Å

Internationale aftaler: EF-habitatdirektiv, Ann. 2 og 4 (fra 1992); Bern-konvention, Ann. 2 (fra 1988)

I 1861 vurderede Hagen (1861), at arten med større eller mindre sandsynlighed vil vise sig at tilhøre den danske fauna. I 1900 blev den fundet for første gang i landet, nemlig i Nørholm Skov nær Varde Å (Esben-Petersen, 1900b). Kort efter fulgte fund i Langå Mose i nærheden af Gudenåen og i Grimstrup Krat, der ligger påskellet mellem Sneum- og Varde Ås vandsystemer, men med Sneum Å som nærmeste større vandløb. I de år blev den betragtet som en sjældnere (Esben-Petersen, 1906a) eller endog yderst sjælden (Esben-Petersen, 1906b) art. Siden - især i perioden 1930-1950 - kom der lidt flere findesteder til, og arten blev i den periode påvist i eller nær større vandløb i Varde-, Skjern-, Karup- og Storå vandsystemer, omend fundet ved Storå (Poulsen, 1939) stort set ikke er blevet omtalt siden. Både Vig (1940) og Kaiser (1941) angav den dog som sjælden. I årene efter 1970 vurderedes det, at arten også var i stærk tilbagegang i Danmark (f.eks.: Jensen, 1972; Petersen, 1984). Larver blev imidlertid påvist flere steder i nedre Skjern Å sidst i 1970'erne, og siden slutningen af 1980'erne er antallet af findesteder og fundne dyr øget ganske betragteligt. Så arten i nyere tid er kendt fra vandsystemer for både Gudenå Skjern Å, Karup Å, Storå og Jordbro Å. På nedre åstrækninger i de tre førstnævnte systemer synes den ifølge en samlet registrering i 1999 at have ret store bestande (Nielsen, 1999b). Dertil kommer en ikke nærmere præciseret oplysning om 2 nye fund i Viborg Amt i 1997 og 4 i Nordjylland Amt i 1998 foruden nyere fund i Vorgod Å i Skjern Å-systemet (Pedersen, 1999a, 1999b, 1999c). Efter 1985 blev arten først anset for at være i tilbagegang (van Tol & Verdonk, 1988). Derpå for at være sjælden og muligvis sårbar, men med en ikke så markant tilbagegang, selvom forskellige årsager sandsynligvis havde betydet en reel tilbagegang gennem 1900-tallet (f.eks.: Holmen, 1991b; Pedersen & Holmen, 1994). Dens status er siden blevet angivet som sjælden (f.eks.: Nielsen, 1995a; Holmen & Pedersen, 1996, 1998). I 1998 blev det vurderet, at det øgede antal kendte lokaliteter sandsynligvis ikke afspejlede en kraftig fremgang, men snarere, at arten tidligere var blevet overset (Nielsen, 1998b). Pedersen (1999a, 1999b, 1999c) mente dog, at arten er under spredning siden midten af 1990'erne, formentlig på grund af bedret vandkvalitet. I 1999 konkluderede også Nielsen (1999b), at den synes generelt tiltaget i hyppighed i de senere år og, at ynglelokaliteterne i dag må anses for ikke-truede. Dens bevaringsstatus i forhold til habitatdirektivet betragtes dog som usikker (Pihl et al., - 2000). Omlægningen af nedre Skjern Å omkring 2000 har utvivlsomt - men sikkert kun midlertidigt i nogle år - lokalt reduceret bestanden her. Bestanden i nedre dele af Skjern Å-systemet overvåges målrettet i 2000, 2002 og 2004 af Ringkøbing Amt for Danmarks Miljøundersøgelser (Svendsen & Hansen, 2000).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr: EJ, WJ, - Amter: RBA, AAA

2 (1920-1969): Distr: WJ, NWJ, - Amter: RBA, VLA?(RKA?/RBA?/VLA?), RKA, VIA

3 (1970-1999): Distr: WJ, EJ, NWJ, - Amter: RKA, AAA, VIA

3a (supplerende fund efter 1999): Distr.: WJ, - Amter: RKA

Imagines fundet 15. juni - 9. september (nyklækkede senest noteret 24. juli).

2, [uden konkretiseret lokalitetsangivelse] / 49/0890, 3675:

- [uden konkretiseret datering]: 1 exuvium (coll.ZMUC). Fundet, der stammer fra K.O. Leths samling, er utvivlsomt fra perioden mellem 1920 og 1969.

2, [uden konkretiseret lokalitetsangivelse] / 9/43:

- [uden konkretiseret datering]: 1 larve (coll.ZMUC). Fundet er utvivlsomt fra perioden mellem 1920 og 1969.

2, [uden konkretiseret lokalitetsangivelse] / 11/43:

- [uden konkretiseret datering]: 1 larve (coll.ZMUC). Fundet er utvivlsomt fra perioden mellem 1920 og 1969.

1, [uden lokalitetsangivelse]:

- 1915: 1 han fundet (coll.NMUA)(Leth arkiv)

- 3, EJ: Gudenåens vandsystem [muligvis inkl. præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:**
- efter 1994/ før 1999: fund (J.Skriver, pers. medd.)
- 3, EJ: Gudenå [muligvis inkl. præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:**
- før 1999: Store bestande fundet og arten synes tiltaget i hyppighed før 1999 (Jensen, pers. medd.), dog i 1999 eftersøgt forgæves lokalt ved Bjerringbro, Tvillum, Svostrup og Resenbro (Nielsen, 1999b)
- 3, EJ, AAA, NH43: Gudenå ved Tvillum:**
- 1997: ca. 5 imagines fundet i 1997, men ingen i starten af juli 1999 (Nielsen, 1999b; O.F.Nielsen, pers. medd)
- 3, EJ, VIA?/AAA?, NH43: Gudenå ved Kongens Bro (bro):**
- 1999: 2 exuvier fundet * O.F.Nielsen * (coll. O.F.Nielsen)(Nielsen, 1999b)
- 3, EJ, VIA, NH45: Gudenå ved Ulstrup:**
- 1991-1999 (1991, 1999): 1 exuvium fundet 1991 og i 1999 1 imagines og 11 exuvier ved broen (11 exuvier coll.O.F.Nielsen)(Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen, 1999b; J. Skriver, pers. medd.)
- 1, EJ, AAA, NH54: Langå Mose / Langå:**
- 1905: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1906a)
- 3, EJ, AAA, NH54: Gudenå ved Langå Campingplads:**
- 1989 - 1991 (1989, 1991): 1 larve fundet begge år (Pedersen & Holmen, 1994; J.Skriver, pers. medd.)
- 3, EJ, AAA, NH54: Gudenå ved Løjstrup, nær Langå:**
- 1991: 3 larver fundet (Pedersen & Holmen, 1994; J.Skriver, pers. medd.)
- 3, EJ, AAA, NH54: Gudenå ved Langå, gl. jernbanebro:**
- 1999: 4 nyforvandlede imagines og 6 exuvier fundet (6 exuvier coll.O.F.Nielsen) (Nielsen, 1999b)
- 3, EJ, AAA, NH54: Hadsten Lilleå ved Bidstrup Bro:**
- 1990-1994 (1990, 1994): larve fundet i 1990 og imago i 1994 (Pedersen & Holmen, 1994; J.Skriver, pers. medd; O.F. Nielsen, pers. medd.)
- 3, EJ, AAA?/VIA?, NH54: Gudenå ved Åbro SV for Langå:**
- 1994-1999 (1994, 1995, 1999): ca. 5 imagines fundet i 1994, siden mere talrige, og i 1999 såvel nyklækkede imagines som larve og exuvie (Nielsen, 1999b, 2001a; O.F.Nielsen, pers. medd)
- 3, EJ, AAA, NH55: Gudenå ved Stevnstrup:**
- 1991: 1 larve fundet (Pedersen & Holmen, 1994; J.Skriver, pers. medd.)
- 3, EJ, AAA, NH55: Gudenå ved Frisenvold:**
- 1989 - 1991 (1989, 1991): 3 larver fundet i 1989 og 2 i 1991 (Pedersen & Holmen, 1994; J.Skriver, pers. medd.)
- 3, EJ, AAA, NH55: Nørre Å, Fladbro (bro):**
- 1999: 1 nyforvandlet imago og 3 exuvier fundet (3 exuvier coll. O.F.Nielsen)(Nielsen, 1999b)
- 3, EJ, AAA, NH65: Gudenå ved motorvejsbro vest for Randers:**
- 1991: 1 larve fundet (Pedersen & Holmen, 1994; J.Skriver, pers. medd.)
- 3, EJ, AAA, NH65: Gudenå ca. 1 km nedenfor Stevnstrup:**
- 1991: 2 larver fundet (Pedersen & Holmen, 1994; J.Skriver, pers. medd.)
- 1, WJ, RBA, MG75: Grimstrup Krat:**
- 1906: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1907). Det kan bemærkes, at Grimstrup Krat ligger påskellet mellem vandsystemerne for Varde- og Sneum Å, men med Sneum Å, hvorfra der ikke i øvrigt kendes fund af arten, som nærmeste større vandløb.
- 1+2, WJ, RBA, MG77: Nørholm Skov / Nørholm:**
- 1900-1943 (1900, 1908, 1915, før 1918, 1919, før 1937, 1943): Imagines fundet (coll.ZMUC)(Esben-Petersen, 1900b, 1905, 1908b, 1918; Leth arkiv). De fleste år er kun en enkelt eller to registreret og i 1904 ingen. I 1918 oplystes det dog, at arten siges at være ret hyppig på lokaliteten, og i 1937 at den ses af og til. I 1994 vurderedes det, at en eventuel fortsat forekomst i området muligvis ikke er undersøgt (Pedersen & Holmen, 1994). Men hverken Ribe Amt eller det konsulentfirma, som har udført vandmiljøovervågningen i en del af amtets vandløb og har påvist arten i andre jyske vandløb, har genfundet den i amtet i nyere tid.
- 2, WJ, RBA, MG86: Holme Å ved Hostrup:**
- 1934: 2 hanner fundet (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994; Leth arkiv). Hverken Ribe

Amt eller det konsulentfirma, som har udført vandmiljøovervågningen i en del af amtets vandløb og har påvist arten i andre jyske vandløb, har genfundet den i amtet i nyere tid.

3, WJ: Skjern Ås vandsystem [muligvis inkl. præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:

- efter 1994/ før 1999, før 2001: fund (Svendsen & Hansen, 2000; J.Skriver, pers. medd.). Af Svendsen & Hansen (2000) angives den at forekomme i Skjern Ås hovedløb samt Omme Ås nedre løb med relativt lav individtæthed. Den blev dog i 1999 eftersøgt forgæves lokalt ved Skjern Å syd for Borris, Omme Å ved Stovstrup og Omme Å ved Dyrvig (Nielsen, 1999b)

3, WJ, RKA: Skjern Å [muligvis inkl. præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:

- før 1999, før 2001: Fundet (Svendsen & Hansen, 2000; Jensen, pers. medd.). I 1999 omtales store bestande fundet og, at arten synes tiltaget i hyppighed. I 2000 nævnes, at den forekommer i Skjern Ås hovedløb med relativt lav individtæthed. Arten blev ikke omtalt i Skov- og Naturstyrelsens VVM-redegørelse for projektet om genslyngning af nedre Skjern Å gennemført omkring 2000 (Skov- og Naturstyrelsen, pers. medd.).

3, WJ, RKA: Skjern Å, ureguleret strækning [muligvis inkl. præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:

- 1989-1992 (1989, 1991, 1992): fund (Svendsen & Hansen, 1997 (under henvisning til: Moeslund, 1990; J. Skriver, pers. medd.))

3, WJ, RKA, Skjern Å, reguleret strækning [muligvis inkl. præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:

- 1989: fund (Svendsen & Hansen, 1997 (under henvisning til: Moeslund, 1990))

2, WJ, RKA, MG69: Sønderå udfor broen vest for Tarm / Sønderå ved Boel:

- 1946: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994)

2, WJ, RKA, MG69: Skjern Å ved Tarm Kær / Skjern Å ved Jernbanebroen i Tarm Kær:

- 1942-1949 (1942, 1949): 1 imago fundet begge år og i 1942 desuden 2 exuvier (coll. ZMUC) (Pedersen & Holmen, 1994)

3+3a, WJ, RKA, MG69: Skjern Å [reguleret strækning] ved Skjern / Skjern Å syd for Skjern, hovedlandevejsbro og jernbanebro / Skjern Å ved Langbro:

- 1976 - 2001 (1976, 1977, 1989, 1999, 2001): Fund af larver, dog i 1999 i stedet 1 imago og 4 exuvier (4 exuvier coll. O.F.Nielsen)(Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen, 1999b; Cykel-Rune, 2001; P. Wiberg-Larsen, pers. medd.; V.Mahler, pers. medd.)

3, WJ, RKA, MG79: Skjern Å [reguleret strækning] ved Kodbøl / Skjern Å ca. 4 km SV for Borris:

- 1989 -1999 (1989, 1999): 3 larver fundet i 1989 og 3 nyforvandlede imagines og 2 exuvier i 1999 (2 exuvier coll. O.F.Nielsen)(Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen, 1999b; V.Mahler, pers. medd.)

3, WJ, RKA, MG79: Skjern Å [reguleret strækning] ved Gjalbækbro 3 km SV for Borris:

- 1999: 3 nyforvandlede imagines og 1 exuvie (1 exuvie coll. O.F.Nielsen)(Nielsen, 1999b)

3, WJ, RKA, MG79?/MG89?: Omme Å ved Borris Sønderland /Omme Å ca. 5,5 km SSØ for Borris / Omme Ås nedre løb:

- 1989, før 2001: 1 larve fundet 1989 (Pedersen & Holmen, 1994; V.Mahler, pers. medd.). Af Svendsen & Hansen (2000) angives den at forekomme i Omme Ås nedre løb med relativt lav individtæthed.

2, WJ, RKA?/RBA?/VLA?, MG79?: Omme Å, 44/53 [uden konkretiseret lokalitetsangivelse]:

- [uden konkretiseret datering]: 1 han (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994). Fundet er utvivlsomt fra perioden mellem 1920 og 1969. Det vurderes overvejende sandsynligt, at fundet er fra den nedre del af Omme Å og næppe fra den allerøverste del, der ligger i Vejle Amt.

3, WJ, RKA, MH70: Skjern Å ved Borris:

- 1989: 1 larve fundet (Pedersen & Holmen, 1994; V.Mahler, pers. medd.)

3, WJ, RKA, MH70: Skjern Å ved Borriskrog Bro:

- 1976-1977: fund af larver (P. Wiberg-Larsen, pers. medd.)

3, WJ, RKA, MH80: Skjern Å mellem Borris og Sønder Felding / Skjern Å ved Ahler Gårde / Skjern Å ca. 200 m opstrøms Vorgod Ås udløb:

- 1975-1976: fund af larver (Pedersen & Holmen, 1994; M.Holmen, pers. medd.; P. Wiberg-Larsen, pers. medd.)

2, WJ, RKA, MH90: Clasonsborg øst for Sdr. Felding, i parken [nær Kartstof Å]:

- 1959: 1 han fundet (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994)

3a, WJ, RKA, MH90: Kartoft Å ved udløbet i Skjern Å:

- 2001: 1 larve fundet (Cykel-Rune, 2001).
- 2, WJ, RKA, NH00: Sandfeld ved Brande [nær Skjern Å]:**
- 1930-1939 (1931, 1931, 1939): 1 eller 2 imagines fundet de enkelte år (coll.ZMUC) (Leth arkiv)
- 3?/2?, WJ, RKA: Storåen [lokalitet ikke nærmere præciseret]:**
- får 1999: fundet i nyere tid (Jensen, pers. medd.). Fund angives ifølge F. Jensen gjort af P. Aagaard.
- 3a, WJ, RKA, MH54: Storå nedstrøms jernbanebroen ved Vemb:**
- 2001: 1 imago fundet i græsset langs åen samt en del flyvende, som kunne betragtes på afstand (P. Aagaard, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH64: Storå ca. 100 m nedstrøms udløbet af Idom Å:**
- 1999: 1 nyklækket imago fundet og desuden over åen en del flyvende guldsmede, som formodentlig var denne art (P. Aagaard, pers. medd.)
- 3, WJ, RKA, MH84: Storå ved Grydholt NØ for Tvis:**
- 1975: 1 larve fundet (coll.NMUA)(P. Aagaard, pers.medd.)
- 2, WJ, RKA, MH93: Mosedamme ved Ørre, nær Storåen:**
- får 1940: imago/imagines fundet (Poulsen, 1939)
- 3, WJ?/NWJ?, VIA?/RKA?: Karup Ås vandsystem [muligvis inkl. præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:**
- efter 1994/ får 1999: fund (J.Skriver, pers. medd.).
- 3, WJ?/NWJ?, VIA?/RKA?: Karup Å [muligvis inkl. præcist kendte lokaliteter, men måske også yderligere]:**
- får 1999: Store bestande fundet og arten synes tiltaget i hyppighed får 1999 (Jensen, pers. medd.), dog i 1999 eftersøgt forgæves lokalt ved Høgild bro, Resen Bro og Vridsted bro (Nielsen, 1999b)
- 2, WJ?/NWJ?, VIA?/RKA?: Karup Å, st. 6 [uden konkretiseret lokalitetsangivelse]:**
- 1938: 4 larver fundet (coll.ZMUC)

- 3, NWJ, RKA?/VIA?, MH95: Karup Å ved Trandum Kirke:**
 - 1999: 1 nyforvandlet imago og 5 exuvier (5 exuvier coll. O.F.Nielsen)(Nielsen, 1999b)
- 3, NWJ, RKA?/VIA?, MH96: Karup Å ved Karstoft:**
 - 1990: 3 larver fundet (Pedersen & Holmen, 1994; V.Mahler, pers. medd.)
- 2+3, WJ, VIA?/RKA?, NH04: Skive-Karup Å ved Resen Bro / Karup Å ved Resen:**
 - 1938-1993 (1938, 1990, 1993): 6 larver fundet i 1938, 1 i 1990 og 2 i 1993 (Kaiser, 1941) (Pedersen & Holmen, 1994; V. Mahler, pers. medd.). Derimod sås ingen imagines ved et besøg i 1999 (Nielsen, 1999b).
- 2, WJ, RKA, NH04: Gindeskov Krat [nær Haderup Å]:**
 - 1937: 1 han fundet (coll.NMUA)(Pedersen & Holmen, 1994)
- 2+3, NWJ, VIA?/RKA?, NH05: Karup Å ved Hagebro:**
 - 1941-1999 (1941, 1999): 1 han fundet i 1941 og 3 nyforvandlede imagines i 1999 (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994; Nielsen, 1999b). Men ingen larver påvist i 1993 (M.Holmen, pers. medd.)
- 2, WJ, VIA, NH13: Karup:**
 - 1948 1 imago fundet (coll.ZMUC)(Pedersen & Holmen, 1994)
- 2, NWJ, VIA, NH06: Højvang Plantage / Tastum ved Skive, på en mod øst vendende åben plads i granskov:**
 - 1940: 6 imagines set (coll.ZMUC)(Vig, 1940)
- 3, NWJ, VIA, NH06: Karup Å ved Skive (bro):**
 - 1999: 1 nyforvandlet imago og 10 exuvier (10 exuvier coll. O.F.Nielsen)(Nielsen, 1999b)
- 3, NWJ, VIA, NH16: Jordbro Å ved Dalgas Plantage:**
 - 1999: 1 hun fundet og fotograferet (O.F. Nielsen, pers. medd.).

Somatochlora arctica

Danmark generelt:

Dansk rødlistestatus: R (i 1997)

Europæisk status: Truet i nogle dele af Europa (van Tol & Verdonk, 1988); ikke rødlistet (i 1991)

I 1900 vurderede Esben-Petersen (1900b), at arten med en vis sandsynlighed kunne forventes fundet i Danmark. Lund (1907b) forventede det dog ikke, da arten især var kendt fra bjergegne. Den blev imidlertid fundet første gang i 1911 (Esben-Petersen, 1911a, 1911b). Siden blev den angivet som sjælden (f.eks. Jensen, 1972; Petersen, 1984), idet der kun kendtes de efterhånden gamle fund ved Silkeborg. Derpå som muligvis uddød i Danmark (f.eks. Nielsen, 1995a). Efter oplysning om en eller flere nyere observationer i det sydlige Jylland vurderedes arten som akut truet (Holmen & Pedersen, 1996; Holmen, 1997). Derpå som sjælden (Holmen & Pedersen, 1998) efter en ny opdagelse af en midtjysk bestand. Senest er publiceret ikke nærmere præciserede observationer af arten også et sted i Nordjyllands Amt i 1997-1998, og i den forbindelse angives arten atter som akut truet (Pedersen, 1999a, 1999b, 1999c).

Periodevis fordeling i entomologiske distrikter og amter af de nedenfor nævnte fund:

1 (Før 1920): Distr: EJ, - Amter: AAA

2 (1920-1969): Distr: EJ, - Amter: AAA

3 (1970-1999): Distr: EJ, - Amter: VLA

Imagines fundet 30. maj - 28. august (nyklækkede senest noteret 31. maj). Æglægning set en dag mellem 17. juli og 4. august.

1+2, EJ, AAA, NH32: Vejlbø Mose / En sumpet, moseagtig plads tæt ved Vejlsø / Syd for Silkeborg / ved Silkeborg / Silkeborg :

- 1911-1936 (1911-1914, 1930, 1932, 1933, 1936): En del imagines er fundet i området, der havde mange grøfter med *Sphagnum* og gammelt løv (coll.ZMUC; coll.NMUA)(Esben-Petersen, 1911a, 1911b, 1913b; Leth arkiv). Arten er eftersøgt forgæves i nyeste tid (O.F.Nielsen, pers. medd.)

2, EJ, AAA, NH32: Tranvig ved Silkeborg, Funderholm Enge:

- 1935: 1 imago (coll.ZMUC)(Leth arkiv)

3, EJ, VLA, NH41: Gl. Ry, en mose syd for Salten Langsø:

- 1997-1999 (1997-1999): Adskillige imagines set, bl.a. en æglæggende hun; sandsynligvis har arten længe ynglet på stedet (Nielsen, 1998a, 1999a; O.F.Nielsen, pers. medd.). Lokaliteten er en stor, temmeligt åben hedemose, der er kantet af fyrreskov på den ene side, og som rummer små vandsamlinger mellem tuer samt tørvemosser, Soldug og Tranebær.

Kilder til oplysninger

Private og institutioner:

Fra følgende større institutioner er indhentet oplysninger ved gennemgang af samlinger, arkiverede noter mv.:

ZMUC - Samlinger i Zoologisk Museum i København (pr. juli 2001): Samlinger af tørt materiale, artsbestemt materiale i sprit, samt det ubestemte materiale i sprit, som forekom relevant, er gennemgået. Jeg er tak skyldig til Nils Møller-Andersen, Ole Martin, Ole Karsholt og (desværre afdøde) Michael Hansen for hjælp på museet.

Leth Arkiv - K.O.Leths noter, korrespondance og fortegnelser, der er arkiveret på Zoologisk Museum i København (ZMUC).

NMUA - Samlinger i Naturhistorisk Museum i Århus: Dele af samlingerne, især af tørt materiale, er gennemgået af Ole Fogh Nielsen (pr. februar 2001), hvilket jeg er ham stor tak skyldig for. Tak også til Frank Jensen for hjælp og nogle fundoplysninger. Museet har dog også meget omfattende samlinger i sprit, som ikke er blevet grundigt gennemgået.

KVL - Samlinger på Den kongelige veterinær- og landbohøjskole: Gennemgået af Jan Martin (pr. 1999), hvilket han skal takkes for, selvom der intet relevant blev fundet.

Desuden har en lang række personer bidraget med oplysninger fra noter, samlinger og fotos. Enten oplysninger om fund, de selv har gjort, eller oplysninger, som de har viderebragt fra andre. En anmodning om at meddele oplysninger har bl.a. været publiceret i Entomologisk Fredningsudvalgs nyhedsbrev Bladloppen og omtalt på det entomologiske årsmøde i 2001. Som det fremgår af afsnittet om undersøgelser af den danske guldsmedeflora, har det ikke været muligt at opnå eller publicere præcise oplysninger fra alle relevante personer. Følgende, der herved skal takkes, har bidraget med anvendte oplysninger eller har svaret på henvendelse herom:

Poul Aagaard - oplysninger pr 2001

Ove Bergersen (Oslo): - oplysninger pr. 2000

Jakob Damgaard (Zoologisk Museum, København) - oplysninger pr 2001

Knud Flensted - oplysninger pr. 1994

Mogens Holmen - oplysninger pr. 2001

Lars Iversen - oplysninger pr. 1999

Frank Jensen (Naturhistorisk Museum, Århus) - oplysninger pr. 1999

Claus Lindegaard (Ferskvandsbiologisk Laboratorium, Hillerød) - svar pr. 1999

Viggo Mahler (Bio/Consult, Åbyhøj) - oplysninger pr 1999

Ole Martin (Zoologisk Museum, København) - oplysninger pr. 1992

Ole Fogh Nielsen - oplysninger pr. 2001

Peter Nielsen - brev med enkelte oplysninger ca. 1988

Henning Pedersen (Projekt GOMPHUS, Viborg) - enkelte oplysninger pr. 1996

Bent Vestergaard Petersen - oplysninger pr. 1999

Werner Piper (Hamburg) - oplysninger pr. 2000

Jan F. Rasmussen - oplysninger pr. 2001

Christian Rørdam - oplysninger pr. 2001

Thomas Simonsen (Zoologisk Museum, København) - oplysninger pr 2001

Jørn Skeldahl - oplysninger pr. 1995

Jens Skriver - oplysninger pr. 1999

Lars Trolle - oplysninger pr. 2001

Ole Vagtholm - svar pr. 1999

Thomas Vikstrøm - svar pr. 1999

Peter Wiberg-Larsen - oplysninger pr. 2001

Litteratur:

- Abrahamsen, S.E., 1976: Biologiske Ferskvandsundersøgelser. - Vort Miljø 2: 240 pp. København.
- Ander, K., 1935: Nya fynd av Odonata från Bornholm. - Entomologiske Meddelelser, 19: 150-156.
- Ander, K., 1936: Aeschna subarctica E.M.Walker auf Seeland. - Entomologisk Tidsskrift, 57: 144.
- Berg, K. & al., 1948: Biological studies on the River Susaa. - Folia Limnologica Scandinavica, 4: 318 pp. + 7 pl. + 5 tab., København.
- Chinery, M. & Enghoff, H., 1987: Vesteuropas insekter. 320 pp., København.
- "Cykel-Rune" [pseudonym], 2001: Referat af Kultens forrygende tur til Skjern Å-systemet den 4. marts 2001. - Internet: <<http://biology.aau.dk/~bfu/biogeo/april2001/kult.htm>>
- Danmarks Miljøundersøgelser, 2001: Skjern Å Naturprojektet. Undersøgelse af effekterne ved Skjernåens genslyngning. Delprojekt 8. Vandløbsinvertebrater. - Internet: <http://www.dmu.dk/1_viden/2_miljoe_tilstand/3_natur/Skjern/program/Delprojekt_8.asp>
- Esben-Petersen, P., 1900a: Lidt om Odonaterne (Guldsmedene). - Flora og Fauna, (1900): 14-16.
- Esben-Petersen, P., 1900b: Danmarks Guldsmede (Odonata Danica). - Flora og Fauna (1900): 112-129.
- Esben-Petersen, P., 1902: Tillæg til fortegnelse over Danmarks Guldsmede. - Flora og Fauna, 4: 84-85.
- Esben-Petersen, P., 1903: Ny Guldsmedearter. - Flora og Fauna, 5: 124.
- Esben-Petersen, P., 1904: En ny dansk Guldsmedeart. - Flora og Fauna, 6: 120.
- Esben-Petersen, P., 1905: Odonata Daniae. Bidrag til en Fortegnelse over Danmarks Guldsmede. - Entomologiske Meddelelser, 2.rk., 2: 359-363.
- Esben-Petersen, P., 1906a: Fund af sjældnere insekter. - Flora og Fauna, 8: 26-27.
- Esben-Petersen, P., 1906b: Lidt om Danmarks Odonat- og Orthopter- Fauna. - Entomologiske Meddelelser, 2.rk., 3: 58-59.
- Esben-Petersen, P., 1906c: Ny Guldsmedeart for Danmark. - Flora og Fauna, 8: 117.
- Esben-Petersen, P., 1906d: Some remarks on Otto Frederik Müller's Descriptions of the Danish *Odonata*, with certain corrections as to synonymy. - Entomologist's Monthly Magazine, 42: 251-254.
- Esben-Petersen, P., 1907: Odonata. - Entomologiske Meddelelser, 2.rk., 3: 192-193.
- Esben-Petersen, P., 1908a: Epithea bimaculata Charp. - Flora og Fauna (1908): 12-13.
- Esben-Petersen, P., 1908b: Danske Guldsmede. - Flora og Fauna (1908): 88.
- Esben-Petersen, P., 1909a: Lidt fra en entomologisk Ekskursion til Allerup Bakker. - Flora og Fauna (1909): 30-31.
- Esben-Petersen, P., 1909b: Description of the nymph of *Agrion armatum* Charp. (Pseudoneur.). - Deutsche Entomologische Zeitschrift (1909): 654.
- Esben-Petersen, P., 1910: Guldsmede, Døgnfluer, Slørvinger og Copeognather (Pseudoneuropterer). - Danmarks Fauna, 8: 164 pp., København.
- Esben-Petersen, P., 1911a: Sjældne Insekter. - Flora og Fauna (1911): 126-127.

- Esben-Petersen, P., 1911b: *Somatochlora arctica* i Danmark. - Entomologiske Meddelelser, 2.rk., 4: 221-222.
- Esben-Petersen, P., 1913a: Sjødnere netvingede Insekter. - Flora og Fauna (1913): 29-30.
- Esben-Petersen, P., 1913b: Notitser om danske Guldsmede. - Flora og Fauna (1913): 153.
- Esben-Petersen, P., 1917: *Orthetrum coerulescens*. - Flora og Fauna (1917): 118.
- Esben-Petersen, P., 1918: Ekskursion. - Flora og Fauna (1918): 89-92.
- Esben-Petersen, P., 1929: Den lille Guldsmed (Vandnymfe) *Platycnemis pennipes*. - Flora og Fauna (1929): 96.
- Esben-Petersen, P., 1930: *In*: Andersen, H.L., Esben-Petersen, P., Pedersen, P.M. & Knudsen, S.: Naturhistorisk Forening for Jylland. - Flora og Fauna (1934): 90-94.
- Esben-Petersen, P., 1931: *Aeschna subarctica* Walk. I Danmark. - Entomologiske Meddelelser, 17: 337-340.
- Esben-Petersen, P., 1932: Vore Moser og deres Insektliv. - Flora og Fauna (1932): 54-55.
- Esben-Petersen, P., 1934: Bidrag til en Fortegnelse over Bornholms Insektfauna. 2det Supplement. - Flora og Fauna (1934): 94-97.
- Esben-Petersen, P., 1936a: Bidrag til en Fortegnelse over Bornholms Insektfauna. 3die Supplement. - Flora og Fauna, 42: 15-16.
- Esben-Petersen, P., 1936b: Bidrag til en Fortegnelse over Bornholms Insektfauna. 4de Supplement. - Flora og Fauna, 42: 150-155.
- Esben-Petersen, P., 1937: Sønderjyllands Odonater (Guldsmede). 1ste Supplement. - Flora og Fauna, 43: 157-160.
- Esben-Petersen, P., 1939: Bidrag til en Fortegnelse over Bornholms Insektfauna. 5te Supplement. - Flora og Fauna, 45: 55-59.
- Esben-Petersen, P. & Findal, J.K., 1936: Bidrag til Fortegnelser over Sønderjyllands Insektfauna. - Flora og Fauna 42: 17-25.
- Findal, J.K., 1937: En god Boplads for Guldsmede. - Flora og Fauna, 43: 58-60.
- Hagen, H., 1861: Om O. Fr. Müller=s Arbejder over Danmarks Odonater. - Naturhistorisk Tidsskrift, 3.rk., 1: 94-103.
- Hansen, K.N., 1919: Sjødden Guldsmed. - Flora og Fauna (1919): 79-80.
- Hansen, L.R., 1995: Buresø 1993. - Vandmiljøovervågning nr. 15. 73 pp. + bilag. Frederiksborg Amt, Teknik & Miljø
- Hoffmeyer, E.B., 1915: Sjødnere Pseudoneuroptera, Orthoptera og Trichoptera. - Flora og Fauna (1915): 126-127.
- Hansen, G., 1980: En bog om guldsmede. Holte. 64 pp.
- Holmen, M., 1991a: Dværgvandnymfe, *Nehalennia speciosa* (Charpentier), ny for Danmark (Odonata, Coenagrionidae). - Ent. Meddr, 59: 1-3.
- Holmen, M., 1991b: Fredning af danske insekter. - Frednings-faglig Forening, fff-bladet, 8 (1): 11-15.
- Holmen, M., 1996: Annotations to Danish Odonata and odonatology. - Selysia 24: 3-4.

- Holmen, M., 1997: Forundersøgelse af entomologiske interesser Del 2: Guldsmede m.v. (Odonata). 16 pp. - In: Orniscult A/S: Forslag til Naturgenopretning i Varde Ådal og strandengene langs Ho Bugt. København.
- Holmen, M. & Pedersen, H., 1996: Odonata i Danmark, foreløbig status 1995. - Nordisk Odonatologisk Forum, Nyhedsbrev 2 (1): 4-7.
- Holmen, M. & Pedersen, H., 1998: Guldsmede (pp. 88-93). In: Stoltze, M. & Pihl, S. (eds.): Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark. 219 pp. Miljø og Energiministeriet, København.
- Jensen, C.F., 1972: Ephemeroptera og Odonata. - In: Agger, P. & al. (ed.): Status over den danske dyreverden. Symposium ved Københavns Universitet 25-26. Nov. 1971. Zoologisk Museum, København. 268 pp.
- Jensen, B., 1961: *Leucorrhinia albifrons* Burm., guldsmed ny for Danmark. - Flora og Fauna, 67: 164.
- Jensen-Haarup, A.C., 1902: Ekskursioner til Nørholm Skov ved Varde. - Flora og Fauna, 4: 97-100.
- Kaiser, E.W., 1941: *Ophiogomphus serpentinus* Charp. - Flora og Fauna, 47: 13.
- Leonhard, S. & Skriver, J., 1996: Smådyrsfaunaen i Almind Sø 73 pp. Rapport udarbejdet af Århus Amt & Bio/consult for Århus Amt, Århus.
- Leth, K.O., 1936: Meddelelser om nogle Fund af sjældnere Guldsmede-Arter. - Flora og Fauna, 42: 26.
- Leth, K.O., 1939: Guldsmeden *Lestes virens* Charp. - Flora og Fauna, 45: 95-97.
- Leth, K.O., 1942: Fund af sjældne Guldsmede. - Flora og Fauna, 48: 134.
- Leth, K.O., 1945: Guldsmeden *Ischnura pumilio* Charp. - Flora og Fauna, 51: 43.
- Lund, C., 1903: Guldsmede i Nordsjælland. - Flora og Fauna, 5: 121.
- Lund, C., 1906: Guldsmede. - Flora og Fauna, 8: 31-34.
- Lund, C., 1907a: *Epiteca bimaculata*=s Æglægning. - Flora og Fauna, 9: 83.
- Lund, C., 1907b: Nordtysklands og Sverrigs Guldsmede sammenlignet med vore. - Flora og Fauna, 9: 90-91.
- Mandahl-Barth, G., 1957: Hvad finder jeg i sø og aa. 104 pp., København
- Müller, O.F., 1764: Favna Insectorvm Fridrichsdalina, sive methodica descriptio Insectorvm agri Fridrichsdalensis, cvm Characteribvs genericis et specificis, Nominibvs trivialibvs, Locis natalibvs, Iconibvs allegatis, Novisque plvribvs speciesbvs additis. Hafnia et Lipsiae.
- Müller, O.F., 1767: Enumeratio ac descriptio Libellularum agri Fridrichsdalensis, 4 Maj. 1763. - Nova Acta Natur. Curiosor, 3: 122.
- Müller, O.F., 1776: Zoologiæ Danicæ Prodomus seu Animalum Daniæ et Norvegiæ indigenarium Characteres, Nomina et Synonyma imprimis popularium. Havnæ
- Nielsen, A., 1965: Øvrige vingede insekter. - In: Tuxen, S.L. (ed): Hansted-reservatets entomologi. Resultater af Æntomologisk Forenings Thy-undersøgelse@ samlede af S.L. Tuxen. - Entomologiske Meddelelser, 30: 305-312.
- Nielsen, G., 1939: *Leucorrhinia pectoralis*. - Flora og Fauna, 45: 38.
- Nielsen, P. & Rald, E., 1989: Insektlokaliteter i hovedstadsregionen 1989. - Hovedstadsrådets Arbejdsdokument 61. Valby. 131 pp.

- Nielsen, O.F., 1994: *Anax imperator* (Leach, 1815) - ny dansk guldsmed (Odonata, Aeshnidae). - Entomologiske Meddelelser, 62: 97-99.
- Nielsen, O.F., 1995a: Danmarks guldsmede. - Natur og Museum, 34 (2). Naturhistorisk Museum, Århus. 32 pp.
- Nielsen, O.F., 1997: Ry-egnens guldsmede. - Nordisk Odonatologisk Forum, Nyhedsbrev, 3 (1): 14,16.
- Nielsen, O.F., 1997b: 3. Nordiske Odonatologiske årsmøde 1996. - Nordisk Odonatologisk Forum, Nyhedsbrev, 3 (1): 15-16.
- Nielsen, O.F., 1998a: Guldsmede-nyt fra Danmark 1997. - Nordisk Odonatologisk Forum, Nyhedsbrev, 4 (1): 4.
- Nielsen, O.F., 1998b: De danske guldsmede. - Danmarks Dyreliv, 8. Stenstrup. 280 pp.
- Nielsen, O.F., 1999a: Guldsmede-nyt fra Danmark 1998. - Nordisk Odonatologisk Forum, Nyhedsbrev, 5 (1): 3.
- Nielsen, O.F., 1999b: Overvågning af de i Danmark akut truede guldsmede samt af grøn mosaikguldsmed og grøn kølleguldsmed 1999. Rapport udarbejdet af EntoConsult for Danmarks Miljøundersøgelser. 23 pp.
- Nielsen, O.F., 2001a: Overvågning af rødlistede guldsmede i Danmark. - Bladloppen, 18: 12-18.
- Nielsen, O.F., 2001b: Overvågning af 6 af de rødlistede guldsmede i Danmark. - Nordisk Odonatologisk Forum, Nyhedsbrev, 7 (1): 6-9.
- Nielsen, O.F., 2001c: *Ischnura pumilio* - en beskrivelse af larven og en sammenligning med *Ischnura elegans*-larven. - Nordisk Odonatologisk Forum, Nyhedsbrev, 7 (1): 14.
- Nielsen, O.F. & Jørum, P., 1999: Overvågning af insektfaunaens udvikling i Varde Ådal - afrapportering 1999. 14 pp. + bilag. Rapport udarbejdet af EntoConsult til Ornis Consult A/S.
- Nielsen, P., 1979: *Lestes barbarus* (Fabricius) fundet i Danmark (Odonata: Lestidae). - Entomologiske Meddelelser, 47: 96.
- Nielsen, P., 1987: Guldsmede og vandnymfer (Odonata) fra Skallingen. Entomologiske Meddelelser, 54: 36.
- Olesen, L-H., Sunesen, J. & Pedersen, B.V., 1999: Smådyr i sø og å København. ca. 230 pp.
- Overgaard, C., 1942: Rind Å - Flora og Fauna, 48: 23-32.
- Pedersen, H., 1991a: Projekt GOMPHUS & Bornholmske guldsmede. - Fjælstauinjn, 15 (1): 26-31.
- Pedersen, H., 1991b: Projekt GOMPHUS. Et atlasprojekt om guldsmede. - Gejrfuglen, 27 (2): 77-84.
- Pedersen, H., 1999a: Fund af sjældnere og nye guldsmede arter i Danmark 1997-1998. - Naturnyt, Biologisk Forening for Nordvestjylland 28 (1): 22-25.
- Pedersen, H., 1999b: Fund af sjældnere og nye guldsmede arter i Danmark 1997-1998. Meddelelse No. 1 fra AAAtlas Projekt GOMPHUS - Danmark@. - Nordisk Odonatologisk Forum, Nyhedsbrev 5 (1): 14-15.
- Pedersen, H., 1999c: Fund af sjældnere og nye guldsmede arter i Danmark 1997-1998. - Gejrfuglen 35 (2): 29-31.
- Pedersen, H., 1999d: ADe danske guldsmede@ - En kommentar. - Gejrfuglen 35(2): 31-32.
- Pedersen, H., 2001: Guldsmede (pp.136-139). - In: Hald-Mortensen, P. (ed.): Høstemark - Status 2001. 314 pp. Odense.

- Pedersen, H. & Holmen, M., 1994: Fredede insekter i Danmark. Del 4: Guldsmede. - Entomologiske Meddelelser, 62: 33-58.
- Pedersen, P.M., 1917: Sjældnere Insekter. - Flora og Fauna (1917): 62.
- Pedersen, P.M., 1925: Mindre Meddelelse. - Flora og Fauna (1925): 28.
- Petersen, B.V., 1984: Guldsmede, 2. del. - Gejrfuglen 20 (1): 2-16.
- Pihl, S., Ejrnæs, R., Søgaard, B., Aude, E., Nielsen, K.E., Dahl, K., & Laursen, J.S., 2000: Naturtyper og arter omfattet af EF-Habitatdirektivet. Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus. - Faglig rapport fra DMU, 322. 219 pp. Danmarks Miljøundersøgelser, Kalø
- Poulsen, H., 1939: Insekt-Notitser fra Ørre. - Flora og Fauna, 45: 7-8.
- le Roi, O., 1913: Zur Odonaten-Fauna Deutschlands. - Archiv für Naturgeschichte, 79: 102-120.
- Rørdam, C., 1985: Vådområder i Farum Kommune. 80 pp. Rapport fra Farum Kommune, Farum.
- Scherfig, H., 1958: Dammen. 109 sider. Gyldendals Tranebøger, København.
- Svendsen, L.M. & Hansen, H.O. (eds.), 1997: Skjern Å - Sammenfatning af den eksisterende viden om de fysiske, kemiske og biologiske forhold i den nedre del af Skjern Å-systemet. 198 pp. Miljø og Energiministeriet.
- Svendsen, L.M. & Hansen, H.O. (eds.), 2000: Skjern Å naturgenopretningsprojekt - Undersøgelserprogrammet. Vandløbsøkologi. - Arbejdsrapport fra DMU nr. 139. 56 pp. Danmarks Miljøundersøgelser.
- Thomsen, A.C., 1911a: Fra Allerup Bakker. - Flora og Fauna (1911): 24-26.
- Thomsen, A.C., 1911b: Overvintrende Guldsmedelarver. - Flora og Fauna (1911): 27-28.
- van Tol, J. & Verdonk, M.J., 1988: The protection of dragonflies (*Odonata*) and their biotopes. - Nature and environment series, 38: 182 pp. Council of Europe, Strasbourg.
- Ussing, H., 1926: III. Vandinsekter. In: Findal, J.K. & al.: Naturhistorisk Forening for Jylland. - Flora og Fauna (1926): 90-97.
- Vig, P., 1940: En sjælden Guldsmed. - Flora og Fauna, 46: 136.
- Wesenberg-Lund, C., 1913-14: Odonaten-Studien. - Internationale Revue der gesamten Hydrobiologie und Hydrographie 6: 155-228, 373-422.
- Wesenberg-Lund, C., 1915: Insektlivet i ferske vande. København. 527+XVIII pp.
- Wesenberg-Lund, 1917: Furesøstudier. En bathymetrisk botanisk zoologisk Undersøgelse af Mølleaasens Søer. - Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Skrifter, naturvidensk. og mathem. Afd., 8.rk., Rk.III, 1: 209 pp + 7 plans + 8 plates, København.
- Zahradnik, J. & Langer, T.W., 1978: Lademanns naturfører Insekter. København. 311 pp.